

AS

AMATÉRSKÁ SCÉNA

3/2000

CENA 20 Kč

KRAJOVÉ PŘEHLÍDKY
DIVADELNÍ TŘEBÍČ
KONEC PANTOMIMY V ČECHÁCH?
POHÁDKA O TŘECH PRINCÍCH

OBSAH AS 3/2000

Jak jsme na tom s amatérským divadlem?

Jan Císař	2
Pohárek SČDO s překvapením / Jiří Hraše	3
Divadelní Úpice 2000 / Dr. Karel Kladio Effatha	4
Klicperovy divadelní dny v Sadské	
Ladislav Valeš	4
Vyšebrodské divadelní dny / Jaroslav Kodeš	4
Josefodolské divadelní jaro / Vladimír Dědek	5
Dolany 2000 / Vladimír Zajíc	6
Hanácký divadelní máj Němčice nad Hanou 2000	
Milan Strotzer	7
... ale lépe / František Mikeš	13
Divadlo dětem - Mělník 2000 / Ivan Neubauer	13
Radnický Dráček / Marie Caltová	14
Dospělí dětem - Nový Bor / Miki Vik	15
Dospělí dětem aneb Pohádkový víkend	
v Havlíčkově Brodě / Radek Marušák	15
9. Divadelní Třebíč - Pokus o trochu jiný pohled	
Jan Císař	17
Průvodce po představeních Divadelní Třebíče	
2000 / Alena Exnarová	20
Nejmladší soubor Divadelní Třebíče	
Rozhovor připravila Lenka Lázňovská	24
Indiáni, pivo, slzy aneb Divadelní Třebíč jinak	
Lenka Lázňovská	25
Konec pantomimy v Čechách?	
V. Otevřeno v Kolíně / Vladimír Hulec	26
Žít divadlem / Vítězslava Šrámková	29
I odrazení od dna je řešení	
Rozhovor připravila Vítězslava Šrámková	29
Obdivuhodná posedlost divadlem	
Vít Závodský	30
Jaro v Chvalské tvrzi / MS	31
Divadelní idylka / J. Bílek	32
Zprávičky	32
Kalendář akcí	32
Příloha Oříšky pro Popelku:	
Isaac Asimov, Vladimír T. Gottwald:	
Pohádka o třech princích	I
Dramaturgický pendant ke Třem princům	
Kateřina Fixová	VI
Dramaturgický pozorník:	
Tom Stoppard: Arkádie / Milan Strotzer	VII

AMATÉRSKÁ SCÉNA

Dvouměsíčník pro otázky amatérského divadla a uměleckého přednesu.

Ročník 37 (Ochotnické divadlo 47), číslo 3/2000

Vydává Informační a poradenské středisko pro místní kulturu, Blanická 4, 120 21 Praha 2.

Vedoucí redaktorka: Lenka Lázňovská.

Redaktor: PhDr. Milan Strotzer.

Redakční rada: prof. PhDr. Jan Císař, Csc. (předseda), Josef Brůček, Mgr. Alexandr Gregar, Mgr. Jiří Hraše, Mgr. Jaroslav Kodeš, Mgr. Jiřina Lhotská, František Mikeš, Vlastimil Ondráček, PhDr. Vítězslava Šrámková.

Grafická úprava: Jitka Tláskalová (obálka a loga), MUDr. Václav Morava (kresby).

Adresa redakce: IPOS-ARTAMA, P.O.BOX 2, (Křesomyslova 7), 140 16 Praha 4,

tel.: 02/61215684-7, fax: 61215688, e-mail: artama(volny.cz + artama(ipos-mk.cz)

Tiskne: Kulturní agentura IKARUS firmy Josef Havelka JH&C Mělník

Rozšiřuje: A.L.L. Production, spol. s r.o., PO BOX 732, 111 21 Praha 1,

e-mail: allpro(mbox.vol.cz, http://www.allpro.cz, tel.: Hana Vokurková 02/6832150.

Objednávky přijímá redakce časopisu.

Cena 1 výtisku: 20,- Kč, roční předplatné: 120,- Kč;

Nevyžádané rukopisy a obrazový materiál redakce nevrací.

Toto číslo bylo dáno do tisku: 30.5.2000.

© IPOS PRAHA 2000

ISSN 0002 - 6786

JAK JSME NA TOM S AMATÉRSKÝM DIVADLEM?

Nemohu se zbavit dojmu, že občas existují o úrovni amatérského divadla v současné době jisté iluze. Či spíše: domníváme se, že nadále trvá zlaté období 80. let, kdy amatérské divadlo produkovalo inscenace vysoké kvality, z nichž některé - a nebylo jich málo - zasahovaly výrazně i do vývoje celého českého divadla profesionálního.

Nerad bych tento problém zjednodušoval. Není však v tuto chvíli čas na to, abych probíral všechny souvislosti a důvody, které podle mého názoru způsobují, že současné české amatérské divadlo už nemá a hned tak brzo nebude mít šanci na to, aby dosáhlo této úrovně.

O jednom důvodu se ovšem přece jenom zmíním. Zůstává nepochybně zásadním faktem to, že jisté impulsy vývojové přejalo divadlo profesionální a že amatérské divadlo jenom ve zcela výjimečných případech může působit jako objevitel neznámých a přitom vysoce kvalitních pevnin.

Diferenciace amatérského divadla je a bude velmi bohatá. Budou do něho vstupovat četné tendence, které budou porušovat dosavadní konvence a zvyklosti, což je jenom ku prospěchu možnosti amatérského divadla, z různých stran obsáhnout skutečnost.

Ale na druhé straně musíme mít stále na paměti a připouštět, že naše otazníky nad řadou inscenací nebudou pramenit jenom z toho, zda přijímáme nebo odmítáme styl i názor té nebo které inscenace. Budou - jsem o tom hluboce přesvědčen - skutečně především vyrůstat z toho, že složitými a nelehkými cestami se bude amatérské divadlo vyrovnávat s nejrůznějšími podněty a jenom ve výjimečných případech tyto podněty zpracuje po svém a na vysoké kvalitní úrovni.

To svědčí o tom, že amatérské divadlo při všech svých problémech má zároveň jednu hodnotu, která mu zřejmě zůstane zachována: jde o převahu autorského přístupu, který se nespokojuje s pouhou interpretací textu, ale snaží se tento text v rámci osobnostních postojů někam více či méně posouvat. I když budou mít amatérské inscenace nejrůznější problémy a budeme se přitom o to, jak jsou tyto problémy veliké, i o to, proč vznikly, pak tato kvalita bude zřejmě tím motorem, který amatérské divadlo stále požene kupředu.

Jan Císař

Vybráno ze Zpravodaje Divadelní Třebíče 6/2000

Divadlo Luna Stochov uvedlo na Divadelní Třebíči hru J.A. Pitínského Pokojíček. Foto: Josef Němec.

Foto na titulní straně:

Terezie Palková jako Niobé v nejúspěšnější inscenaci Divadelní Třebíče 2000 - Divadla AHA! Lysá n.L. / Daniela Fischerová: Náhlé neštěstí (režie Miroslav Pokorný). Foto: Josef Němec.

POHÁREK SČDO S PŘEKVAPENÍM

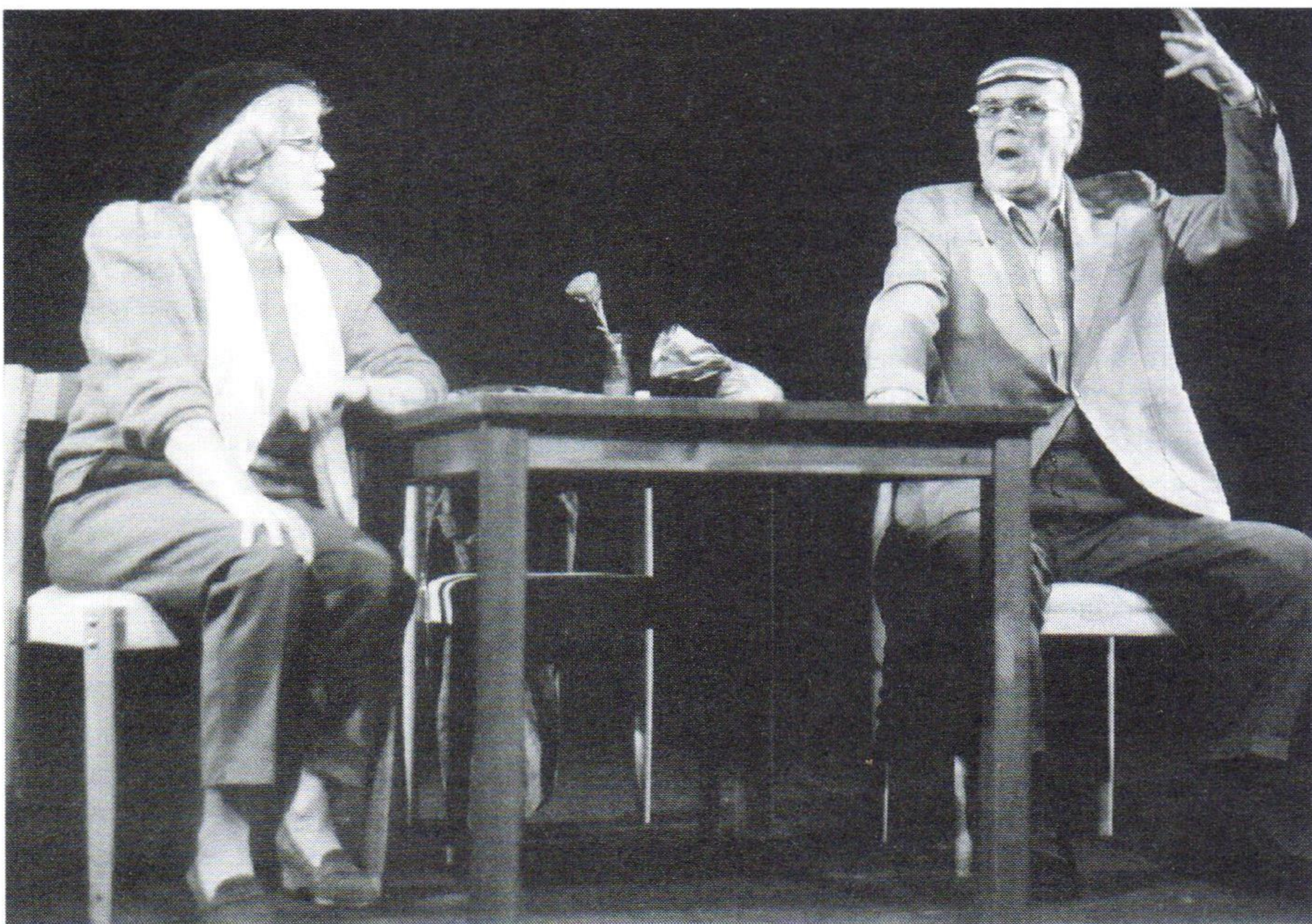
Soutěž O pohárek SČDO má v každém ročníku něco neobvyklého. Podle jakýchsi nepředvídatelných pravidel nečekaně exceluje právě kategorie, které byly loni slabší, naopak loni byla zcela naplněna kategorie, která je letos třeba nominacemi pokryta sotva z poloviny. Dobří, osvědčení holubi se občas vracejí, ale vedle nich náhle zazáří nová, sotva opeřená holoubata. Letošní národní přehlídka byla v Olomouci 15. dubna.

O překvapení se letos postaral špičkový výstup v dialogích. Na scéně nejbanálnější „výprava“: několik stolů se židlemi. Navíc snad trochu mnoho nábytku pro dialog dvou postav. Přicházejí. Snacha se setkává v jídelně-klubovně domova důchodců s tchánem. Přišla jediná z rodiny, vůbec asi chodí nejčastěji ona. Tchán si nestěhuje, chápe, že věci jdou svou cestou. V pořádku. Jen svého psa si nesměl vzít s sebou. Banální prostředí, banální situace, banální řeči. Pustota prázdných stolů a židlí je jen podtrhuje. Oba interpreti, Josef Doležal a Ludmila Panenková (nominace z regionální přehlídky v České Lípě) spíše podehrávají, chovají se velmi civilně, situaci nijak nedramatizují. Téměř nuda. Ale pod ní se postupně prozrazuje jakési napětí a dává tušit proudy, skryté pod hladinou. Za replikami obou postav se objevují jen zvolna přiznávaná tajemství. Vztah, situace (a posléze i strhující pointa) zůstávají stále v šedé poloze všednodennosti, a přece vyrůstají do formátu velkého tragického osudu. Mistrovská sebekázeň, cit pro míru a dokonalá souhra herecké dvojice: mimořádný zážitek jevištní pravdy (I. místo). V kategorii se objevila také Věra Lukášová, tentokrát nikoli v obvyklém monologu, ale v dialogu s Jarkou na kládách, živě a vynalézavě zahraném dvojicí Rausová-Fořt (nominovanou ze soutěže Kandráska, III. místo). Zvláštní byl dialog, který obsadil II. místo: scéna tří sester z Čechovovy hry v citlivém a vkusném provedení tří mužských představitelů (Batěk, Batěk, Soumar, nominovaní z Plzně). Tuto exkluzivní koncepci umožnily ovšem jednak krátká stopáž, jednak účelový posun doby před obrazovkou televizoru, ale přesto: možností souhry a významové výstavby interpreti využili k hranici dokonalosti. (Dotvrdilo to ostatně srovnání výkonu Soumarova, který v této trojici hrál daleko disciplinovaněji, přesněji a stylizovaněji, s jeho vystoupením v kategorii monologu.)

Ale i kategorie mužských sólistů přinesla letos nadprůměrná vystoupení. Dušan Zakopal si ze scén hry Thomase Bernharda Divadelník vypsál monologickou předlohu pro postavu herce a ředitele šmíry Bruscona. Je to opět text banální, ale tentokrát vystavěný v umělé a rafinované stylizaci věčně opakovaných frází a bonmotů, v nichž je „Mistr“ Bruscon skutečným mistrem. Zakopala těší extravagance tohoto úkolu a rozehrává na něm bohatství intonací, gest a aranžmá s vypočítavostí neméně rafinovanou. Vzdor této umělosti jeho sebestředný, domyšlivý a bohémský výstřední principál je věrohodný, je až překvapivě samozřejmý tím, jak v nadsázce zastupuje řadu obdobných typů z naší zkušenosti (I. místo, nominace z Frýdku-Místku). A přece mu M. Kučaba (Česká Lípa) nenechal velký náskok. Ve svém podání Arbenina z Lermontovovy Maškarády se tentokrát nespolehl - jak mívával ve zvyku - na efekt scénických prvků a rekvizit, mluvil velmi kultivovaně a za slovy nechal vyrůstat stále zřetelněji konturu postavy (II. místo + cena za

jevištní mluvu). Ze zcela jiného těsta byla postava výkonu Ondruchova, totiž, hm, postava...postavou byl červ podle textu Jiřího Suchého. Text ovšem není určen k jevištní akci a spoléhá právě na tuto nereálnost obrazu. P. Ondruch (Brno) se odvážil učinit jej reálně viditelným. Oblečen do jakési dlouhé punčochy, bezruký, rozehrál se zoufalým nasazením monologický part jedné strany „dialogu“ s mnohonásobně větším chodcem. Znamení nápad a vynalézavý výkon (III. místo + cena mladému talentu).

Nejpočetnější kategorie ženských monologů byla letos v úhrnu méně výrazná. Oceněn byl opět mladý výkon (nominovaný z Kandráska, I. místo) Hany Sovové, která v Ester z Otčenáškovy hry Romeo, Julie a tma prokázala, jak volba role interpretovi blízká (věkem, typem) umožňuje založit přesvědčivě přirozený výkon, dostane-li se jí herec pod kůži v pochopení smyslu situace. P. Nedvědová (Česká Lípa) v nesnadné hře mladé ženy s naznačeným ležícím partnerem (Sidon, Třináct oken) projevila na neuváděné předloze vynalézavost v akci (II. místo +

Snímek z vítězného dialogu národního kola soutěže Pohárek SČDO v Olomouci. Špičkový výstup předvedli Ludmila Panenková a Josef Doležal z DS Březiny, Děčín. Foto: Pavel Lukeš.

cena za dramaturgii). J. Šimková (Hradec Králové) jako Tekla v Ženitbě prokázala přirozený smysl pro hru s jedinou rekvizitou, velkou taškou, a představivost vůči imaginárnímu partnerce dialogu (III. místo).

Výkony hodnotila porota, v níž vedle obvyklých tváří zasedali reprezentanti olomoucké divadelní kultury - herci František Řehák a Ivanka Koktová-Bartošová, sestra zesnulého dr. Zdeňka Kokty (+1986), jemuž je Pohárek věnován jako memoriál. V kolektivním úsudku porotci ocenili jak dramaturgickou pestrost a kvalitu vybraných předloh, tak vynikající úroveň letošních vedoucích výkonů. V analytickém semináři upozornili na nedořešené, podceněné nebo prostě nevýrazné stránky výkonů, které se obligátně objevují zejména u interpretů věkem nebo „služebně“ mladších. Byly to hlavně problémy: volba hranic vybraného úseku předlohy, konkrétnost vztahů postavy ke všem a všemu okolo, vědomě uchopený obsah, ale i kultura mluvních složky projevu, funkční využití zvolených prostředků.

V bezpečném organizačním a provozním zajištění souboru KS Velká Bystřice se národní kolo soutěže uskutečnilo s podporou Okresního úřadu, MK ČR a DDM Olomouc. Na jevišti postavy jak ve výkonech špičkových, tak ve vystoupeních nedozrálých prokázaly úzkou souvislost jak mezi konturami postavy a hercovým osobním vybavením, tak mezi půdorysem hercovy akce a jeho civilním zkušenostním zázemím.

Jiří Hraše

DIVADELNÍ ÚPICE 2000

Letošní přehlídka mladého a netradičního amatérského divadla v Úpici (14.-16. dubna v Divadle Aloise Jiráska) nabídla hodokvas nejvybranějších lahůdek:

K vidění a slyšení byla produkce ražení spíše „lidového“ (PRAVDA O ZKÁZE TITANIKU, Divadelní vlastenecký spolek Vlastík, KD Střelnice, Vrchlabí), drama existenciální (NEDOROZUMĚNÍ, JDO Úpice, Divadelní soubor Dr. Krásy), „balábile“ poetické (ROMANCE PRO KŘÍDLOVKU, Divadlo Ivana Olbrachta Semily) i nesmlouvavě studentské (HRA O NAŠE ŽIVOTY, Divadlo DRED, Jiráskovo gymnázium Náchod), jevištní kompozice moralistní (PTÁCI NA Odstřel, Divadlo Jesličky, Hradec Králové) i recitace namoutě scénická (NĚMECKÁ BÁSEŇ, Divadlo Jesličky, Hradec Králové). Nechybělo ani vystoupení divadelních elévů (ZRCADLENÍ, Julie - dramatická školička Svitavy), ba dokonce bylo přítomným umožněno nahlédnout do tvůrčí dílny chudého a experimentálního divadla (BEZHLOVÁ KRÁLOVNA, Experimentální studio chudého divadla Spol. Dr. Krásy): hostina to byla přepestrá, avšak pokrm, hodný oslavného zvolání Netradiční!, servírován toho víkendu nebyl.

Dalo by se tedy říci, že všechno proběhlo tak, jak se zhruba dalo čekat. To by se říci pochopitelně dalo, kdyby, kdyby odborným posudkem nebyla pověřena trojice prof. Císař, Hulec a Tománek. Výměna názorů probíhala natolik otevřeně, že jednání chvílemi připomínalo zasedání konventu krátce po pádu Bastily. Nicméně demokratický jednohlas na závěrečném setkání přece jen zazněl:

K výběru do programu Šrámkova Písku lektorský tým navrhl HRU O NAŠE ŽIVOTY, NEDOROZUMĚNÍ a PTÁKY NA Odstřel. Současně se rozhodl na příští Úpici přesně o půlnoci vystoupit s hrůznou tragigroteskou SOUBOR „X“ JE ŠMÍRA, ZATO SOUBOR „Y“... - ALE TO VY, PANE KOLEGO, NIKDY NEMŮŽETE POCHOPIT!“

Lektorský tým v dobré víře, že vyzdvížení tvůrci nezpychnou a i nadále budou divadelním múzám věnovat většinu svých tvůrčích sil, udělil i mnohá individuální ocenění (seznam oceněných k nahlédnutí v kanceláři Volného sdružení východočeských ochotníků Hradec Králové).

Závěrem tohoto stručného zpravodajství sluší se poděkovat Městskému kulturnímu středisku v Úpici a Divadelnímu souboru Aloise Jiráska - Jednotě divadelních ochotníků Úpice za milé přijetí a vzornou organizaci celé přehlídky.

Dr. Karel Kladio Effatha
dramaturg v.v.

KLICPEROVY DIVADELNÍ DNY V SADSKE

V pěkném slunném víkendu (14.-16.4.) přivítalo městečko Sadská do své pohostinné náruče divadelníky ze středočeského regionu. Přehlídka, která nese název Klicperovy divadelní dny, je postupovou přehlídkou pro národní přehlídku venkovských souborů ve Vysokém nad Jizerou. Třígenerační porota ve složení Mgr. Miloš Švarc, Ladislav Valeš a Mgr. Michal Čunderle měla svoji úlohu snadnější v tom, že se do soutěže se přihlásily pouze tři soubory. V pátečním večeru předstoupili před sadské publikum **divadelníci z Bystřice u Benešova**, soubor, který je dostatečně pro divadelní veřejnost známý. Vybrali si hru **Jana Brabence** (žijícího ve Vídni) **Causa Rudolf**. Představení nastudovala Marie Neradová, která se sama ujala role baronky Vetserové, jedné z hlavních rolí. V roli Mici Kaspar jí zdárně sekundovala mladička Michaela Starostová. Obě tyto dámy, neboť jiných rolí nebylo, se snažily diváka upoutat jakousi faktografickou záležitostí či příběhem à la Oldřich Daněk Zdaleka ne tak ošklivá..., který se odehrál v předvečer sebevraždy korunního prince Rudolfa a jeho mladičké přítelkyně, dcery právě zmíněné baronky Vetserové. Nic tak podstatného se neodehrálo, příběh kultivovaně plynul a plynul... Aby se tento zdánlivý temporytmus narušil, vymyslely si protagonistky této hry jakési vsuvky, v kterých se snažily o civilní projev, a to těsně před zahájením příběhu či v přestávce, jakoby natúr herečky, které si však nevykládají civilně běžné věci, ale nadále se snaží posouvat historický příběh o další fakta směrem kupředu. Zde však vznikl problém, rozlišit správně obě polohy.

V sobotu se jako první představil **domácí soubor Klicpera**, který nastudoval hru **Miloše Bílka Malé příhody letní**. Bohužel, i zde došlo k tomu, že jedna z hlavních postav třímala v ruce režijní taktovku. Pan Zdeněk Piskáček si tím značně zkomplikoval situaci, neboť je stále na scéně a jakýsi komplementární pohled na představení mu tudíž chyběl. Hra samotná není žádným dramatickým skvostem a o to více mne překvapilo, že se tvůrci této inscenace snažili pietně předvést téměř 97 stránek textu na jevišti. Ztřeštěný příběh otce a syna, který se odehraje během jejich dovolené kdesi v lese a na údajně vypůjčené chatě, za asistence několika lidí, kteří si osudově kříží své cesty, je sledem humorných situací, které jsou v určitých chvílích zcela nelogické. Nicméně soubor, který má ve svých řadách několik noviců, hraje tuto hru s chutí sobě vlastní tak, že domácí publikum bylo spokojeno. František Černý a Jan Slavíček odehráli své role nad standart této přehlídky a byli pak odměněni za herecké výkony. Posledním představením této přehlídky bylo představení velmi mladého souboru **Zornice Maršovice**. Vůbec netroškařili a přivezli rovnou hru **Carla Goldoniho Treperendy**. Už dlouho jsem neviděl něco tak čistého a insitního. Soubor, který nemá žádné zkušenosti herecké, režijní, scénografické, předvedl jakýsi tvar, který se zdánlivě divadlu podobal. Herci se neuměli zvláště moc pohybovat, mluvit či vytvářet situace, ale jakási úsporná upřímnost z nich sálající nutila diváky toto představení respektovat. Tímto představením skončila soutěž, neboť samotná přehlídka končila ještě jedním představením v neděli. Jednalo se o soubor, který neměl odvahu vystoupit na přehlídce, a proto jej záměrně nejmenuji. Ale titul prozradím, Na tý louce zelený. Porota doporučila na Národní přehlídku divadelní soubor z Bystřice u Benešova s představením Causa Rudolf. Jinak chválím perfektní organizaci přehlídky. Dámy Sommerová a Jeníková odvedly dokonalou práci.

Valeš

Vyšebrodské divadelní dny

Divadelní ochotnický soubor Hrudkováček z Vyššího Brodu není co do počtu svých členů žádným přeborníkem. Možná, že jich nemá ani celou desítku. Ovšem o to aktivněji vystupuje v jihočeském regionu coby pořadatel divadelních přehlídek. Vedle nesoutěžních Podzimních dnů letos připravil i soutěžní **Vyšebrodské divadelní dny - jaro 2000**, aby dal příležitost soutěžit venkovským divadelním souborům o postup na Krakonošův divadelní podzim. Za spolupráce Městského kulturního zařízení a Vyšebrodského sdružení historického, a především za finanční podpory MěÚ ve Vyšším Brodu, Okresního úřadu v Českém Krumlově a Ministerstva kultury ČR, se podařilo uspořádat přehlídku, na které vystoupilo pět souborů.

Pátek večer 12.5. **DS Čelakovský ze Strakonice** (nesoutěžně, neb Strakonice nemají charakter venkovského sídla) přivezl komedii **Zdeňka Podskalského: Žena v trysku století**. Autorovo vtipné pohlédnutí na vztahy mezi mužem a ženou perspektivou sedmi scének z různého období vývoje lidské populace, a to od Adama a Evy až po fikci budoucnosti, se může stát inteligentní zábavou nepostrádající hlubší rozměr. Od inscenátorů to předpokládá správně si pojmenovat téma, a hlavně důsledně toto téma budovat prostřednictvím jednotlivých situací. Strakoničtí se nechali okouzlit vtipným dialogem i možnostmi, které hra nabízí z hlediska obsazení a stavby. V samotném pochopení smyslu hry však zůstali na jejím povrchu. Režii ani hercům se nedaří v dialogích sdělit, o čem si to vlastně postavy povídají. Herectví je příliš vnějškové, tlačí se moc „na pilu“, což neumožňuje tlumočit ono jemné intelektuální předivo vztahů a charakterů postav a z toho plynoucí humor. Chybí důslednější schopnost sdělit hereckým jednáním podtexty dialogů, a tím se i dobírat k samotnému smyslu hry.

Sobota dopoledne 13.5. **DS J.K.Tyla z Kardašovy Řečice, Marie Kubátová - Jak přišla basa do nebe**. Dramaturgický výběr titulu byl výborný. Velmi početný soubor s dnes již málo kdy vídaným množstvím naturálních typů v nejrůznějších věkových kategoriích, ať už jde o muže či o ženy, dokázala režisérka V. Žižková výborně využít při obsazení značného počtu dramatických postav hry. A tak dobré typové obsazení umožnilo všem hercům jít za sebe. Scénografické řešení prostoru poskytlo možnost, aby přestavby byly rychlé a aby pečlivě a vtipně vyrobené části výpravy dokázaly vytvořit i s pomocí světla patřičnou atmosféru. Dalším pomocníkem tu byly i kostýmy a hudební stránka představení. Režie dbá na přehlednost

příběhu, pouze v jednom či dvou případech není její snaha dost důrazná. Hra je psána v podkrkonošském nářečí. Herci tuto skutečnost respektují, ale bylo by potřeba, aby více respektovali i zákonitosti kukátkové hracího prostoru a nemluvili do prospektu nebo do bočních šál, ale směrem k divákovi. To jsou však věci snadno odstranitelné a zřejmě vznikají i rozdílností hracího prostoru na domovské scéně.

Opět sobota, ale již odpoledne. **Divadelní soubor AMOK Katovice: Jaroslava Krejčová: Nesvádějte to na Amora aneb Historické omyly v lásce.** Začínající soubor se pustil cestou autorského divadla. Autorka, režisérka i herečka v jedné osobě, napsala přímo na tělo členům souboru komedii se zpěvy. Scénář skládající se z tří obecně známých příběhů, ovšem převrácených naruby a nahlížených v parodistické nadsázce jakéhosi komentáře k těmto příběhům (to říká postava boha lásky Amora) a písniček. Text komedie nepostrádá schopnost autorky vést dialog, nicméně se zatím jedná spíše jen o jakýsi jevištní scénář, než o hru z hlediska stavby syžetu, vztahů a charakterů postav a tématu. Režie také zatím postrádá větší zkušenosti, dění na jevišti pouze aranžuje, nevykládá, své úsilí zaměřuje na zorganizování představení. Herci hrají tak, jak každý umí, zvolená parodizující rovina se nejlépe daří postavě Maryši. Přestože představení katovických ochotníků bylo poznamenáno všemi nedokonalostmi začínajícího kolektivu, je to soubor toužící pracovat dál, a to jak na sobě, tak i na poznávání dramatického umění.

A ještě jednou sobota, sobota večer. **Divadelní soubor Hudradlo Zliv: Miroslav Slavík - Dárečci aneb Co jste si navařili to si rače sníst...!** Jako obvykle hra z autorské dílny samotného souboru. Námětem se staly skutečné příběhy z každodenního života rodičů a jejich dorůstajících potomků, jakož i vztahy mezi sourozenci. Jedná se o čtyři drobné příběhy. V komediální rovině, divadlem na divadle, a na základě toho, že dětské herci (především herečky) hrají o tom, co bezprostředně znají z vlastní zkušenosti, vznikla milá a autentická inscenace, nepostrádající upřímnou snahu kolektivu o sdělení svého tématu. Z hlediska divadelního řemesla samozřejmě nalezneme řadu ještě nedotažených věcí, jako například nedbalé aranžmá na kukátkovém jevišti, negradující třetí příběh, nezveřejněný a vědomě nebudovaný vztah anděla k tomu, co se kolem něj děje v příběhu prvním, nebo přílišná schematičnost příběhu čtvrtého. Z tohoto pohledu se zdá proto druhá scénka zatím nejpropracovanější. Možná, že by stálo i za úvahu zamyslet se nad přehozením prvního příběhu se čtvrtým.

14.5. nedělní dopoledne. **DOS Hrudkováček Vyšší Brod a pohádková hra Oldřicha Augusty: O chaloupce z marcipánu.** Hra je napsána na motivy známé pohádky o perníkové chaloupce a je původně určena pro loutky. Soubor si byl vědom nebezpečí převodu loutkové hry na činoherní jeviště, nicméně, zvláště ve výpravě se mu tento handicap nedaří překonat a vznikají tak nechtěná naivní spojení iluzivního herectví s loutkovou scénografií. Herectví v inscenaci odpovídá jevištním zkušenostem každého z aktérů. Nejlépe se daří Ježibabě. Mařenka a Jeníček působí sice přirozeně (Mařenka by mohla mluvit hlasitěji), ale přece jenom jsou obě postavy psány pro mladší herce. Při soutěžním představení vznikaly nechtěné pauzy mezi zvukovým doprovodem a hereckou akcí a také proměnu Ježibaby v Sovu a její odlet by bylo dobré dořešit.

Krásný májový víkend strávený v hledišti vyšebrodského kina mi tentokrát nepřinesl hluboké divadelní zážitky, jako některá minulá léta, přesto přinesl dvě představení snesoucí kritéria vyššího kola přehlídek. **Dárečci** i **Jak přišla basa do nebe** jsou sice dvě úplně odlišné inscenace, a zatím ještě ve stavu zrodu, přesto obě mají své osobité divadelní kvality. Prvá svoji autentickou výpověď, druhá jevištní existenci krásných lidských typů. Právě proto je odborná porota doporučila do širšího výběru na národní přehlídku venkovských souborů ve Vysokém nad Jizerou.

Jaroslav Kodeš a Jarmila Černíková

JOSEFOVSKÉ DIVADELNÍ JARO

Oblastní přehlídka amatérských divadelních souborů severovýchodních Čech

Za krásného skoro letního počasí, v konkurenci mistrovství světa v hokeji a derby Sparta-Slavia, se na scéně josefodolského divadla ve dnech 5. až 7. května představilo pět soutěžních představení a vložená pohádka pro děti.

DS J.K. Tyl Josefův Důl se představil v úvodu přehlídky hrou **Wolfganga Kohlhaaseho“ a Rity Zimmerové: „Ryba ve čtyřech.** Hrál se na jevišti, kde seděli i diváci. Scéna byla uprostřed rozdělena třemi různými postelemi, charakterizujícími pokoje tří sester a uprostřed prostor haly. Režisér představení upustil od morytátu, kterým je text v podtitulku předznamenán, a uvádí hru jako skoro horor ve stylizovaném dramatickém příběhu. Ve šťastném, typově dobře obsazeném představení domýšlí vazby a vztahy v nově vzniklých situacích, a i když postavy jsou tím poněkud zjednodušené, v situacích jednájí, jsou nabitě energií a pravdivým citěním. Výborný výkon představitele sluhy Roberta překoná i poněkud stejný temporytmus v první polovině představení. Je možné se zamyslet nad využitím postelí (pokojů) ve druhé polovině představení. Představení Josefodolského Tyla bylo velmi příjemným úvodem přehlídky.

DS J.J.Kolár Poniklá přivezl hru svého autora a zároveň režiséra **Jaroslava Urika ml.: Volba Petersova.** Hra prý vznikla ztvárněním pravdivé události v Poniklé (vyhození hospody). Je sympatické, že se soubor pokusil o vlastní text, který ale čerpá z různých motivů jiných her (Revizor, Sen noci svatojánské). Přestože aktéři hru zřejmě dobře přijali a s chutí si ji zahráli, jednoduchý námět, oscilující mezi satirou, fraškou a dokonce klauniádou, postavil před soubor otázku, najít správný odpovídající herecký styl. Stylizace jednotlivých postav byla značně nesourodá a bez situací. A tak nejlépe vyšly komentáře dvou zpěváků, provázejících celou hru.

DS Krakonoš Vysoké nad Jizerou - Václav Kliment Klicpera: Potopa světa. Základní přednosti inscenátorů je dramaturgická úprava textu. Je vedena citlivě, zbavila hru upovídanosti a dala jí rychlý spád, aniž by směřovala proti autorovi a poetice jeho veseloher. Možná, že právě ona soustředěná snaha, uhrát celý příběh ve svižném tempu, způsobila, že nejsou dohrávány situace a vztahy jednajících postav, zvláště u představitelky Dorotky. Vhodné typové obsazení a herecké schop-

DS Krakonoš Vysoké n. Jiz. / V.K. Klicpera: Potopa světa. Na fotografii Ivo Mičkala je v akci oceněný Robert Nesvatba v roli Vošousta.

nosti protagonistů jsou příslibem, že po dotažení a rytmickém členění jednotlivých situací může být inscenace příkladem, jak vracet dramaturgické texty otce české veselohry na jeviště.

DS Havlíček Zákupy - Jiří Voskovec a Jan Werich: Gorila ex machina. Méně známý text z počátků působení V+W znamená určitý dramaturgický objev. V+W hra parodovala pokleslé texty tehdy oblíbených rodokapsů. Zákupští pochopili, že nemohou parodovat dnes už neaktuální rodokapsový styl a sehráli Gorilu jako uhozenou detektivku. Snad jen naše zkušenost s mafiánstvím by poněkud mohla aktualizovat převzatý text. To však předpokládá nadhled a určitou stylizaci postav. V představení postrádáme pseudotajemné situace. Repliky zůstávají v rovině odříkání textu bez vzájemných vztahů a napětí. Ani scéna neprokázala potřebnou péči, charakterizující prostředí. A tak do „mírného“ zklamání zasáhne Gorila opravdu ex machina.

DS Libochovice - Claude Magnier: Malované milování aneb Věno slečny Laury. Remeslně napsaná fraška, navazující na autory Labische a Feydea, přináší veliké herecké příležitosti pro dámskou část souboru. Remeslně řazené situace, zápletky a komplikace ve stylu frašky, přinášejí mnoho úskalí, které se díky nepřesnému výkladu a pochopení žánru u hlavního představitele Blaise d'Abrieux nepodařilo překonat. I přes velmi dobré herecké výkony tří dam v rolích Marie, Pepity a paní Carlierové, nepřineslo představení očekávaný výsledek.

Vložené nesoutěžní představení pro děti **DS Brčál Jablonec nad Nisou: Václav Čtvrtek - Jak se stal Rumcajs loupežníkem.** Přes zřejmou snahu protagonistů bohužel nepřineslo nic překvapivého. Zůstalo jen na interpretaci textu bez vytvoření a uhrání situací.

Pořadatelé desátého ročníku oblastní přehlídky se rozhodli udělit na návrh odborné poroty tyto ceny: Josefu Bartákovi za roli sluhy ve hře Ryba ve čtyřech, Markétě Fejfarové za postavu Karolíny ve hře Ryba ve čtyřech, Jiřímu Řeřichovi za režii hry Ryba ve čtyřech, všem z DS J.K.Tyl Josefův Důl, Václavu Hájkovi za roli sluhy ve hře Volba Petersova z DS J.J.Kolár Poniklá, Robertu Nesvatbovi za postavu Vošousta ze hry Potopa světa, Josefu Hejralovi za roli učitele ve hře Potopa světa, oba z DS Krakonoš Vysoké nad Jizerou. Evě Frkové za postavu Marie, Lucii Bauerové za postavu Pepity a Liběně Štěpánové za postavu paní Carlierové ve hře Malované milování aneb věno slečny Laury, všem z DS Scéna Libochovice.

Na návrh poroty doporučil štáb přehlídky k postupu na národní přehlídku ve Vysokém nad Jizerou DS Krakonoš Vysoké nad Jizerou a nominoval na tuto přehlídku DS J.K.Tyl Josefův Důl.

Celkově lze říci o Josefodolském divadelním jaru 2000, že pořadatelé, zvláště členové DS J.K.Tyl vytvořili pro soubory velmi příjemné podmínky a atmosféru. Umožnili souborům pobyt na celé přehlídce, vzájemnou konfrontaci, možnost zhlédnout i ostatní představení a zahrát si i před jiným než domácím publikem. Problémem většiny inscenací je v nedostatečné pozornosti věnované dramaturgické přípravě inscenací. I když chápu, že u většiny souborů určuje výběr repertoáru typové složení souboru, přesto, a právě proto, je nutné při výběru hry rozpoznat kvalitu textové předlohy, jejího žánru a volby vyjadřovacích prostředků, od čehož se odvíjí cílevědomá režijní práce, budování jednotlivých dramatických situací a inscenace jako celku. Dalším problémem je práce režiséra s hercem. V inscenacích se prokázalo, že v mnoha souborech jsou jedinci zasluhující ocenění, a právě tady jde o to, aby režisér vedl herce k jednání slovem i mimoslovními prostředky, k uvědomění si řídicího úkolu a jeho plnění v průběžném jednání v celku inscenace. Inscenace ukázaly na malou poučenost režisérů, která se dá získat v různých praktických školeních a v nemalé míře i na rozborových seminářích na jednotlivých přehlídkách. Soubory by neměly brát porotu jako sbor soudců vynášejících rozsudky, ale jako lidi, kteří jsou stejně jako oni poznamenáni divadlem (snad více poučení) a snaží se pojmenovat problémy související s danou inscenací a snahou pomoci je odstranit. Pořadatelům a všem souborům patří dík s přáním odvahy a chuti do další práce.

Vladimír Dědek

DOLANY 2000

Východočeská přehlídka venkovských divadelních souborů 28. 4. - 1. 5.

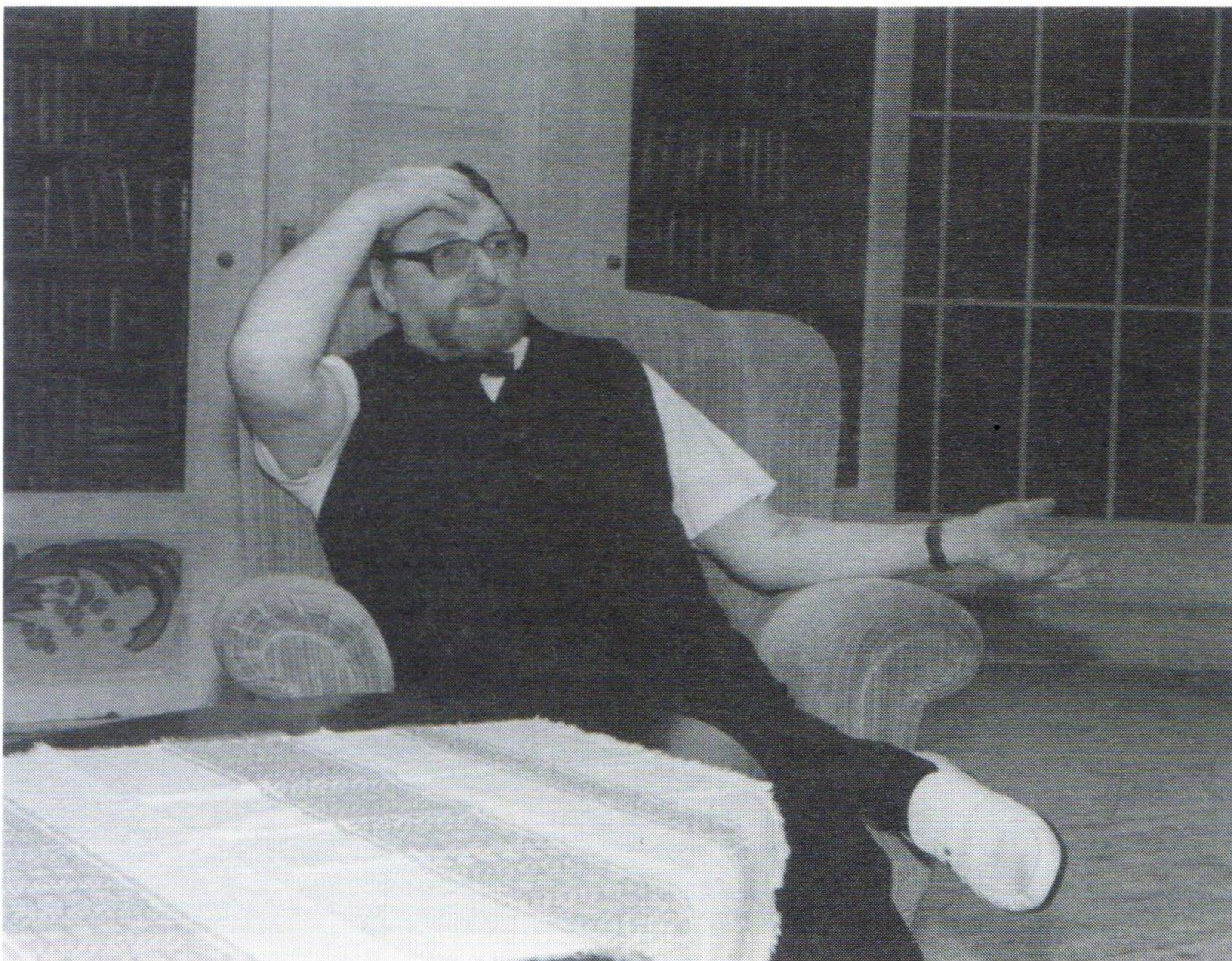
Členové divadelního spolku Dolany, tak jako loni, uspořádali pro přehlídku maximum, takže jsme se v jejich péči mohli cítit jako v příslovecné bavlince.

Ze strany hradeckého IMPULSU však organizace pokulhávala, neboť žádné materiály od divadel nebyly k mání, o textech ani nemluvě, takže se lektoři museli proměňovat ve scouty. Těž by stálo za to, pouvažovat o zbytečném roztažení pár inscenací do čtyř dnů.

Kladné a pozitivní zobecnění z přehlídky zní: 1) Inscenace kupodivu provázel výtvarný duch, neboť až na drobnosti byly scéna a kostýmy nápadité, souznící se zvolenou hereckou stylizací a s textem. 2) U řady interpretů se projevila poněkud zarážející neschopnost komentování situace a sebe jako postavy v ní.

DS DOLANY - Ladislav Stroupežnický: ZVÍKOVSKÝ RARÁŠEK. Dobře napadnutá scéna a kostýmy, a oproti loňské inscenaci čitelný kvalitativní skok ve výkladu a režijním vedení. I když Dolany jdou krůček po krůčku, tak jdou, a jak všichni víme, cesta bývá často důležitější než cíl. Škoda, že si netroufli lehce opravit vázaný archaický text, neboť ne každý si s ním dokázal významově poradit jako M. Mistr a J. Šimková. Dalším krokem pro dolanské bude uvažování nad mírou stylizace postav vzhledem k žánru a přesnější pointování situací.

DS KLICPERA Chlumec nad Cidlinou - V. Štech a M. Horníček: SVATBA POD DEŠTNÍKY. Dobrá scénografie, ale jinak řada protikladů. Snaha potěšit sebe a diváky příběhem, narážela na nejistotu, proč která postava do děje vstupuje, oč usiluje. Schopnost zpívat se tříštila s rozpačitými, dyšnými nástupy. I pouhá ilustrace příběhu neměla uspořádaný systém. Zdá se zřejmé, že hravý text a příběh zaujal soubor natolik, že povytce rezignoval na výklad, takže tajemství

DS Eduarda Vojana Brněnec / Alain Reynaud Fourton: Monsieur Amédée.
Foto: archiv souboru.

zmizelo a napětí, jak co dopadne, podobalo se březnovému počasí. Škoda, že se chlumečtí v jednání neinspirovali Petrem Pokorným v roli Hvězdinského.

DS EDUARDA VOJANA Brněnec - Alain Reynaud Fourton: **MONSIEUR AMÉDÉE**. Well made play od autora a neméně tak od divadelníků z Brněnce. Významově vystavěné situace, vyložené postavy, jednání verbální i nonverbální, sloužící ke sdělení výtečné komedie, uchvácené, skvěle se bavící publikum. Tím by bylo možno skončit, ale je nutné podotknout, že soubor nepodleh pouhé zábavnosti, ale přidržel se i vážnějších tónů, které nesený smíchovou hladinou, nečekaně vklouzávaly do diváckých představ. Vážnější tóny, jdoucí od toho, jak kdo vnímá sám sebe a též sebe ve světě, přes někam patřit, až po potřebu vztahu, a dokonce i otázky po smyslu bytí. Inscenace a interpreti a téma jednou jsou.

DS Městečka Trnávky - J. Lada, A. Koenigsmark: **BYL JEDNOU JEDEN DRAK**. Ne zrovna nejšťastnější text dvou vzájemně se prostupujících pohádek jevištně zorganizovala Milenka Duchoňová velmi úhledně a noblesně. To je důležité, i když se může zdát, že jde o indiferentní argument. Neboť noblesnost - neplést si s ondulací vzduchu na jevišti - dokáže ve vnímání představení překlenout mnohé nedostatky. To zásadní, co scházelo, kromě Čerta Jaroslava Červinky, byl princip, jakými prostředky pohádku sdělovat. Nejblíže byli ti, kdož dokázali demonstrovat zájmy svých postav přes typ. Tento princip s důslednějším zacházením se zvolenou scénografií by pohádce, jako divadelnímu tvaru, pomohl.

DS Gymnázia Jaroměř - G. B. Shaw: **PYGMALION**. Zde věru o noblesnosti nelze hovořit, spíše o exhibicích - i když omluvou je mládí. Též je otázka, zda Jaroměř je vesnice. Nemá valného smyslu pouštět se do rozboru, protože vše, na co lze poukázat, se rozpadne pod rukama. Gymnazisté mají nejspíše mnoho chuti a přemnoho nepoučenosti, což se prokázalo při hovoru se souborem. Pro jevištní ztvárnění si zvolili úplné psychologické přetěsnění. Jak to dopadlo, je zřejmé. Výsledek byl stejný, jako špatné falešné vousy, které měla nalepena jedna dívčina. Proč si však mládí zvolilo „fousatou interpretaci“, nebylo možno rozšifrovat.

DS KRAKONOŠ Vysoké nad Jizerou - Jevan Brandon-Thomas: **CHARLEYOVA TETA**. Nuže, co se jevištního zorganizování týče, to jest kdy, kde, kdo a jak vstoupí, odejde a učiní, není pochyb o promyšlenosti směřující k divadelnímu zážitku. Ono vůbec zorganizování inscenace - a u *frašky* to platí především - patří k těžké disciplíně divadelního řemesla, na což se rádo zapomíná. Co se režie týče, Maruška Trunečková vyložila postavy a stavěla inscenaci důsledně po situacích a jejich významu. Jiná věc byla, že i když v Dolanech všichni herci táhli za jeden provaz, občas táhli různými způsoby. Nedošlo sice k zauzlování lana, ale napnelismus - dle V + W - nebyl důsledný a lano se občas prověsilo. Při prověšení sice neopadl divácký zájem, ale ztrácela se vícevrstevnatost. Řeč je o tom, že ne vždy rovina situační a rovina konverzační sloužily žánru a cíli. Co se realizace dramatických osob a gestického komentáře týče, pak nejlépe se dařilo třem skvělým ženám: Lucii Nesvadbové, Pavlině Morávkové a Jiřímu Pošepnému - no ano, on je Charleyova teta. Tihle tři nikdy nešlápli vedle. Ne že by ostatní kulhali, ale v Dolanech občas někteří herci místo procesu sdělovali výsledek, takže jsme si jako diváci nemohli s nimi užít. Jak se zdá, únava z několika těsně předcházejících představení u dělala své. Co se výpravy týče, tak kostýmy, až na Charleovku, která je poněkud šedonevýrazná, udržují komediální nadhled.

Jestliže jsem se rozepsal poněkud více, je to proto, že si myslím, že z této inscenace sálá divácký i divadelní zážitek, takže si s Charleovkou diváci budou dlouho užívat.

Se soubory hovořili Vladimír Dědek, Břetislav Lelek a autor tohoto článku.

Vladimír Zajíc

Hanácký divadelní máj Němčice nad Hanou 2000

14. ročník Hanáckého divadelního máje byl impozantní, a to nejméně ze třech důvodů: osmi dny trvání, počtem souborů a neobvyklým množstvím inscenací poměřitelných stěmi, které vidáme na národních přehlídkách. Hanácký divadelní máj (HDM) byl, tak jako v minulých letech, koncipován jako moravská přehlídka venkovských divadelních souborů a zároveň jako přehlídka amatérského činoherního divadla pro děti. Uskutečnil se ve dnech 29. dubna až 6. května 2000. Zúčastnilo se ho 16 souborů s 18 inscenacemi, z nichž 2 byly nesoutěžní. Představení hostujících souborů byla zařazena na zahájení a závěr přehlídky. Zahájili **krajané z divadelního souboru České besedy z chorvatského Daruvaru** inscenací hry K. Horkého **Bejvávalo aneb Loupežníci na Chlumu** v režii Vladimíra Dědka. HDM uzavřelo představení Tylova **Strakonického dudáka Ořechovského divadla z Ořechova u Brna** v režii Vlastimila Pešky. V průběhu přehlídkových dnů musel pro těžké zranění odvolat svoji účast 17. soubor s další soutěžní inscenací, a sice divadelní soubor Rotunda ze Znojma s inscenací pohádky Josefa Lady **Byl jednou jeden drak**.

V soutěžní části v kategorii venkovských divadelních souborů jsme viděli těchto 10 inscenací: Zelňačka, Medicínské historky, Tvrdohlavá žena, Maryša, Hercules a Augiášův chlív, Paličova dcera, První muž, kterého potkám, Pohádka z kufru, Tři malá prasátka a Babička. Zvláštností je, že tato programová skladba obsahovala v rovnovážné míře divadelní hry a dramatizace literárních předloh. Pokud jde o divadelní hry, objevily se tři hry z odkazu české klasiky, jedna česká hra současná a jedna hra švýcarského autora, konkrétně Friedricha Dürrenmatta, patrně největšího dramatika 20. století. Pokud jde o dramatizace, šlo ve 3 případech o adaptaci literárních děl českých autorů, v jednom případě o jevištní přepis románu francouzského autora a v jednom případě o dramatizaci pohádky.

Převažovala vážná témata nad komediemi, a sice v poměru 7:3. Ohlédneme-li se o několik let zpět, zjistíme, že se tento poměr výrazně proměnil ve prospěch vážných témat. Z hlediska textových předloh a jejich kvality je poměr stejný ve prospěch kvalitních zdrojů, z nichž inscenátoři čerpali. Pouze ve 3 případech byly voleny zdroje, jejichž kvalita je poněkud sporná. Samostatnou otázkou jsou problematické dramatizace literárních předloh adresované dětskému publiku.

Úroveň inscenací venkovských divadelních souborů se letos dosta-

DS Na štaci Němčice nad Hanou / Jiří Štefl, Petr Vaněk: *Medicínské historky*.

Foto: archiv souboru.

DS KS Velká Bystřice / Pavel Dostál: První muž, kterého potkám. Foto: archiv souboru.

la na mez, která je nebývale vysoká a v historii přehlídky nemá obdoby. Lze s radostí konstatovat, že 6 - 7 inscenací z deseti - a pokud bychom uvažovali pouze inscenace pro dospělé - tak dokonce 6 - 7 inscenací z osmi, jsou na takové úrovni, která snese srovnání na půdě národní přehlídky, přičemž nejméně 3 inscenace jsou srovnatelné s tím nejlepším, co lze v amatérském divadle u nás spatřit. To je něco, co staví němčickou přehlídku a práci moravských venkovských divadelních souborů na výsluní v České republice vůbec. Nestává se to totiž často ani na přehlídce národní.

Poněkud méně radosti lze mít z výsledků druhé části přehlídky, tj. v oblasti divadla pro děti. V této části bylo uvedeno těchto 9 inscenací: Doktorská pohádka, O statečné princezně Máně, Mrazík, O smutné princezně, Magorie, Pohádka z kufru, Tři malá prasátka, Babička a Zvědavé slunce. Zde se v programové skladbě, kromě jedné hry současného českého autora, objevily samé dramatizace. Z toho šlo o dramatizace původně literárních děl českých autorů a po jedné ruské, anglické a klasické pohádkové předloze, adaptované pro divadelní jeviště.

Pomineme-li různou kvalitu práce dramatizátorů, lze říci, že ve všech případech šlo o kvalitní zdroje, což nelze tvrdit o oné jediné hře českého autora Miroslava Plešáka. Cca polovina textů byla komediálního ladění a druhá se zabývala spíše vážnými tématy.

V oblasti divadla pro děti se objevila jedna inscenace výjimečná v kontextu celkové produkce vůbec. K ní, byť řádově níže, se mohou počítat maximálně dvě další, které by mohly unést poměrování s nejlepšími inscenacemi divadla pro děti na půdě národní přehlídky. Není to výsledek ve srovnání tak výrazný, ale ani překvapivý, a ani zlý. Bohužel, takový je setrvalý stav v této oblasti, a to navzdory tomu, že se jedná o produkci pro dětské diváky, na kterých by nám mělo nejvíce záležet.

Ke každému představení se uskutečnily rozborové semináře, vedené přehlídkovou porotou (Michal Čunderle, Jaroslav Kodeš a Milan Strotzer). K inscenacím, určeným dětskému publiku, byly Marií Poesovou zprostředkovávány reflexe skupiny dětí. Tyto rozborové byly cca hodinové, někdy i delší. V závěru přehlídky se při slavnostním vyhodnocení přehlídky a setkání účinkujících souborů dostaly do rukou účastníků „sebrané spisy poroty“, tj. recenze jednotlivých inscenací a stručně zachycené reflexe dětské skupiny na představení určená dětským divákům.

Pokud se ponoříme do pročítání těchto „sebraných spisů“, vysvětlíme nám obraz toho, co HDM a jeho inscenace zdobilo a také to, co se jevílo problematickým. Nejvíce zdařilou složkou inscenací byla především práce herecká, a to téměř u všech souborů. Ve více než třetině inscenací byla na vysoké úrovni scénografie, nejméně u třetiny inscenací vynikala práce režijní a dramaturgická. U čtvrtiny inscenací jsme se setkali s vysokou úrovní hudební složky. Dramaturgie a režie jsou ale také oblasti, v nichž bylo shledáno nejvíce problémů, kde inscenátory tzv. tlačí bota a kam by bylo dobré napřít pro příště pozornost a síly.

Po těchto rekapitulujících řádcích nahlédneme blíže ve dvou oddílech na to, co bylo v Němčicích v posledním roce tisíciletí k vidění. V tom prvním pohledme na inscenace, které nepřekročily pomyslnou příčku žebříčku národních přehlídek a v tom druhém na inscenace, které porota nominovala a doporučila k účasti na národních přehlídkách Krakonošův divadelní podzim ve Vysokém nad Jizerou a na POPELKU v Rakovníku.

* * *

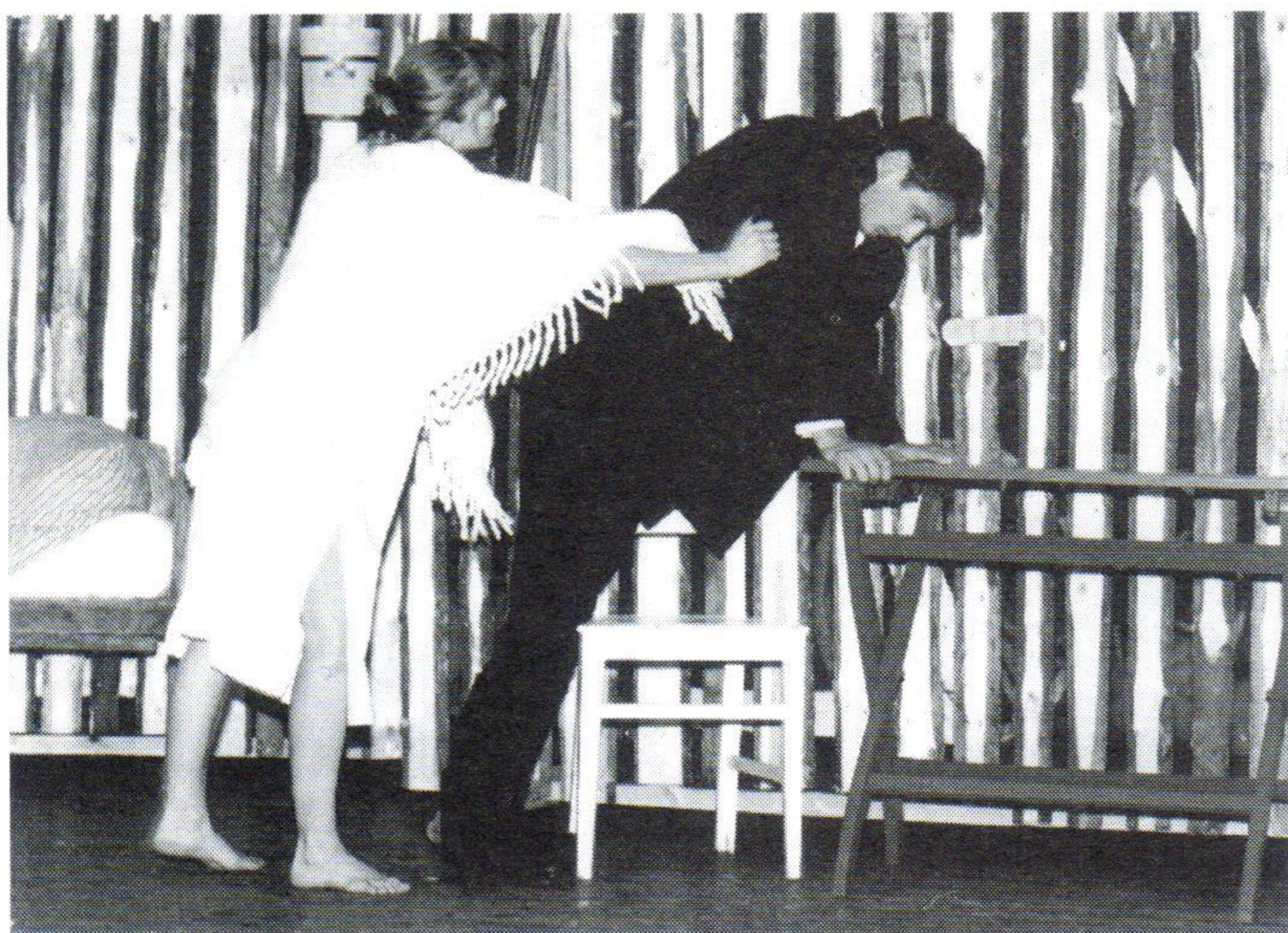
Divadelní spolek z Rájce-Jestřebí uvedl obnovenou premiéru dramatizace románu René Falleta **Zelňačka**. Autorem dramatizace je režisér souboru Karel Frantel. Příběh i téma o přátelství a lásce ve světě, který tyto základní lidské hodnoty proměňuje ve jméno ekonomické prosperity v nicotu, byly inscenací v zásadě sděleny. Toto sdělení se událo víceméně ve slovní poloze. To byl také základní problém inscenace. Ačkoliv jí vévodily dva velice pěkné herecké výkony, celkový obraz příběhu i myšlenkového poselství byly sploštěny a ochuzeny o to, co činí dřev hry, co je jejím „krevním oběhem“. Tím jsou vzájemné niterné vztahy dvou starých mužů a jejich vztahy k okolí. Kdyby se méně říkaly a více děly, dozajista bychom byli jako diváci více „nakaženi člověčinou“, více bychom propukávali v smích a více by nás mrazilo v závěru hry. Nicméně, byli jsme přítomni jevištnímu provedení románu francouzského autora, který je velice zemitý. Nabízí mj. situace, které by lehce mohly na jevišti překročit míru vkusu. Inscenátoři si toho byli vědomi. Nic takového se nestalo.

DS bratři Mrštíků Boleradice / J.K. Tyl: Paličova dcera. Foto: archiv souboru.

Divadelní ochotnický spolek Máj z Vřesovic se představil s dramatisací románu Boženy Němcové **Babička**. Soubor Máj z Vřesovic se na přehlídkovém jevišti představil vůbec poprvé. Dramatisaci doplnil o vstupy na předscéně, zařazované v době, kdy je třeba provést přestavbu. Jejich obsahem jsou vzpomínky současníků B. Němcové, dopisy B. Němcové a jejího manžela a rekapitulace autorčina života a díla. V závěru hry byly zařazeny dvě písně z dílny Z. Svěráka a J. Uhlíře. Tato skladba dodávala představení příděch jakéhosi výchovně vzdělávacího pořadu a sousedského představení. Soubor však své uvedení Babičky zamýšlel jako řádnou divadelní inscenaci. Poptávka po ní byla i mimo rámec Vřesovic. Soubor ji sehrál cca 25 krát i v dalších obcích, čímž překročil dimenze sousedského divadla. Nicméně, navzdory tomu má vřesovické představení rysy „osvětového“ a sousedského divadla a bezesporu plní funkci společenskou. Je to mj. dáno i tím, že soubor vznikl před pěti lety, navazuje po dlouhé době na někdejší přerušovanou divadelní tradici obce, čítající 420 obyvatel. Dvacet herců se přitom ocitlo na jevišti v inscenaci Babičky. Připočteme-li další technické a obslužné funkce, uvědomíme si jak mohutná je procentuální účast občanů Vřesovic na kulturním životě obce, jak vzácné je to společenství lidí.

Soubor je vícegenerační - od dětí předškolního věku po seniory. To

Kroužek divadelních ochotníků ve Hvozdně / Alois a Vilém Mrštíkov: Maryša. Foto: archiv souboru.

také poskytlo možnost dobrého typového obsazení personálně velké hry. Inscenace se hrála v jednoduché scéně, vybavené nejnutnějším mobiliářem a uzavřené malovanými paravánovými prospekty, označujícími místa děje. Režisér Josef Fica vedl inscenaci a herce v logickém aranžmá, v uměřenosti prostředků a prostotě projevu. Patrně nevelká zkušenost režiséra i herců byla důvodem nepřekročení jevištního tvaru vřesovické Babičky do dimenze vpravdě divadelní. Chyběla výstavba dramatických situací, mezi postavami nebyly vybudovány vztahy, problémem byly tempo a rytmus jednotlivých obrazů a celé inscenace.

Divadlo Opona ze Zlína uvedlo dramatisaci pohádky Josefa Lady **O statečné princezně Máně**. Režisér a zároveň dramatisátor Jiří Javorek nastudoval se souborem cosi na způsob televizní pohádkové revue, kde prim hraje převaha písňových čísel, pro níž slouží Ladova pohádka spíše jako závěsná konstrukce, než látka ke sdělování prostředky divadla. Inscenace jakoby rezignovala na Ladovu předlohu, zřetelně nesdělila ani základní dějová fakta, spjatá s ústřední dvojicí hrdinů (Honza a Princezna Máňa), o vztazích této dvojice se nedozvěděl divák téměř nic. Daleko za obzorem inscenátorů zůstal Ladův princip pohádky na ruby a jeho jevištní realizace, což je sám o sobě oříšek k nerozlousknutí.

Divadelní soubor J. K. Tyla při KD Moravská Třebová se pokusil přenést na divadelní jeviště ruskou pohádku **Mrazík**, známou především ze slavného filmového zpracování režiséra Alexandra Rona. Inscenace z této filmové verze zřetelně těží, a to do té míry, že až na výjimky odhlíží od prostředků vlastního divadla a snaží se opsat stři-

DS bratři Mrštíků Boleradice / J.K. Tyl: Tvrdohlavá žena. Foto: archiv souboru.

hovou a postupy, jimiž vládne film. To se, přirozeně, příliš nedaří. Tam, kde si je třeba „vypomoci“, např. v případě scény Baby Jagy a její chaloupky na kuří noze, neboť opsat možnosti filmu je problémem, nastoupí vpravdě divadelní prostředky a inscenace ožije tvořivostí rodu divadelního. Žel, je to v podstatě jediné místo, kde lze pocítit divadelní invenci herecky dobře disponovaného souboru.

Divadlo Zdeňka Štěpánka z Napajedel nastudovalo hru se zpěvy, kterou napsal Miroslav Plešák na základě hry Milady Bařinkové. Soubor ji uvedl pod původním názvem **O smutné princezně** (podle Plešáka Jak rozesmát princeznu). Bohužel, zvolený text náleží k těm, které jsou více než problematické na to, aby posloužily jako opora pro vznik kvalitní inscenace. Řídký děj, nastavovaný příběh, retardující písňové vstupy, prostoduché rozuzlení v tom, že princezna přestane být smutná, když dostane na zadek školním pravítkem, to jsou jen hlavní bolesti Plešákovy textové předlohy. Inscenátorům se nepodařilo tyto nedostatky odhalit a napomoci smysluplnějšímu vyznění hry např. posunem v traktování některých postav, zkrátka domyšlením toho, co měl učinit již autor, leč neučinil.

Napajedelští se přitom představili jako soubor disponující technicky vybaveným hereckým kolektivem, schopností realizovat na vysoké úrovni výpravu, a to jak v řešení scény, tak v kostýmní složce, dále pak schopností vytvořit pro svoji inscenaci originální hudební nahrávku na profesionální úrovni. Soubor je vybaven i potřebným technickým zařízením, které umožňuje provedení hry v hudebním žánru (mikroporty). To jsou devizy, které nejsou v amatérském divadle běžné. Z jeho představení bylo vidět velké množství poctivé práce, která musela být vykonána na přípravě v dobrém smyslu slova ambiciózního divadelního projektu. Nelze, než přát souboru, aby příště volil obezřetněji. Ach, ta dramaturgie divadla pro děti!

Divadelní soubor J.K. Tyla z Brodku u Přerova zvolil pro dětské publikum hru Jana Vladislava **Pohádka z kufru**. Pro soubor to bylo vykročení od stereotypu inscenování klasických pohádek k formě divadla na divadle, založené na hraní si s příběhem a na otevřené komunikaci s publikem. Inscenaci v režii Vlastimila Krejčířika vévodily herecké výkony dvou klaunů, kteří provází diváky příběhem hry, zcizují ho, ale také do něho vstupují. Ony vstupy v sobě nesou komplikaci, neboť klauni v příběhu podléhají a slouží zlu, aby svých činů poté litovali. Zdá se, že původní předloha (spjatá s dobou svého vzniku) zde řeší otázky, které přerůstají rámec divadla pro děti, tj. odpovědnost za postoje umělců v režimu, který je dalek demokracie

a svobody. Inscenace však toto téma organicky nekomponuje. Rozpadá se na vypravěčský part a hraní příběhu. Děj je namnoze předznamenán klauny, leč ve svém provedení je spíše ilustrací tohoto předznamenání, než překvapivou demonstrací vztahů a postojů postav hry, hraním si na příběh a s jeho reáliemi. Vytrácí se tak smysl klaunských partů na jedné straně a zůstává pocit zdoluhavosti dějové linie na straně druhé. Nicméně, je třeba ocenit dramaturgickou volbu a úsilí porovnat se s nejednoduchým úkolem Vladislavův text interpretovat.

Divadlo KS z Velké Bystřice připravilo v režii Tomáše Hradila pro děti známý příběh **Tři malá prasátka**, který v sobě obsahuje notnou dávku didaktičnosti. Soubor se v jevištní realizaci ubíral cestou navěšování nápadů, domýšlením a rozvíjením motivací jednání. Činil tak nepochybně ve snaze rozvést a nastavit jednoduchý děj, leč jeho snaha nevycházela z tématu hříčky a z vnitřku situací, nýbrž z vnějšku. Ve výsledku to přivodilo pocit zdoluhavosti, neobratnosti a navíc dokonce, jakkoli se jedná o látku více než průhlednou, i otázku o čem se to vlastně hraje, jaké jsou zde vzorce chování.

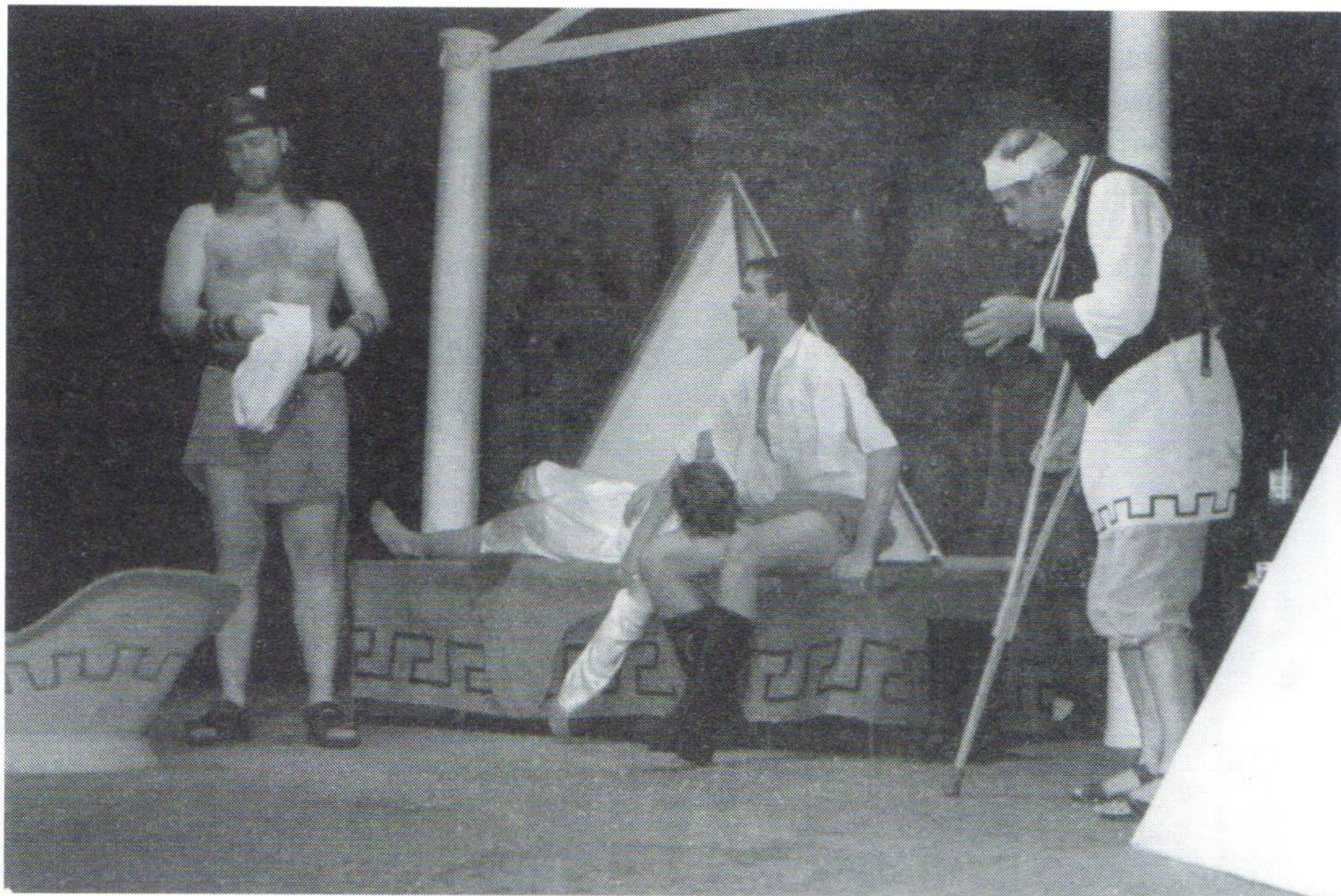
* * *

V předchozím oddíle jsem referencí o představeních pro děti skončil. V tomto jimi začnu. Ochotnický divadelní soubor Svatopluk a jeho součást **Divadélko z kufru DK v Hodoníně** předvedlo svou jevištní adaptaci loutkové hry Niny Cassianové **Zvědavé slunce** v režii Dušana Grombiříka. Lapidárnost textové předlohy, původně určené pro provedení v loutkovém divadle, není překážkou v podstatě činoherního provedení hodonínského souboru, spíše naopak. Příběh o tom, kterak malé slunce přišlo k chobotu, se odvíjel věcně, bez nadbytečné verbalizace. Soubor byl sice vybaven loutkami, tyto však plnily většinou funkci označení postav hry, až na výjimky nešlo sdělení přes loutky, nejednalo se jimi. Inscenace měla svižné tempo, které nikterak nenarušovala ani zpěvní čísla, která byla provedena na velice dobré úrovni. Kladem inscenace byla herecká vybavenost souboru. Problematické bylo pouze strohé uchopení partu vypravěče, jemuž by slušelo více účasti a zřetelné sdělování postojů. K diskusi byly některé prvky scénografické. Klíčový problém inscenace však tkvěl v nejasnosti pojmů a jejich významů, které se váží k hlavní myšlence. Šlo tu předně o pojmenování vlastností, jakými jsou zvědavost, zvědavost či neposlušnost a hloupost a o jejich zveřejnění v kontextu hry a po jejím smyslu.

Divadlo Hanácké obce při Městském divadle v Prostějově sehrálo **Doktorskou pohádku** Karla Čapka. Jako východisko pro svou inscenaci zvolilo dramaturgii Jarmily Turnovské. Režisérka Hana Lužná k ní dopsala dvě postavy: Bludičku a Polednici. Zhodit se s úspěchem jevištního uvedení Čapkovy pohádky je úkol vpravdě nelehký. Je to dáno především tím, že převod literární formy vyprávění do dramatických situací je sám o sobě velice obtížný, a navíc je ztížen skutečností, že toto vyprávění neobsahuje konflikty v dramatickém smyslu slova. Ačkoliv se s tímto úkolem dramaturgyně vyrovnala lépe než bývá obvyklé, zůstala dlužna původní předloze zejména to, že v ní nedochází k plnohodnotnému bezprostřednímu působení jednotlivých příběhů na Kouzelníka Magiáše. Příběhy jsou zprostředkovány divákům, avšak Magiášovi pouze ve zkratce v „lékařském konciliu“. Tato skutečnost a aranžmá, v němž Magiáš není bezprostředně přítomen „lékařskému konciliu“, ale nezúčastněně úpí kdesi v zadním plánu, je handicap, který znejasňuje vlastní smysl Čapkovy Doktorské pohádky.

Jeden z klíčových problémů inscenace je pak v nedostateč-

ném uplatnění principu, který je zakódován v Čapkově textu. Tímto principem je „hra představ“, respektive „hra s něčím“ - pohrávání si s představami na způsob „jak by to vypadalo, kdyby...“. To je brána do nadreality, fantazie a poezie. Nejde zde o to hrát si na něco, ale hrát si s něčím, kombinovat možnosti tak, jak to umí děti ve svých hrách. S tím souvisí i absence motivace jednání Hronovského doktora a posléze všech dalších. A sice v tom smyslu, že oni prohlédnou a zveřejní divákům, že ví, že se nejedná o smrtelné nebezpečí a že si zcela záměrně se svými pacienty pohrávají. Zejména pak s Magiášem, aby ho na základě líčení příběhů s Hejkalem, Vodníkem a Rusalkou dovedli k tomu, aby zanechal činnosti, která lidem škodí a věnoval svůj um tomu, co jim prospívá.

DS Antonína Vorla Křenovice / Friedrich Dürrenmatt: Herkules a Augiášův chlv. Foto: archiv souboru.

Herecky dobře vybavený kolektiv prostějovského souboru má všechny předpoklady pro zvládnutí tohoto nelehkého, ale velice zajímavého inscenačního úkolu. To, co jsem uvedl výše, jsou spíše záležitosti režie, než herců samotných. Stejně je to s nejednotnou stylizací dramatických postav. Zdá se být totiž nadbytečnou výrazná stylizace strašidelných bytostí, neboť všechny tyto bytosti jsou u Čapka své strašidelnosti zbaveny. Vstupují před čtenáře, potažmo před diváky se svými problémy, které jsou ze světa lidí a nikoliv ze světa nadpřirozeného, jak tomu bývá v pohádkách tzv. klasických. Tím není řečeno, že se to nedaří na jevišti realizovat zcela, je to někde ve fázi hledání, nerozhodnuto, nedotaženo.

Inscenace je realizována ve scéně, která umožňuje rychlé přestavby a pojmenovává místa děje. Navzdory tomu, že je zdobná, ověncena drobnými detaily, působí jako obecně využitelný prostor pro jakoukoliv hru. Podobně je tomu i s kostýmní výpravou. Zdá se, že i zde by bylo výhodné, aby scénograf pohlédl na svůj úkol prizmatem principu, v němž si netřeba hrát na něco, ale hrát si s něčím, kombinovat možnosti, jakoby dětskýma očima.

Poněkud zvláštní podívanou a zážitek pro děti připravil mladý –náctiletý **Divadelní soubor ZUŠ z Prostějova**. Svým jevištním převyprávěním příběhu nazvaným **Magorie** podle knížky Alexandry Berkové v dramaturgii a režii Petry Kocmanové nechal dětským divákům nahlédnout na onen svět, do života rodiny pod plochým kamenem (náhrobním). Do života bez života, do vztahů mezi rodiči a dětmi, do dětských her plných morbidit, do manželského trojúhelníku otce alkoholika, matky milující jiného muže, kterým je živý hrobník, kterého by matka i děti rády uví-

taly jako svého mezi svými. To se jim také podaří, paradoxně ve chvíli, kdy hrobník konečně objeví smysl svého života v pozemském světě. Ano, není to příliš radostné, nad příběhem nezáří šťastná hvězda budoucnosti, je však třeba přiznat, že je to příběh velice pravdivý. Vnímaly ho tak i děti, reflektující přehlídková představení. Byl to pro ně obraz z každodenní zkušenosti ze světa, v němž žijí.

Inscenace je budována především hereckými prostředky, pracuje se s psychologickou motivací postav, jednajících v „reálných“ okolnostech. Režisérka a dospívající herci jsou přitom mocni divadelní zkratky a mají cit pro uplatnění humoru. Zpřesnění v načasování slovních gagů a dramatických situací by bylo přínosem pro ještě účinnější vyznění již tak velice zajímavého a zdařilého inscenačního tvaru.

Divadelní spolek bratří Mrštíků z Boleradic nastudoval báchorku J.K. Tyla **Tvrdohlavá žena** pod režijním vedením Ivy Hrabcové, která se zároveň zhostila titulní role. Tylova hra byla inscenátory zbavena všeho, co se týkalo politických reálií doby jejího vzniku. Na jevišti byla tak převedena cca polovina textu, tj. příběh báchorky o Zlatohlavu, pánu hor krkonošských, který se zaplete do lidských osudů, jmenovitě mlynářky Jahelkové, která brání lásce učitelského Pěnkavy k její dceři Terezce. Díky víře v Tyla a dobré herecké výbavě souboru vznikla inscenace jímavá svou prostotou a upřímností. Patrně by jí prospělo důraznější vyhocení konfliktních situací a kritických okamžiků (při požáru mlýna, při prohlédnutí Jahelkové vzávěru hry, kdy se navíc ne nejvhodnějším zařazením písně inscenátoři připravili o nosnou a navíc humornou situaci smířování Jahelkové s chotěm). Režisérka nahradila Tylovy kuplety dobovými písněmi z Podkrkonoší. Jejich použití se nejeví jako nejšťastnější. Působí, až na výjimky, retardujícím dojmem. Problematický je i jejich hudební doprovod, zprostředkovaný klavírem.

Němčický divadelní spolek Na štaci se pokusil o jevištní ztvárnění povídek Jiřího Štefla **Medicínské historky**. Režisér

Petr Vaněk dramatizoval dvě z těchto povídek anekdotického charakteru způsobem, který připomíná stříhové řazení rozžitých obrazů ze života. Tak je také inscenoval, využívaje přitom co nejpřesnějšího typového obsazení. Docílil tím lehkosti, humoru a odezvy u publika. Problémy nastávaly tam, kde bylo nutné vést delší dialog, vyžadující průběžné jednání slovem v situaci, kterou je třeba budovat v delším časovém úseku. A nemusely by, kdyby zde režisér neopouštěl zvolený princip, který mu byl výtečným prostředkem k vytvoření fungujícího divadelního tvaru, aniž by musel nutit herce k tomu, co nemohou zmocí. O čem medicínské historky jsou, to je dilema, které by mohlo také vyřešit důsledné uplatňování zvoleného inscenačního principu. Nehledali bychom zbytečně v inscenaci velké myšlenky, tematizace se nachází, pokud se nemýlím, v klipově zveřejňované každodenní všednosti nepochopitelně pochopitelných postav hry, v jejich úsměvné existenci.

Divadelní soubor KS Velká Bystřice se předvedl na HDM podruhé v inscenaci hry Pavla Dostála **První muž, kterého potkám**. Zvolil komediální předlohu, která není bez problémů, a to hlavně z hlediska žánrové jednoty, pro komplikovanou expozici, schematické psychologizování a pod. Režiséru Tomáši Hradilovi se podařilo textovou úpravou potlačit do značné míry slabiny textu a vést herce v adekvátní komediální nadsázce k průběžnému jednání v daných situacích, aniž by se z postav vytrácela věrohodnost a lidská dimenze. To se dařilo u všech hlavních postav hry téměř bezvýtku, méně u některých postav epizodních. Herecky dobře vybavený soubor připravil divákům příjemnou a vkusnou zábavu na téma žárlivosti a nevěry.

Kroužek divadelních ochotníků ve Hvozdné rozmnožil počet současných pokusů o inscenování dramatu bratří Mrštíků **Maryša**. V režii hostujícího Dušana Siteka se pokusil o „velké plátno“, na němž spolupracovalo téměř 40 členů a příznivců souboru, z nichž bylo bezmála 30 na jevišti. Hvozdná Maryša byla zřetelně inscenací režiséřskou. Ruka režiséra vedla herce více méně k herectví představování a zveřejňování postojů, zbytečně hlubinně psychologicky jednání postav nemotivovala ani drobnokresebně nerozehrávala. Přesto se režii nepodařilo udržet stylou jednotu hereckého výrazu, což je u vícegeneračního souboru vždy obtížné a pochopitelné. Sám režisér ji však zcela záměrně porušoval vysoce stylizovanými pohybově tanečními kreacemi a symbolickými nonverbálními prology jednotlivých částí, zprostředkovaných dětskými protagonisty. Nermalou roli hrála v inscenaci hudební složka a zvukomalba, a to tak velkou, že se v ní někdy ztráceli i herci. Inscenace byla vybavena funkční a působivou scénografií. Žádné chudé divadlo.

Diváci byli díky všem užitým prostředkům poutáni k pozornosti. Je však také pravdou, že bylo použití některých z nich diskutabilní z hlediska organického začlenění. Podobně tomu bylo s vyústěním hry, kdy Maryšin vražedný čin a Vávrova smrt byly impulsem k rozkradení statku vesničany a odvrácení všech od Maryši. Nicméně, nelze upřít hvozdné inscenaci to, že je tvarem působivým a provokujícím, že je příspěvkem k diskusi o možnostech, jak promlouvat divadelní klasikou k současnosti. V tom jsou také její hlavní přednosti.

Divadlo Antonína Vorla z Křenovic přivezlo do Němčic svou inscenaci hry světového švýcarského dramatika Friedricha Dürrenmatta **Herkules a Augiášův chlív**. Byla to dramaturgická volba odvážná a náročná, a to pro jakékoliv divadlo. V kontextu venkovských divadelních souborů to byl dramaturgický počín bezkonkurenční ráže. Sám o sobě by však neznamenal mnoho, kdyby z této volby nevzešla inscenace nepochybných kvalit.

Dürrenmatt v Herkulovi a Augiášově chlívu formou divadla na divadle a prostředky komedie líčí paradoxní situaci řeckého národního hrdiny Herkula, který je pro dluhy nucen vykonávat práce všeho druhu, v tomto případě vyčistit Elidu, topící se v krajinách. Ačkoliv má Herkules po ruce radikální řešení, je splnění jeho úkolu znemožněno vlivem důsledného demokratického

DS ZUŠ Prostějov / Alexandra Berková: *Magorie*.
Foto: archiv souboru.

Elidy, vybudovaným byrokratickým bariérám, především však vinou toho, že Elidané nemají o očistu zájem, přednější je jim zisk, který skýtá dobytek. Dürrenmattova hra tu staví proti sobě dvě kontrastní řešení. Obě selhávají na ochotě obyvatel Elidy. Aktuálnost tématu o možnostech a limitech nátlakových a demokratických systémů je nabíledni.

Režisér Jiří Cenek měl k dispozici pro realizaci nelehkého inscenačního úkolu tým lidí ochotných přemýšlet a nechat se strhnout silou předlohy k vzepětí myšlenkovému i realizačnímu. To se projevilo ve výsledném tvaru inscenace, která má výborného představitele Polybia ve Zdeňku Julínkovi. Ten umí jako vypravěč zaujmout a navázat komunikaci s publikem, stejně jako s nadhledem vstupovat do role. Z. Julínek se navíc zhostil i úlohy dramaturga. Inscenace má stejně dobré představitele klíčových rolí Augiáše, Kambýsa, Herkula, Fylea, Déianeiry a dalších, ať jsou pro svůj úkol vybaveni hereckými dovednostmi či jim pomáhá typ a naturel. Z představení byl zřetelně čitelný příběh hry i její myšlenkové poselství. K dořešení zbývá pouze uchopení některých scén z hlediska významových akcentů. V Křenovicích se zrodila inscenace atraktivní svým komediálním nábojem, která přitom klade divákům zásadní otázky etické a existenciální.

Divadelní spolek bratří Mrštíků z Boleradic vystoupil na HDM podruhé sinscenací hry J.K. Tyla **Paličova dcera**. Boleradičtí volbou Paličovy dcery připomněli kořeny českého divadla a odkaz J.K. Tyla. Učinili to způsobem, který se jeví jako optimální a snad i jako jediný možný. Uvěřili Tylovi a jeho hře. Mimo drobné škrtky na textové předloze nic neměnili, spolehli se na sílu výpovědi dramatických postav Tylova příběhu. Především hereckými prostředky, scénografií a živou hudbou rozezvučeli strunu, která je stejně živá a bolestná i dnes. Hraje se o tom, že i neprávem přisouzená vina a pošlapaná čest je u nás nesmazatelná, že nedovedeme odpouštět, natož pak přiznat pochybení, které zapříčinilo vynesení chybného soudu. Myšlenková výpověď byla zprostředkována takovým způsobem a s takovou silou, že asociovala i přesahy nad toto vymezení.

Inscenace byla budována režisérkou Alenou Chalupovou prostřednictvím vystavěných dramatických situací, přičemž hlavním prostředkem bylo ztvárnění dramatických postav a zveřejňování jejich vzájemného jednání. Akcent byl tedy na herectví. Výsledek se dostavil mimořádný. Inscenaci zdobily herecké výkony, z nichž jen málokterý nelze nevzpomenout. Nejvíce zaujaly Hana Korábová v roli paličovy dcery Rozárky, Antonín Koráb v roli jejího otce, šumaře Valenty, Jan Koráb v roli amerického osadníka Kolínského, Marie Sokolářová v roli plátenice Šestákové, Radek Omasta v roli krejčovského tovaryše Antonína a Stanislav Hartman v roli hrobníka Melichara. Drobné připomínky, a také jediné vůbec, byly k dotvoření plasticity některých postav a k zpřesnění řídicích úkolů (zvláště u postav mladého řezníka Martina a mladého Indiána Prokopa).

Výtvarně působivá scéna Aleny Chalupové umožňovala rychlé přestavby, a to díky tomu, že základní scénický objekt - prospekt zdi – bylo možné otevřením či uzavřením jedné jeho části proměňovat na potřebné venkovní a interiérové hrací prostory. Ty byly doplňovány nejnutnějším stylovým mobiliářem. Nad vším se pak klenul velký kříž, evokující trojrozměrnost a tím např. i trámův v interiérech. Velice pěkná byla rovněž i kostýmní složka inscenace. Nezanedbatelnou roli hrála v inscenaci živě interpretovaná scénická hudba Františka Korába v provedení členů cimbálové muziky Vonica (tentokrát v komorním obsazení bez cimbálu). Je zde třeba ocenit citlivost, s jakou hudebníci v představení realizovali svůj úkol a přispívali tak k působivosti inscenace, ale současně k intenzivnímu vnímání svého projevu diváky.

Boleradická Paličova dcera byla inscenace, z níž vanula pocitovost, čistota a ryzost ve všem všudy, inscenace, působící velice emotivně a současně nabízející divákům zamyšlení nad tím, jací my to jsme.

Milan Strotzer

Výsledková listina

Hanáckého divadelního máje v Němčicích nad Hanou 2000

Na návrh odborné poroty byla udělena tato čestná uznání:

Jindřichu Zouharovi za roli dědka Glóda ve hře Karla Frantela Zelňačka • **Jiřímu Vrbovi** za roli Skalického doktora v inscenaci Doktorská pohádka podle Karla Čapka • **Miroslavu Ondrovi** za roli Vincka v inscenaci Doktorská pohádka podle Karla Čapka •

Jiřímu Chytilovi za role Řezníka a Hostinského ve hře Jiřího Štefla a Petra Vaňka Medicínské historky • **Janu Balajkovi** za roli Francka ve hře A. a V. Mrštíků Maryša • **Evě Procházkové** za roli Klauna A ve hře Pohádka z kufru • **Vlastimilu Krejčířikovi** za roli Klauna B ve hře Pohádka z kufru • **Anně Žochové** za roli Babičky v inscenaci románu Boženy Němcové Babička • **Miloslavu Korhoňovi** za roli sexuologa Pražáka ve hře P. Dostála První muž, kterého potkám... • **Renatě Zavadilové** za roli uklízečky Balogové ve hře P. Dostála První muž, kterého potkám... • **Radku Chmelovi** za scénu ke hře Milady Bařínkové a Miroslava Plešáka O smutné princezně • **Petru Vaňkovi** za dramaturgii a režii hry Medicínské historky • **Tomáši Hradilovi** za režii hry P. Dostála První muž, kterého potkám...

Na návrh odborné poroty byly uděleny tyto ceny:

Ivě Hrabcové za roli Barbory Jahelkové ve hře J. K. Tyla Tvrdohlavá žena • **Stanislavu Čmelákov** za roli sedláka Lízala ve hře A. a V. Mrštíků Maryša • **Zdeňku Julínkovi** za roli Polybia ve hře Friedricha Dürrenmatta Herkules a Augiášův chlív • **Jiřímu Vymazalovi** za roli Kambýse ve hře Friedricha Dürrenmatta Herkules a Augiášův chlív • **Janu Mozdřenovi** za roli Augiáše ve hře Friedricha Dürrenmatta Herkules a Augiášův chlív • **Kolektivu souboru ZUŠ z Prostějova** za hereckou souhru v inscenaci prózy A. Berkové Magorie • **Antonínu Korábovi** za roli venkovského šumaře Valenty ve hře J. K. Tyla Paličova dcera • **Marii Sokolářové** za roli plátenice Šestákové ve hře J. K. Tyla Paličova dcera • **Haně Korábové** za roli Rozárky ve hře J. K. Tyla Paličova dcera • **Janu Korábovi** za roli Kolínského ve hře J. K. Tyla Paličova dcera • **Stanislavu Hartmanovi** za roli hrobníka Melichara ve hře J. K. Tyla Paličova dcera • **Radku Omastovi** za roli Antonína ve hře J. K. Tyla Paličova dcera • **Marii Pecúchové** za roli Kláry ve hře Pavla Dostála První muž, kterého potkám... • **Tomáši Wernerovi** za roli Jiřího Zajíce ve hře P. Dostála První muž, kterého potkám... • **René Obrovskému a Ivanu Kouřilovi** za hudbu ke hře Niny Cassianové Zvědavé sluně • **Františku Korábovi** a členům cimbálové muziky Vonica za hudbu ke hře J. K. Tyla Paličova dcera • **Zdeňku Julínkovi** za dramaturgický výběr hry Friedricha Dürrenmatta Herkules a Augiášův chlív • **Josefu Juříkovi** za scénu ke hře A. a V. Mrštíků Maryša • **Petře Kocmanové** za dramaturgii prózy Alexandry Berkové Magorie a za režii její inscenace • **Jiřímu Cenkovi** za režii hry Friedricha Dürrenmatta Herkules a Augiášův chlív • **Aleně Chalupové** za scénu a za režii hry J. K. Tyla Paličova dcera

Na návrh odborné poroty byly uděleny ceny za inscenace:

Kroužku divadelních ochotníků ve Hvozdné za inscenaci hry A. a V. Mrštíků Maryša • **Kolektivu souboru ZUŠ z Prostějova** za inscenaci prózy A. Berkové Magorie • **Divadlu Antonína Vorla z Křenovic** za inscenaci hry F. Dürrenmatta Herkules a Augiášův chlív • **Divadelnímu spolku bratří Mrštíků** za inscenaci hry J. K. Tyla Paličova dcera

Nominace a doporučení na národní přehlídky

Popelka Rakovník 2000, národní přehlídka amatérského činoherního divadla pro děti

Doporučení do širšího výběru:

na 2. místě: Ochotnický divadelní soubor Svatopluk Divadélko z kufru, Hodonín se hrou Niny Cassianové Zvědavé sluně

na 1. místě: Divadlo Hanácké obce při Městském divadle v Prostějově s inscenací prózy Karla Čapka Doktorská pohádka

Nominace k přímému postupu:

ZUŠ Prostějov s inscenací prózy Alexandry Berkové Magorie

Krakonošův divadelní podzim ve Vysokém nad Jizerou 2000, národní přehlídka venkovských divadelních souborů

Doporučení do širšího výběru:

Na 5. místě: DS bratří Mrštíků z Boleradic se hrou J. K. Tyla Tvrdohlavá žena

Na 4. místě: DS „Na štaci“ Němčice nad Hanou se hrou Jiřího Štefla a Petra Vaňka Medicínské historky

Na 3. místě: DS KS Velká Bystřice se hrou Pavla Dostála První muž, kterého potkám...

Na 2. místě: Kroužek divadelních ochotníků ve Hvozdné se hrou A. a V. Mrštíků Maryša

Na 1. místě: Divadlo Antonína Vorla, Křenovice se hrou Friedricha Dürrenmatta Herkules a Augiášův chlív

Nominace k přímému postupu:

DS bratří Mrštíků z Boleradic se hrou J. K. Tyla Paličova dcera

... ale lépe

Pražská přehlídka her pro děti se v roce 2000 uskutečnila formou představení souborů většinou na vlastních jevištích. Celkem se soutěže zúčastnilo jedenáct představení, která byla odehrána od ledna do dubna. Soutěž hodnotil lektorský sbor ve složení František Mikeš, Lubomír Šterc a Lenka Smrčková. Na doporučení lektorů pořadatelé přehlídky nominovali na vrcholnou přehlídku Popelku Rakovník jako společný program dvě kratší představení, a to inscenaci **DIVADLA SANĚ NA KOLECH Koloběžka se zlatými ráfky** a **DIVADLA (bez záruky) PRAHA Velká policejní pohádka**. Doporučení k postupu dostali představení **DS REFEKTÁŘ O veselém hrobaři** a **DS DIVÁ BÁRA Osudové kolo**.

Tolik strohá fakta. V následujících řádcích bych se však rád věnoval otázkám, které mě při sledování a hodnocení soutěžních představení napadaly.

Kdosi moudrý kdysi na otázku Jak se má hrát divadlo pro děti? odpověděl: „Jako pro dospělé, ale líp.“, Je to samozřejmě spíše bonmot než odpověď, ale jisté pravdivé jádro v tomto vyjádření je. Má-li amatérské divadlo mít skutečný veřejný dopad, je to právě v oblasti divadla pro děti. O tom sice nikdo nepochybuje, ale málokdo se tím v praxi řídí.

Jak tedy naplnit ono lépe?

Je to v první řadě otázka cílevědomé dramaturgie. To znamená vybrat k inscenování text, který má určité literární kvality. Uvědomit si při výběru textu současné možnosti souboru. Pro vznik kvalitního představení je třeba naplnit obě tyto podmínky.

Jestliže soubor sice sáhne po kvalitním textu, ale nemá ve svých řadách vhodné interprety, nácviku představení je většinou věnována spousta času a práce, ale nevede to k zamýšlenému účinku. Práce zůstane v půli cesty a soubor zůstane cosi dlužen nejen divákům, ale také sám sobě. Stejně tak, hrají-li kvalitní a dobře vybavení herci špatný text, je výsledek obdobný.

Dalo by se dlouze uvažovat o tom, co je z hlediska vývoje souboru menší zlo, ale to by přesáhlo rámec mého zamyšlení.

Dalším velkým problémem je, když sou-

bor sáhne po vlastní tvorbě, kdy se autor stává režisérem a jeho literární schopnosti na tento úkol nestačí. Navíc nemá ve svém okruhu vhodného oponenta, a mnohdy o nějaké protinázory ani nestojí nebo je neumí přijmout.

Všechny problematické situace, o kterých se zmiňuji, se v té či oné formě projeví i na pražské přehlídce her pro děti.

Jestliže vyjdeme ze základní myšlenky a uvědomíme si, že děti jsou vnímaví a plnohodnotní diváci, kteří však - na rozdíl od dospělých - jsou ochotni věřit tomu, co se na jevišti děje, vyplývá nám z toho, že než začneme pohádky zkoušet, čeká nás náročná a odpovědná práce. A že bychom pro děti měli opravdu hrát lépe než pro dospělé.

František Mikeš

Divadlo dětem – Mělník 2000

V době od 23.1 do 26.3 probíhala na Mělníku soutěžní přehlídka amatérských souborů Divadlo dětem. Tato přehlídka má na Mělníku velice slušnou tradici. Vždyt letošní ročník byl již v pořadí osmadvacátý. Letos se přehlídce zúčastnilo sedm souborů ze středočeského kraje a všechna představení, až na jedno, které nelze nazvat jinak než omylem, měla solidní úroveň.

Jako první se představil soubor **Scéna z Kralup nad Vltavou s pohádkou od J.Bílkové Povídačka vystřelená motykou**. Druzí se mělnickým dětem představili přátelé z **Nymburka ze souboru Hálek se svým tradičním Ferdou Mravencem od panů J.Tepera a A. Hlavičky**. Třetí v pořadí vystoupil soubor **DS Tyl z Říčan s pohádkou O mlynáři Jankovi a Cecilce ze zámku od V. Nováka a S. Oubrama**. Všechny tři inscenace měly jedno společné. Dobře zvládnutou scénu a kostýmy jak po stránce výtvarné, tak i po stránce technické, což se především týká inscenace o Ferdovi Mravencovi. Dobré a vyrovnané herecké výkony. Ale všem inscenacím naopak chybí práce s motivací a vztahů postav a mají málo a nevýrazně vystavěné jednotlivé situace. Vše, co se na jevišti odehrává, je stejně důležité, a tím samozřejmě trpí temporytmus představení. V inscenaci o mlynáři Jankovi a Cecilce ze zámku je závažná dramaturgická chyba. Vystupuje zde totiž veskrze záporná postava, která nejen že není potrestána, ale nakonec je dokonce odměněna nepoctivě získaným bohatstvím. Čtvrtou pohádkou v pořadí bylo **Sedmero krkavců od B. Šimkové v podání souboru DS I. ND Neratovice**. Soubor zvolil stylizované tvárnění pohádky, které místy působí emotivně (hudba, tanec-stylizovaný pohyb), a na druhou stranu nevýrazně a nezáživně (dialog). Proto dojem z představení je rozporuplný a provokuje diskusi. Jako pátí přijeli na Mělník **žáci ze školního souboru II. ZŠ Propojení ze Sedlčan**. Pokusili se o inscenaci keltského příběhu **Tristan a Isolda od J.Berdiera**. Největší devizou tohoto představení byl vlastní pokus o seznámení dětí s keltskou mytologií a mimoškolní činnost. Šestý

soubor **DS Tyl z Rakovníka** si vybral pohádkový příběh **J.Koláře Z deníku kocoura Modroočka**. Toto představení mělo dobrou úroveň a bylo vyvážené ve všech složkách divadelního výrazu, bylo živé, pro diváka bez hluchých míst, a mělo správný temporytmus. Tato inscenace výrazně svou úrovní převýšila všechna dosud zhlédnutá představení. Posledním soutěžním představením byla rozverná hra **na motivy Ladovy pohádky o chytrém kmotře lišce od M.Pokorného, Kdo je nejhloupější, v podání souboru Divadlo AHA z Lysé nad Labem**. Tato inscenace pohádky se svou úrovní, zvláště po stránce herecké, nejvíce přiblížila inscenaci předešlé.

Jak už bylo zmíněno na začátku, šlo o soutěžní přehlídku s možností postupu na národní přehlídku Popelka do Rakovníka. Odborná porota přehlídky na základě porovnání jednotlivých inscenací nominovala na „Popelku představení pohádky Z deníku kocoura Modroočka. Dále pak doporučila postup na 1. místě inscenace Kdo je nejhloupější a na 2.místě inscenaci pohádky Sedmero krkavců.

Pohádky ovšem nehodnotila jen odborná porota, ale i samotní mladí diváci, kteří nakonec na první místo svými hlasy určili pohádku Z deníku kocoura Modroočka, na druhé Sedmero krkavců a na třetí Kdo je nejhloupější.

Závěrem lze konstatovat, že přehlídka byla vcelku úspěšná, a to jak po stránce umělecké úrovně, tak i co se týče návštěvnosti. Vždyt k sedmi soutěžním přibyla dvě představení nesoutěžní, a přesto bylo šest představení plně vyprodáno a tři představení měla slušnou návštěvu. V neposlední řadě je třeba poděkovat všem, kteří se podíleli jak na přípravě, tak i průběhu přehlídky. Děkujeme proto zaměstnancům Masarykova KD, sponzorům za dary do soutěží, které v rámci přehlídky probíhají. Probíhají dvě soutěže. Soutěž v návštěvnosti, za tři návštěvy je dětský divák zařazen do slosování „namaluj pohádku“, kde jsou nejlepší práce také odměněny drobnými dárky. A nakonec nesmíme zapomenout poděkovat členům místního souboru Nové divadlo za organizátorskou činnost v zákulisí, i průvodní slovo dvou klaunů, kteří svým vtipným úvodním slovem naladili správnou atmosféru.

A teď už nezbyvá nic jiného, než dalšímu ročníku popřát „zlom vaz“!

Ivan Neubauer

Radnický dráček

Oblastní přehlídka činoherních divadelních souborů hrajících pro děti

Tak zní oficiální název přehlídky, která se uskutečnila ve dnech 13. a 14. května v sále radnického Kulturního domu U Růže. Je zapotřebí upřesnit, že soubory, které se na přehlídce prezentují, hrají i pro dospělé a tvorba pro děti je jen součástí širšího uměleckého záberu. V minulosti šlo dokonce o práci okrajovou, považovanou spíše za službu dětskému publiku, do které se jak materiálně, tak umělecky tolik neinvestovalo. Pravidelně patřila tato přehlídka k těm slabším v regionu. Bývalo přihlášeno málo účastníků a loňský ročník pro nezáměr souborů dokonce nahradil seminář o inscenační praxi.

Doufejme, že letošní ročník je přelomový, protože nabídka představení byla větší, než stačili pořadatelé radnické přehlídky pojmout. Uskutečnilo se šest, velice svědomitě připravených inscenací. Vedle zkušených souborů, jako je karlovarské D3, plzeňské Propadlo, kaznějovská Štace nebo DS z Ostrova nad Ohří, se objevila parta mladých lidí z plzeňského Dialogu nebo dosud neznámé Podividlo ažažAš z Aše.

Divadlo Propadlo z Plzně uvedlo původní text své členky Dáši Marovičové (čestné uznání za původní tvorbu) Jak Kašpárek s Honzou chytili zloděje. Jde o sympatický pokus vyjádřit se pohádkovou formou k jednomu z nejožehavějších problémů současnosti – nepoctivosti. Zloději, Vychovatelka a Rádce, kteří se vetřou do nejvyšších královských kruhů, matou stopy předstíráním, že se sami snaží zloděje chytit. Motívem použitým z jiné pohádky, zkouškou s hrcem naplněným sazemi, jsou nakonec podvodníci usvědčeni Kašpárkem a Honzou. Slabiny textu jsou převážně ve střední části hry, kdy se v obydlí vyhnané chůvy dozvídáme informace, které už převážně známe. V textu by bylo zapotřebí více rozpracovat dvojí tvář Rádce a Vychovatelky, chytrost a lstivost s jakou se dokáží přetvařovat. Dáša Marovičová je současně i režisérkou a představitelkou klíčové role Vychovatelky. Dopouští se podobné chyby jako Mourek v roli Rádce tím, že akcentují především nesympatickou podobu obou podvodníků. Staví tím do nevýhodného světla další postavy, protože je těžko pochopitelné, proč vetřelce nevyžene. V milostné linii pohádky je přesvědčivější Princezna Barbory Drápalové (čestné uznání), než nezkušený Petr Kilberger v roli Honzy. K hereckým pozitivům lze připočítat Kašpárka v podání energické Jitky Pelzové

(cena dětského diváka). Režisérka Dáša Marovičová si velice ztížila situaci tím, že hrála velkou roli Vychovatelky. Pohledem „zvenčí“ by si uvolnila ruce k preciznější práci s vážnoucí temporytmem inscenace.

Podividlo ažažAš uvedlo v komorním obsazení muzikálek Hrátky v mokrému paláci od Jaroslava Dubanského. O místo ve vodní říši mezi sebou bojují drsná vetřelkyně víla Elke a dobrácký vodník Brek. Ze vzájemného střetávání se zrodí nový vztah. Režisér Petr Vojkůvka poněkud vágní text razantně upravil. Rozhodně ale scénáři nepomohly drsné aktualizace hlavního představitele. Je ovšem třeba ocenit práci režiséra s oběma představiteli. Vratislav Mikan jako Brek (cena) a Hana Popová jako Elke (čestné uznání a cena dětského diváka) hráli své role s chutí a vervou. Mikan je bezprostřední, dokáže spontánně navázat kontakt s dětmi, hraje na kytaru a dobře zpívá. Hana Popová by mohla ve své Elke více vytěžit z toho, jak je zaskočena hlasem svého probuzeného srdce.

Hru Kdo je chytřejší v podání karlovarského Divadelního studia D3 lze považovat za původní tvorbu. Dramatizátor Petr Richter se inspiroval povídkou Jana Wericha Tři sestry, ale vyznění hry je jiné než u Wericha. Oproti povídce jsou v Richtrově dramatizaci chytřejší muži, protože napálení jenom hráli. Richter zasazuje dění do období velikonoce a tak i závěrečný výprask nahradí něžnější pomlázka. Hra nefunguje ve scéně, kdy „nebožtík“ vyděsí „faráře“, protože oba muži by museli přestat hrát komedii. Kvalita inscenace ovšem není v odvyprávění příběhu, ale v hravém rozehrání jednotlivých situací. Režisérská dvojka Ratajská – Richter (cena za režii) obsadili vedle zkušených hráčů Jiří Hnilička (cena), Marcela Hlávková (cena), Jaroslav Weinlich (cena) a Petr Johanovský i nezkušené herečky Liliu Lazutkinu (cena dětského diváka) a Zuzanu Koubovou. Všichni dohromady vytvořili vyrovnaný herecký tým. Dokáží s půvabem a lehkostí rozehrát svoji postavu, vztah k partnerovi, i atmosféru situací. Vzniklo tak představení (hlavní cena a nominace na rakovnickou Popelku), které má esprit, spád a humor.

Režisér Divadelní scény v Ostrově nad Ohří Jan Mareš si bohužel zkomplikoval situaci tím, že si zvolil zastaralý text **Zdeňky Horynové, Moudrá Ševcová.** I když pohádku proškrtal, nemohl zní vyeliminovat ideologickou tendenčnost (tupá, lakomá šlechta oproti boдрým a chytrým prostým lidem), ani si poradit s neživotností většiny postav a nelogičností některých situací. Interpreti se snaží intenzitou projevu přehlušit slabiny textu, ale bohužel je tím jenom zdůrazní. Divácká porota ocenila Zuzku Matviákovou v roli Márinky.

Divadelní soubor Štace z Kaznějova

uvedl Pohádky z Krakonošovy zahrádky z autorské dílny Jiřího Tibitanzla. Také tady je potřebné aktuální téma nepoctivosti. Chyby lidí napravuje Krakonoš a jeho služebník Všudybyl. Dramaturgickou úpravu vytvořila režisérka inscenace Alena Svobodová. Urychlila spád prvních dvou pohádek, ale měla si lépe poradit s pohádkou třetí. Svoje opodstatnění měla pohádka o Mastičkáři, který ničí přírodu v Tibitanzlově souboru, kde přírodní elementy hrály děti; v podání dospělých působí směšně. Aleně Svobodové nelze upřít zajímavé režijní nápady (průsvity, tanečně řešená děkovačka). Největší rezervy jsou v kumulaci dění na malou plochu jeviště a v hledání pravdivého výrazu v hereckém projevu. Účinkování sympatické živé kapely bylo handicapováno rychlým záskokem za houslistu. Cenu dětského diváka získal Ruda Šlehofer za svého Krakonoše.

Divadlo Dialog se prezentovalo pohádkou Jana Jílka Jak se broučci měli rádi, kterou upravila režisérka plzeňské inscenace Kamila Komorousová pod názvem Proč se cvrček málem neoženil. Celý kolektiv tvoří mladí, většinou začínající členové souboru. Jílkův text je tematicky velice bohatý. Nepatrná příčina (nepozvání na svatbu) má velké následky (boj dvou skupin broučků). Pohádka je ale i o lásce, žárlivosti, odpuštění, statečnosti, zbabělosti, ješitnosti a zlobě. Jílkův jazyk je kultivovaný a obrazný. Škrty sice pomohly spádu hry, je možné přijmout i redukci postav, ale některé motivy byly znejasněny a škoda je i hezkých písniček. Režisérka Komorousová je neobratná ve stavbě základních situací a postavy jednají mnohdy nelogicky. Zrazuje i výprava, která přímo vyžaduje simultánní dějiště. Navíc přestavby retardují děj. Na neporovnatelně vyšší úrovni jsou kostýmy. Civilní charakter oblečení napovídá, jakým stylem by se postavy měly hrát. Ale kromě přirozeného a citlivého Bařkova Cvrčka (oceněn), hrají ostatní aktéři spíše vnější ilustraci svých postav a situace nehrají, ale pouze odvyprávějí. Evidentní zájem poučit se z vlastních chyb je příslibem pro další práci sympatického kolektivu. Cenu dětského diváka obdržela představitelka berušky Jana Tenglerová.

Dramaturgie je největším přínosem přehlídky Radnický dráček. Přesto, že jde o tvorbu pro děti, kde dominuje pohádka, snaží se soubory hledat aktuální témata. Vzrostl podíl autorské tvorby a přes všechny chyby a přehmaty v úpravách je čitelná snaha vyrovnat se dravým tempem dnešní doby a přizpůsobit text potřebám souboru. Problémy jsou v realizaci textu. Režiséři by si měli neustále opakovat základní pravidlo, že PROČ určí JAK. Vyhnuli by se tím nepravdivosti postav a situací. Tvůrci také podceňují význam rekvizit, které mohou nejen pomoci herci, ale současně i přinášet významové sdělení. Rezervy jsou i ve výtvarném řešení scény. Převažuje kreslený náznak, který pouze ilustruje, nebo dokonce omezuje herce v pohybu. Důležité je

vytvořit prostor pro hru, prostor, který rozvíjí fantazii diváka. Amatéři si zbytečně komplikují situaci tím, že nevolí modernější kostým. Dnes jde o běžnou praxi, která je navíc levnější a interpretům by pomohla na cestě od předstírání k prožitku. Hraje se pro děti a děti si rády hrají. Hrát by si měli i tvůrci!

Marie Caltová

Mladá scéna Ústí n.L. / H. Ch. Andersen: Sněhová královna. Foto: archiv souboru.

DOSPĚLÍ DĚTEM Nový Bor 12. – 14. KVĚTNA 2000

Slíbil jsem, že se pokusím vyjádřit úroveň 18. přehlídky divadelních souborů, které hrají pro děti.

Tak tedy vězte, že přehlídka neměla pouze klady, neměla pouze zápory, byla nečernobílá. Byla tedy normálně lidská.

Přihlášené inscenace měly také své výkyvy oběma směry. Oproti minulosti nebyl ten výkyv tak velký, aby musel někdo proletět propadlem. Tím chci naznačit, že všechny inscenace zůstávají na pozicích, které již jsou vyzkoušené a ověřené. Tedy žádná revoluce, spíše inscenační zklidnění. Dokonce je i možné, že divadla určená dětem taková být mají. O tom ale tak skálopevně přesvědčen nejsem.

A teď, vážení a milí, co byste si mohli objednat pro své děti, do svých vlastních měst a městeček. Vezmu to popořadě.

Mimo soutěž již v pátek vystoupily **dětičky z místní mateřské školy**. Pro pohádku **O Šípové Růžence** si vybraly úpravu Milady Mašatové. Úsměvné, neumělé, ale o to více pravdivé. Děti, tak jak to jen ony umí, chtěly předvést svým rodičům a tetám, co se už naučily, a že už vůbec nemají strach z toho velkého jeviště.

Vlastní soutěž začala v sobotu 13. května.

V 10 hodin se představil **divadelní spolek K.Čapek z Děčína**, který si přivezl pohádku vlastního autora **VI. Huka**. Inscenace nese název **Krejčovský mistr aneb Pohádka na péro**. Slabší text, především v nejednotném dějovém sledu, způsobí, že si občas klademe otázku, o kom že se to vlastně hraje. Přesto vřele doporučuji ke shlédnutí. Také proto, že režie a herecké výkony jdou vesměs nad text a činí ze hry příjemnou podívanou.

Odpoledne jsme viděli dvě představení. To, co začínalo dříve, byla pohádková komedie z **DS Velký Šenov Elce Pelce do Pekelce**. V 17 hodin přivezl **cvikovský soubor Klubíčko** rozmarnou pohádku **VI. Vančury Kubula a Kuba Kubíkula**.

V obou představeních byla zjevná výrazná chuť hrát si. To je pro každé divadlo velký vklad. Cvikovský soubor byl však lepší. Nejen dramaturgickým výběrem, ale zaslouží mimořádnou pochvalu za přesné dodržování rytmu představení a ukázněnou a zkušenou práci s loutkou.

Po sobotě přichází neděle a v 10 hodin se opět víc jak stovka dětí mohla podívat na pohádku **Sněhová královna, kterou podle H.Ch. Andersena zdramatizovala Kristina Herzinová**. V režii P. Trdly zahrál soubor **Mladá scéna Ústí n.L.** Když jsem na začátku psal, že došlo v přehlídce k jistému zklidnění, tak pro to mám i citát ochotných a šikovných techniků z novoborského divadla, vedených Z. Rejnou: „Světě, div se, Trdla stavěl scénu jen do 9 hodin večer a ne jako vždycky do pěti ráno“. Konec citátu a my už jenom viděli, jak ve vhodné a působivé scéně s výraznými a adekvátními kostýmy, s funkční zvukovou kulisou a účinným svícením organizoval režisér jednotlivé obrazy k rozehrání vzniklých situací. Mistrovská je režijní práce s komparzem a rovněž působivé jsou obrazy, v nichž hrají dětské představitelé. Celá inscenace emotivně působila na diváka.

Až si Vy vyberete pro své „doma“ tuto inscenaci, pochopíte, proč porota se sekretářkou J. Horčíčkovou a ve složení J. Doležal, I. Bureš a M. Vik vybrala právě tuto pohádku na národní přehlídku.

Poslední soutěžní inscenace nebyla z nejlepších. **DS Brčál z Jablonce n. N.** sehrál pohádku

Jak se stal Rumcajs loupežníkem od V. Čtvrtka. Soubor si však dal práci s přesným kostýmованием, které odezřel ze známého televizního seriálu. Sympatičnost souboru podtrhuje fakt, že je v něm většina začínajících adeptů a viditelná snaha dělat lépe a radostněji. To je velice potěšitelné.

Ředitel divadla a přehlídky Viktor Linhart na závěr děkoval a oceňoval. Herecké ceny obdrželi: Milan Rosenkranc s Pavlem Černým a Petrou Nedvědovou z Děčína, Marie Moravcová z Velkého Šenova, Lucie Výravová z Ústí n.L. a Milan Doležal z Jablonce n.N.

Čestné uznání porota přičkla souboru Klubíčko ze Cvikova. Kristina Herzinová obdržela cenu za dramaturgii a Pavel Trdla za režii a scénické řešení pohádky Sněhová královna.

Zvláštní cena byla udělena technikům divadla, kteří základy dělají s úsměvem, v pohodě a ihned. Také bych rád ocenil Viktora Linharta, který již osmnáct let umí zajistit návštěvnost. Třeba tím, že s dětmi dělá divadelní předehru ve formě soutěží. Děti se těší na vstupenku zdarma, na sladkost a na klání. Taková soutěž o nejlepší kreslený obrázek s pohádkovou tematikou je výborný nápad. A zahrát si kuličky, když dnes už je těžko seženete?

Nemohlo být však všechno jenom na jedničku. Například čas na řádný rozbor inscenací je stále kritizován, a je ho stále málo. Možná, že schází i větší chuť od členů souborů hledat nové spřízněné duše a společně tlačít na pořadatele, aby se zlepšilo to či ono, a třeba by se někde našel i ten zatoulaný čas.

Takže přehlídka neměla pouze klady, neměla pouze zápory.

Miki Vik

Dospělí dětem aneb Pohádkový víkend v Havlíčkově Brodě

Ve dnech 13. - 14. května se v Havlíčkově Brodě uskutečnila východočeská regionální přehlídka inscenací pro děti a mládež, jejímž pořadatelem bylo sdružení ADIVADLO, ve spolupráci s KD Ostrov, MěÚ a ŠÚ v Havlíčkově Brodě a Střediskem amatérské kultury Impuls Hradec Králové.

Divadelní přehlídce předcházela dětská výtvarná a literární soutěž. Organizátorům se velmi dobře podařilo tyto akce propojit, přehlídku divadel pro děti tak ozdobily dětské výtvarné práce, jednotlivé soubory byly odměňovány dětskými obrázky s pohádkovými motivy. Na přehlídce pracovala i dětská porota - pro organizátory je jistě velkou výzvou, jak přenést výsledky jejího rokování mezi dospělými účastníky přehlídky.

Odborní lektori hodnotili sedm inscenací (z přehlídky je možný postup na celostátní přehlídku divadel pro děti Popelka v Rakovníku), v programu však byla i tři představení agenturní. Zjištění, kolik dospělých dělá divadlo pro děti a chce se účastnit takovýchto přehlídek nikoli pro potřebu postoupit, ale pro potřebu dozvídat se, diskutovat, posuzovat a zvažovat, jak příště lépe, je tím nejpozitivnějším, co tato přehlídka přinesla.

Zhlédnutá představení nastolila některé společné okruhy problémů, témat. Snad nejčastěji diskutovaným problémem jednotlivých představení byl dramaturgický výběr. Je zřejmé, že se soubory potýkají s nedostatkem kvalitních textů her pro děti. Velmi často vycházely z autorských pohádek, které přepracovávají motivy pohádek klasických, hrají si s nimi (to v lepším případě Pohádek naruby J. Lady), převracejí charakter jednotlivých postav atd. Humor těchto pohádek je do velké míry založen na vědomé konfrontaci s pohádkou klasickou. Problémem dnešní doby však je, že mnoho dětí klasické pohádky nezná (a pokud ano, tedy většinou z jejich filmové podoby), takováto konfrontace tedy nastává v mnohem menší míře než v době J. Lady. Dramatický potenciál ztrácí také tím, že stírají protikladnost charakterů. Dalším dramaturgickým problémem těchto pohádek je to, že často nedrží motivickou linii, bývají tematicky nevyjasněné, mnohdy se v jejich případě stává, že ruší zákonitosti a řád pohádek klasických, ale nenastolují řád nový. Děti je tak nahodilé, beze smyslu, může se stát v podstatě cokoli. Je-li navíc tento neřád umocněn tápáním v řádu inscenačních prostředků, může být divák svědkem parodie, bohužel však nechtěně.

Z diskusí k jednotlivým představením vyplynulo, že si jsou členové souboru často vědomi nedostatků textu. V takovém případě však nezbývá než dodat více odvahy ke škrtům, nebo ještě lépe - k vlastní dramaturgické práci. Vždyť v literatuře pro děti a mládež existuje řada kvalitních děl, jež by mohla být velmi dobrou předlohou pro dramaturgii.

Tápání při volbě textu jde ruku v ruce s nedostatkem v režijním vedení, které problémy předlohy spíše podtrhuje. Některá představení téměř nepracovala s mizanscénou - herci stáli/seděli vedle sebe, odříkávali svůj text, aniž by fyzicky či slovem jednali, zaujímal vztahy, postoje. Představení se tak měnila v záplavu slov, jejichž význam byl však devalvován. Do řeči se vkrádaly falešné a nepřírozené intonace, hlasová šarže. I jakási herecká insitnost, která je u ochotnických představení očekávaná a přirozená, může být kvalitním režijním vedením překlenuta, uvědomí-li si režisér možnosti prostoru, scénického uspořádání, práce s rekvizitami apod. Nejpodstatnějším v režijní práci je však, umožnit členům souboru hledání, jež jde za hranice klišé, ilustrace, strnulosti - hledání přirozeného výrazu. Divadlo pro děti by nemělo být divadlem šarže, přetvářky, pitvoření a podbízení se, přestože mnohdy

(i profesionální) pořady pro děti s těmito „hodnotami“ vědomě pracují.

Velmi důležitou součástí jednotlivých inscenací byla hudba. Užití písni bylo tak časté, že některé inscenace by bylo možné označit jako hru se zpěvy, či terminologicky možná pokulhávajícím, leč velmi výstižným označením, venkovský muzikál. Zhlédnutá představení však ukázala, že otázku funkčnosti hudby, písni, si soubory příliš nepokládají (s výjimkou představení Undina, v němž nese hudba i určitá významová sdělení, případně se velmi výrazně podílí na stylizaci, vytváření atmosféry). Písni měly v podstatě jedinou funkci - pobavit. V některých případech bylo však užití písni kontraproduktivní - herci se podařilo vystavět charakter, dramatickou postavu, najednou je však bez zjevného důvodu zařazena „hudební vsuvka“ (často s tanečkem), a to, co se herci podařilo vybudovat, se v tuto chvíli hroutí.

V rozborových seminářích se často diskutovalo o dětském divákovi, o jeho způsobu vnímání. Členové souborů někdy argumentují tím, že: „... se to dětem líbí“. Dětský vkus je kategorie značně ošidná a zavádějící. Smyslem divadla pro děti by nemělo být zalíbit se (jako hlavní smysl směřování), ale pozitivně formovat, ať to zní jakkoli frázovitě. Dětský divák je divákem specifickým - je spontánnější, intuitivnější, hlavně je to však ještě se utvářející osobnost. Tvůrci představení se svým způsobem na jeho formování podílejí - podílejí se na jeho kultivaci, na utváření jeho vztahu k divadlu, jeho orientaci ve světě, v hodnotách, postojích, vztazích (i proto mám jednu osobní prosbu, speciálně pedagogickou: nebouchejte prosím na jevišti do koktajlového čerta, aby plynule promluvil)... Vezmu-li toto v úvahu, zdá se mi líbivost a zábavnost jako hlavní měřítko kvality představení velmi nedostačující.

Do širšího výběru programové nabídky celostátní přehlídky divadel pro děti Popelka v Rakovníku byla navržena představení Byl jednou jeden drak Divadelního souboru Kulturního a informačního centra Městečka Trnávka a Undina turnovského divadelního studia A. Marek.

Inscenace Undina Divadelního studia A. Marka z Turnova se poměrně výrazně odlišila od ostatních inscenací této přehlídky. Velkým kladem bylo, že režisér představení (Petr Haken) zdramatizoval příběh malé mořské víly H. Ch. Andersena a pokusil se nalézt v tomto příběhu nové téma. Přestože je tematické vyznění inscenace velmi problematické (téma mateřské lásky, jak nám jej nabízí program, se mění v téma boje dvou rodičů, v němž matka bezohledně využije své dítě) a v příběhu obtížně čitelné. Už samo hledání tématu v literární předloze a snaha převést tuto předlohu do jevištního tvaru byly v kontextu této přehlídky čímsi výjimečným. Porota ocenila i tvořivý potenciál souboru, hledání nových prostředků sdělení. Nedostatkem inscenace, kromě již zmíněné nejasné vedené tematické linky, byly i žánrová rozpolcenost (představení je dlouho vedeno jako pohybově výtvarné divadlo, následně pracuje s náznaky muzikálu a nakonec s klasicky činoherními prostředky), nejasnost a nečitelnost postav, tematicky nejasné užití divadla na divadle, zajímavé, ale bohužel nevyužitě scénografické řešení.

Divadelní soubor Kulturního a informačního centra Městečka Trnávky oslovil porotu tím, co by mělo zaznívat z většiny ochotnických představení - lidskostí, nasazením a radostí ze hry. V jejich představení Byl jednou jeden drak (režie PhDr. M. Duchoňová) jsme alespoň v několika okamžicích byli svědky onoho těžko definovatelného jiskření mezi herci a diváky. Přesto, že se soubor potýkal s problematickým divadelním textem, podařilo se mu dát některým postavám výrazné charakter, k nimž si mohli diváci vytvořit jasný vztah (líný Honza jako kluk v pubertě). Takto se souboru v první části představení podařilo překlenout některé nahodilosti a nejasnosti Ladova textu. Po přestávce však začíná váznout temporytmus představení, v některých okamžicích jsme svědky onoho výše zmíněného deklamování textu, některé výstupy (drak a princezna) či postavy (královna) nepřinášejí nic nového. Inscenaci by jistě pomohly výrazné dramaturgické úpravy textu. I scénografické řešení (scéna jako kniha, v níž se otáčejí stránky) se v některých okamžicích neukázalo právě nejšťastnějším (postava odchází ze scény a rychle se vrací, aby obrátila list apod.).

I Divadelní soubor DK Žďár nad Sázavou přijel s inscenací Byl jednou jeden drak od J. Lady. Soubor potěšil dodržením stylové čistoty inspirované Ladovými obrazy, i některými režijními nápady. Celek představení se však rozpadl, některé situace byly zcela nahodilé, divák ztrácel přehled, o čem se vlastně hraje, a hraje-li se vůbec o něčem.

Po kvalitnější textové předloze sáhl soubor Malé scény M klubu z Vysokého Mýta. Ukázalo se však, že jejich inscenace Hrátky s čertem (režie J. Višo) je Drdově textu hodně dlužna. Významově důležité scény se stávaly pouhým mluvením a mluvením, efekty byly důležitější než myšlenky. Nedobře řešená scéna mnohdy bránila v rozvinutí herecké akce.

Vamberský divadelní soubor potvrdil svou inscenací Ženich pro čertici, že ze špatného textu se jen obtížně dělá dobré divadlo. Přesto alespoň ponechal dětem možnost orientovat se mezi dobrem a zlem a tím je provést mnohými úskalími příběhu.

Inscenace Kopretinka DS Jiráskova divadla Hronov (režie Ing. M. Houštěk) a Čert Makrela Divadelního spolku J.K. Tyl z Lomnice nad Popelkou spojuje autor textu - Vladimír Čort. Přiznávám, že neznám jeho jiné divadelní hry pro děti, pokud jsou však stejně „kvalitní“, doporučuji všem souborům, které chtějí dělat divadlo pro děti, aby se těmto textům obloukem vyhnuly. Usuzuji, že pro V. Čorta platí, že se na scéně neděje vůbec nic, nebo se může dít cokoli. Oba soubory to svými inscenacemi potvrdily v plné míře.

Organizátoři přehlídky byli překvapeni množstvím inscenací letošní přehlídky. Věříme, že alespoň některé soubory odjízďely z přehlídky poučenější a o něco moudřejší. Divadlo pro děti by si to jistě zasloužilo.

Radek Marušák

9. DIVADELNÍ TŘEBÍČ POKUS O TROCHU JINÝ POHLED

Každý článek o nějaké divadelní události se nějak pokouší odpovědět na otázku, jaká ta událost byla. Proto hned na počátku tohoto zamyšlení nad Divadelní Třebíčí 2000 odpovím na tuto otázku, abych se potom mohl věnovat tomu trochu jinému pohledu na třebíčské dění, jak to anoncuje název. Nebyla asi tím, co bychom si přáli. Nezářily na ní četné skvělé inscenace a měla i představení, která vzbuzovala pochybnost, zda inscenace, která byla jejich základem, svou divadelní hodnotou patří na národní přehlídku. Nevím, jaké přídavné jméno bych měl použít, abych stručně, věcně a co nejpřesněji pojmenoval celkovou kvalitu Divadelní Třebíče 2000. Kdybych to ale musel udělat, tak bych se asi nejspíše pohyboval v rozpětí mezi slovy slušná a průměrná. Nebo jinak: rozhodně ne nadprůměrná, ale ani ne zase vysloveně jen průměrná.

Tohle nepíšu poprvé; naposledy jsem totéž konstatoval ve

Divadlo Dostavník Přerov / Josef Kainar, Ivan Němec: Perly Hodži Nasredina. Zdeněk Hilbert (Nasredin) a Lucie Krystková (Fatima). Foto: Josef Němec.

své „zprávě“ o východočeské přehlídce s výběrem na Třebíči. S tím rozdílem, že jsem spíše hledal slova, jež označují ne příliš dobrou úroveň. Jde podle mého soudu o jev, jenž bude konstantně tvořit podobu českého amatérského divadla přelomu století a pravděpodobně i nastupujícího století nového. Bylo by však lepší formulovat to v rovině, kterou jsem se už také několikrát pokusil rozvinout: měli bychom si uvědomit, že současné - a zřejmě i budoucí - české amatérské divadlo nebude produkovat tu kvalitu, na niž jsme si zvykli zejména v letech osmdesátých. A tím rozumím i to, že nebude s takovou soustavností a cílevědomostí mířit za divadelní, uměleckou, estetickou hodnotou jako rozhodujícím cílem, jímž amatérské divadlo plní svou funkci v určité pospolitosti. Což ostatně znamená návrat k samotné podstatě amatérského divadla, které vždycky usku- tečňuje na místě prvním funkci komunikační, tedy mimodivadelní, mimouměleckou a mimoestetickou jako nástroj spojení určitého společenství. Teprve potom si amatérští divadelníci - a ne všichni, protože prostě nemusí, amatérské divadlo se dá dělat i bez toho - uvědomují, že tento nástroj má principy formující jedinečný umělecký druh. Ovládnutím oněch principů lze tu komunikační funkci prohlubovat, rozšiřovat, renovovat - zkrátka zlepšovat.

Jsem hluboce přesvědčen, že současné amatérské divadlo si

stále tuto komunikační funkci hledá, že si ještě ohmatává prostor, v němž mu v polistopadovém světě bude nejlépe. Ještě jednou zcela zřetelně: myslím si, že v přítomnosti v českém amatérském divadle jde o to porozumět klíčovým příčinám, pro něž se jistá část veřejnosti potřebuje dorozumívat divadlem a cosi v něm spoluprožívat. To, že obnovují svou činnost soubory v malých a menších místech, které nemají ambice - možná zatím, ale možná je ani nikdy mít nebudou - divadelní a ani nechtějí vědomě usilovat o interpretaci (rozumějme tímto pojmem nyní nejen vysvětlení, ale vůbec i poznání) dnešní skutečnosti i svého postoje k ní, to není náhoda. Je to jen naprosto otevřený a čistý výraz určující a dominantní komunikační funkce amatérského divadla, která je konstituována v nejelementárnější a nejkrystalizovanější poloze sdružování a sdílení. Nejde o to, co se děje na jevišti, ale o kvalitu divadelního prostoru, které takové sdružování a sdílení dovoluje. Žijeme samozřejmě ve složitě strukturalizované společnosti, v níž se projevuje mnoho divadelních potřeb a zájmů - o možnostech vstupovat do nejrůznějších komunikačních kanálů a čerpat z nich informace všeho druhu ani

Senior klub divadla Jesličky Hradec Králové / Aldo Nicolaj: Podzimní koncert aneb Až se zima zeptá, nebudu se bát (Tamboři aneb Tři na lavičce). Rudolf Faltejsek (Silvestr) a Alexandr Gregar (Luigi). Foto: Josef Němec.

nemluvě. Také jazyk divadla nabízí dnes velice rozsáhlou, prakticky neomezenou nabídku komunikace. A konečně: amatérské divadlo neztratilo souvislosti se svou předlistopadovou minulostí - hlavně se slavnou epochou oněch let osmdesátých. Ta do něj nadále vstupuje různými cestami a ovlivňuje utváření jeho komunikačních možností.

Soutěže jsou jednou z těch nejširších cest, jimiž se to děje. Neboť jejich základním, prvotním a ústředním kritériem, které rozhoduje o úspěchu či neúspěchu souboru v soutěži, je divadelní, umělecká, estetická úroveň inscenace.

Jinak tomu ani být nemůže. Je to jediné kritérium, které lze s nejmenšími potížemi uplatnit. Ale:

v současnosti zřejmě potřebuje korigovat a prověřovat i komunikační funkci. Což je záležitost, jež se může pohybovat v několika rovinách a být až rafinovaně cizelovaná a provázaná.

Ale v zásadě by stačilo vedle kritéria divadelní kvality - nebo lépe: spolu s ním - vždycky zkoumat, co si ta která inscenace z divadelní-

**DIVADELNÍ
TŘEBÍČ 2000**

ho jazyka bere, aby o něčem se svým divákem komunikovala, nabídla mu ono sdružování a sdílení. Spojit tato dvě kritéria v rovnováze není jednoduché. Což se pokusím doložit pokračováním tohoto článku a v poněkud rozmazaných konturách tím, že odpověď na otázku jaká byla Divadelní Třebíč 2000 nebude realizovat jen z hlediska divadelního, ale vezmu v úvahu - v míře, jíž budu schopný - i formování komunikační funkce současného amatérského divadla.

Začnu praxí naší třebíčské poroty. Přinejmenším dvakrát jsme se dostali k tak rozdílné reflexi inscenace, že jsme museli tuto rozdílnost před auditoriem přiznat, a po úvodním slově, jež shrnulo jisté výchozí body, jsme se každý hlásili k nějakému osobnímu vnímání. Při vši osobitosti názorů nakonec vznikaly vždycky dva tábory: jeden, jemuž se inscenace líbila a druhý, u něhož zápory převážily nad klady. Jistě, každý jsme vycházeli z jistých názorů na divadlo, ze snahy a vůle na bázi těchto názorů posoudit divadelní kvalitu. Ale kdesi v hloubce, v jádru byla právě komunikační vazba, do níž jsme se dostávali nikoliv s inscenací, ale s představením, protože jsme v nějaké míře co-

Blanenské divadlo při Klubu Zeus a KSMB Blansko / Jiří Suchý, Ferdinand Havlík: *Elektrická puma*. Irena Vrtělová (Consuela) a Eduard Hofman (Hadžadžadže). Foto: Josef Němec.

si sdíleli nebo nesdíleli a cosi nás s jevištěm sdružovalo nebo nesdružovalo.

Byly to především dvě inscenace, jež zavdaly příčinu k tak rozdílnému vnímání představení a reflektování kvalit výsledného tvaru: **Strakonický dudák Ořechovského divadla a Naši furianti Divadelní společnosti D 111 z Českých Budějovic**. Patřil jsem k těm, kdo obě inscenace přijali. Přitom otevřeně říkám, že jsem nejenom plně chápal argumenty jejich protivníků, ale že jsem jim také v lecčem mohl dát za pravdu. Ale: pro mne se nakonec vždycky vynořila otázka, o čem skrze dva dramatické texty z klasického českého odkazu dnes amatérské divadlo komunikuje a jaké divadelní prostředky používá, aby této komunikace dosáhlo? Obě inscenace dělali profesionálně připravení divadelníci, což nepochybně nemalou měrou i v tomto směru obě inscenace ovlivnilo. Českobudějovickou právě končící posluchač DAMU Jaromír Hruška, ořechovskou jako vždy Vlastimil Peška, jenž se v této inscenaci projevil jako dokonalý „divadelník“ („theater man“) podle E.G. Craiga: upravil text, zrežisoval jej, napsal k němu hudbu, vytvořil scénu i kostýmy,

zahrál si Kalafunu a byl s housličkami členem kapely. Budějovičtí ve vysoce stylizovaném, otevřeně přiznaném umělém jevištním tvaru (kde jsme od podrobného žánrového popisu naturalistických Našich furiantů!) nakreslili téměř „schematickou“ linii jednání všech postav, naléhavě až agresivně ji nabídli divákům - a vznikl obraz někdy až dusící a dusivé lidské žádostivosti a omezenosti. Moc jsme se věru nenasmáli. Ořechovští ctili všechna témata Strakonického dudáka, nic z klíčových situací divákům nezatajili či naprosto nepředělali. Chtěli jen svými prostředky realizovat Tylovu hru jako současné zábavné lidové divadlo. Chtěli vysoce komunikativní divadlo přítomnosti, vycházející z přesvědčení, že Tylova předloha po slovní, hudební i tematické stránce má všechny šance takovým divadlem být. Prospěšnost tohoto přesvědčení se pro mne potvrdila nejpřesvědčivěji v Dorotce Kateřiny Mendlové, jejíž samozřejmost, s níž vždycky vykonala to, co vykonat chtěla a měla, byla výraznou divadelní zprávou o bytí jedné lidské bytosti v tomto světě.

Myslím si ostatně, že tato kvalita - kterou bych nazval prav-

DS E.F. Burian při MěKS Tanvald / Patrick Hamilton: *Plynové lampy*. Dana Hozdová (Paní Manninghamová) a František Hojdekr (Detektiv Rough). Foto: Josef Dvořák.

dou hercovy tělovosti, kdy celostný tvar postavy komunikuje o jejím vnitřním rozměru - způsobovala vlastně ve všech představeních Třebíče 2000 největší účinnost komunikativnosti. Inscenace **Strindbergovy Slečny Julie Rádobydivadla Klapý** (hraje se pod názvem O svatém Jáně, hledej sobě vránu) je velice důmyslně a promyšleně Ladislavem Valešem režírovaná a Kateřina Baranowská mu navrhla a postavila znamenitou scénu, která je schopná svou dynamikou (pohybem) stvořit složitou významovou stavbu plnou symbolů. Co je však platné, když Veronika Týcová sice srší přitažlivou a dominující ženskou krásou, ale tenhle báječný předpoklad nepromění v onu pravdu tělovosti; všechno je jen vnější, vnitřek o ničem nemluví, není co sdílet. Vedle ní naopak každým výdechem, každým mrknutím oka, nepatrným gestem, jemnou intonací Jaroslava Maťáková prezentuje tělovou pravdu prosté a věčné Kristy. Tímto způsobem herectví dal i Zdeněk Hilbert zapomenout v titulní postavě inscenace muzikálu **Perly Hodži Nasreedina přerovského Dostavníku** na všechny její nedostatky a spolu s Timurem Velkým Vratislava Lukeše nám dal v jediné situaci šanci sdílet

prožitek ze setkání dvou obyčejných chlapů, z nichž jeden je „vládce světa“ Timur Veliký a druhý slavný filosof. Touto cestou šel i Miroslav Pokorný ve své inscenaci textu **Daniely Fischerové Náhlé neštěstí**. Všechno soustředil k tomu, aby maximálně umožnil Terezii Palkové a Vratislavu Hadrabovi komunikovat o pravdě tělovosti a dostalo se mu odměny v tom, že složité abstraktní literární úvahy textu, plné nejrůznějších odkazů, se proměnily v komunikaci dvou jedinečných konkrétních lidských bytostí, s nimiž bylo možné prožívat a sdílet jak symboliku osudů mytologických postav Niobé a Joba, tak i hoře a zoufalství našich současníků. Celistvost, vyrovnanost i nesporná kvalita všech složek této inscenace (Pokorný stvrdil na této úrovni i svou „kvalifikaci“ scénografa) nepramenila odjinud, než z tohoto soustředění na službu této komunikaci o současníku, a díky tomu se právem **Divadlu AHA! z Lysé nad Labem** dostalo na letošní Divadelní Třebíči největšího ocenění, včetně nominace na JH za činoherní divadlo.

Dvě inscenace zaměřily náměty svých textů rovnou ke komunikaci o současnosti: **DS Rohlík ideální šipkař Teplice při DK**

DS PIKI při MěKS Volyně / Oscar Wilde: Jak je důležité mítí Filipa. Jaroslava Chánová (Gvendolina) a Vladislav Štrejn (Worthing). Foto: Josef Němec.

Olympic Krupka, jenž přijel s inscenací (i režii) textu **Jiřího Zedníka Váš nás nezajímá a Divadlo Luna ze Stochova inscenací Pitínského Pokojíčku**. Obě tyto inscenace mně byly neobyčejně sympatické svou chutí i vůlí vydat se po nesnadných stezkách ničím nezakrývané, bezprostřední interpretace dnešní skutečnosti. Nejsou to stezky snadné, někdy jsou naopak až krkolomné, protože jazyk divadelních her si právě na tomto poli tvoří krajně nezvyklé, neobyčejné systémy a struktury. V obou případech na ně podnikli zteč mladí lidé v tom duchu, jež jsme si zvykli kdysi nazývat autorským divadlem. V případě „rohlíků“ je to dokonce případ tohoto autorského divadla v tom „nejtradičtější“ smyslu slova: text byl napsán pro soubor, jehož je autor členem a tento autor jej také zrežisoval. Jenže všechno se mění a nabývá jiných podob. S autorstvím, jako vyjevováním sebe sama, snahou komunikovat o současnosti pomocí určitého typu textů amatérské divadlo nevystačí. Neboť ty texty, o jejichž složitých systémech a strukturách už byla řeč, prozrazují každíčkou hláskou svou smyšlenost; to, že jsou umělým modelem tohoto našeho světa, jež osvětlují, nikoliv jeho odrazem, napodobením. Stačí pak - jako v inscenaci Pokojíčku - překročit tuto hranici

mezi modelem a pravděpodobným vyobrazením reality a komunikace o současnosti se nekoná v intenzitě a poloze, o něž usilovali tvůrci inscenace a pro něž nepochybně tyto texty zvolili.

Jsem tam, kde jsem začal. Soudit amatérské divadlo - některé inscenace byly nesporně vrcholnou podobou toho druhu českého amatérského divadla, které se představuje na Divadelní Třebíči a nabízely příležitost k analýzám velmi vyhraněně jen divadelním - této chvíli jen estetickými kritérii nejde. To přehlídíme rozměr, o nějž dnes jde především. Tento rozměr není ovšem možné díky celému vývoji divadla, amatérismu i umění dosáhnout prostředky, které nerespektují a v nějaké míře nezvládají tu podobu divadelního jazyka, jenž byl zvolen. Takže: řeč může a musí být současně o tom, co bylo nabídnuto ke komunikaci, ale také o kanálu, jímž se v tom nebo onom systému divadelního jazyka tato komunikace odehrála. Když se **Senior klub divadla Jesličky z Hradce Králové** rozhodl hrát text **Aldo Nicolaje**, jež známe poněkud pod názvem **Tři na lavičce** (v tomto případě: **Podzimní koncert**), tak se samozřejmě rozhodli komunikovat o stáří. Tato inscenace však chce komunikovat v tomto fenoménu velmi nesentimentálně, věcně, kri-

Divadelní společnost Rohlík ideální šipkař Teplice při DK Olympic Krupka / Jiří Zedník: Váš nás nezajímá. Alena Jechová (Slečna) a Jan Onufer (Dudý). Foto: Josef Němec.

ticky - i k nectnostem a nedostatkům starých. A k tomu a pro to se hledaly prostředky - nutně především herecké, protože tato hra je především problémem hereckým. Hledalo se, jak stáří jako životní jev interpretovat: jaký jeho smysl jevištěm zobrazit a jak skrze tento smysl zároveň vyjevit postoj, jenž by mohl divák sdílet. Tělovost se znovu prosadila jako pravda bytí, i jako pravda duchovního života herce a jeho postavy. Tato kvalita prostupuje celou inscenací, jejími třemi hereckými výkony. Ale výkonem Rudolfa Faltejska jako Silvestra Bocaccia se snad nejvíce na celé Divadelní Třebíči 2000 potvrdila také jako pravda nezbytnosti komunikační funkce, jež se napájí prvotně a nezbytně ze zdrojů „mimodivadelních“, jež stejně nezbytně tvaruje umělostí divadla, umění, estetické funkce.

Jan Císař

**DIVADELNÍ
TŘEBÍČ 2000**

Průvodce po představeních Divadelní Třebíče 2000

Prvním souborem, který se na letošní Divadelní Třebíči představil, byl divadelní soubor **Právě začínáme Osvětové besedy Domeček z Prahy - Horních Počernic**. Vybral si k nastudování hru **G.B.Shawa Pygmalión**. Hra je přitažlivá tématem které řeší - vztahem mezi mužem a ženou, jejich vzájemným povznášením se, odpovědností za člověka, kterého k sobě připoutáme... Je to ovšem hra zajímavá i tím, jak je napsaná: nabízí možnosti komediální, sahající až ke klauziádě - především při učení Lízy správné fonetice a poznávání jí dosud blíže utajeného světa... Skladbou a návazností situací pak vykrene tematický oblouk až k závěrečnému, byť otevřenému konci. Je to hra na jevištní realizaci náročná, vyžadující vynikající herecký potenciál.

Hornopočernický soubor vsadil na střídmost ve volbě všech prostředků - textovou úpravou počínaje, jednoduchou scénou (profesionální scénograf Milan Čech), režii a vedením herců konče (režie Dáda Stoklasa). Milan Čech navrhl maximálně zjednodušenou výpravu, aniž by rezignoval na kvalitu výtvarné stránky. Kostýmy respektují v rámci daných možností dobový sloh. Nedá se však, bohužel, říci o ostatních složkách inscenace, že se ono zjednodušení dělo ku prospěchu inscenačního celku. Problémy se odvíjejí už od škrťů v textu, které nebyly vždy nejšťastnější, ale na úkor výstavby inscenace, onoho výše zmíněného tematického oblouku. Hra postrádala vybu-

vání situací a jejich návaznosti, takže pak některé scény, které v textu zůstaly, nebyly v inscenaci připraveny a pokud divák Shawův text náhodou nezná, mohly ho udivit - za všechny jmenujme například scénu, kdy Líza hází po Higginsovi pantofle: předchozí vývoj a výklad jejich vztahu takovou Lízinu reakci nezdůvodnil. Této skutečnosti napomohla i redukce postavy Fredyho a jeho lásky k Líze, která v podstatě tvoří jakýsi kontrapunkt ke vztahu Higginse k ní. Pokud se týče výkladu celku, pak je na místě poznamenat, že Shaw ponechal daleko otevřenější konec, zatímco inscenátoři, patrně i pod vlivem známé filmové adaptace, naznačují spíše happy end. To je pochopitelně jejich právo. Oč je však inscenace oproti předloze výrazně ochuzena, je humor - je to dáno jak škrty, tak hereckou interpretací. Mezi herci většinou nedochází k vzájemnému jednání, poslouchání se - naopak, skákají si do řeči a často už předem odpovídají na dosud nevyřčené otázky. Vytrácí se tak nejen situační humor, ale i napětí. Nejlépe se v herecké práci dařilo představitelce paní Higginsové Janě Sůvové.

Divadelní společnost Rohlík ideální šipkař Teplice přivezla autorskou inscenaci **Jiřího Zedníka s názvem Váš nás nezajímá**. Na jednoduché scéně s nejnútnejším nábytkem je nastolena absurdní situace jedné z každodenních oslav manželského soužití za přítomnosti podnájemnice, která se této oslavy účastní prvně. Pozvolna se začínají naznačovat určité motivy (např. odevzdávání fantů účastníkem vyprávění apod.), které nás velmi zajímají, protože slibují dále se rozvinout. Sledujeme zajímavě vybudované situace, zajímavé metaforu vznikající jednáním proti textu hry a přesným temporytmem. Nádherná je situace se zdvojenými česko-německými repli-

kami a její závěr, kdy si Jürgen nemůže vzpomnout, jak se řekne německy „zastavte autobus“. Stejně pěkná je práce se skleničkami. Zdá se, že se bude hrát o prázdnotě vztahu. To trvá tak prvních patnáct minut inscenace.

Přichází „posel smrti“ Dudý. Najednou jakoby se začalo hrát o něčem jiném. A jakoby se vytratilo i ono počáteční napětí, vycházející z dokonale vybudovaných situací, přesně časovaných gagů, čitelných metafor... Něco se na jevišti děje, ale už to najednou není tak docela čitelné. Co se stalo s motivem fantů? Jaký další význam nabízí situace, kdy si Dudý sundává boty a navléká bačkory, aby se po vyřízení poselství opět přezul? A tak dále. Jaký další smysl má počítání minut v závěru? Dozvídáme se jen to, že Dudý přišel se svým poselstvím o rok dřív. To je téma tak akorát na anekdotu. Ale nabídnuto bylo zpočátku daleko více. Máme pocit chaosu a tápeme. Leccos je nakousnuto, ale nedořešeno.

Proč tomu tak je? Patrně bychom některé kořeny problémů objevili už v samotné předloze. Ale nejen v ní. Hrají evidentně dobří a schopní herci. Jde v tomto případě o herectví demonstrativní, které je tomuto druhu divadla adekvátní. Jenomže - herci najednou demonstrují jen stavy a nikoliv proces. Neukazují vztahy k předmětům, které mají pro postavy něco znamenat (viz odpadkový koš apod.). Jakoby za námi přicházeli s předem hotovými věcmi. Napětí se vytrácí a tato skutečnost poznamenává i komunikaci mezi jevištěm a hledištěm. Alespoň v Třebíči se tak stalo.

Inscenovat hry Daniely Fischerové není zajisté snadnou záležitostí. **Divadlo AHA! z Lysé nad Labem** si zvolilo dramatickou zpodobň dvou zbloudilých duší (jak zní podtitul hry) s názvem **Náhlé neštěstí**. Tento mnoho-
vrstevnatý, hluboce intelektuální text se mu podařilo zdivadelnit a interpretovat tak, že výsledný tvar je silně působivý (režie Miroslav Pokorný). Je ovšem pravdou, že pokud se divák nesoustředí na text, může mu leccos utéci, ale vzhledem k tomu, že nám inscenátoři ponechávají - v rámci určitého vymezení - poměrně široké možnosti pro pojmenování vlastního tématu, které v inscenaci odkryjeme, může nás oslovit i za těchto okolností.

Všechny použité výrazové prostředky jednoznačně slouží celku inscenace. Mizanscény jsou řešeny zevnitř, ve většině případů funguje vnitřní představivost interpretů (Terezie Palková a Vratislav Hadraba), jsou dohrávány situace. Inscenátorům se především podařilo najít pro tento intelektuální text adekvátní jevištní prostředky. Fyzické jednání obou herců je naplněno vzájemným tělesným přibližováním, tušená erotika je výrazem štěstí i zoufalství zároveň. K doznívání situací pomáhá i citlivý zvukový doprovod (improvizace režiséra). Snad jen zpočátku (možná jen v přehlídkovém představení?) nebyly všechny situace zcela dotahované a prospělo by ještě zpřesnění jednání, o němž se mluví.

Prostor i koncepce kostýmů (opět Miroslav Pokorný) ve své divadelní jednotě

Blanenské divadlo při Klubu Zeus a KSMB Blansko / Jiří Suchý, Ferdinand Havlík:
Elektrická puma. Irena Vrtělová (*Consuela*) a Eduard Hofman (*Hadžadžadže*).
Foto: Josef Němec.

provokuje fantazii diváka v rozpětí od reality blázně po abstraktně stylizovaný antický prostor. Takové rozpětí nám poskytuje i pro vlastní formulaci tématu - o konfrontaci slepé důvěry a vzpoury, o mukách hledání víry, o selhání jakékoliv víry, je-li člověk osamocen, o míře viny, o nalezení víry v sebe. O něčem formulovaném ještě osobněji a konkrétněji. O něčem, co se nás dotýká tak hluboce, jako samotných interpretů, o jejich i naší bolesti.

Snad jen úplný závěr inscenace přináší příliš přímočaré osvobození. Ale to už vychází z předlohy Fischerové a nikterak to neubírá na působivosti celku.

Už z doby dřívější známe oblibu inscenování semaforových textů **Blanenského divadla**, jeho schopnosti pěvecké, i v uplatnění slovních a situačních vtipů. Tentokrát si zvolili nejucelenější **Suchého hru Elektrická puma s hudbou Ferdinanda Havlíka**, s níž se úspěšně potkali už zhruba před šestnácti lety. Nutno však předeslat, že ne všechno se tentokrát podařilo tak dobře, jako tehdy.

Z rámce bezdomovců je rozehrávána další rovina - závažný příběh o elektrické pumě a o banálním škrcení otrokyně a z prolínání a konfrontace toho všeho dospívá předloha prostřednictvím humoru a písni k řešení etické otázky, zda svrhnout pumu a zabít jiné, či zabít sebe, k řešení odpovědnosti za smrt. V inscenaci blanenských se tohle všechno ale jaksi zamlžuje. Je to dáno především tím, že hlavní postavy nejsou výraznými a nezaměnitelnými typy, nesoucími si svá témata - naopak, jsou v leccems zaměnitelné a také některé repliky si oproti předloze vzájemně prohodily. Často jsou nezřetelné také přechody mezi jednotlivými příběhy - někde jsou částečně řešeny výtvárně, ale herecky nikoliv. Pro diváka se tak vytrácí napětí mezi základním osudem člověka hrajícího příběh a příběhem samotným, a přestává se přesně orientovat. Tím i ona vážná nota obsažená ve hře a začínající kdesi u mravenců (u odpovědnosti za jejich zabití) je oslabena a vše plyne jaksi v pohodě dál až k závěru, kdy Suchý nechává pumu vybuchnout, zatímco režisér Jiří Polášek v této inscenaci nikoliv. Poslání hry tak nemůže vyznít naplno.

A ještě jedna důležitá věc oslabuje vyznění celku. Nemáme pocit, jakoby všechno vznikalo právě teď a tady, chybí ona hravost, pohrávání si s jednotlivostmi, tolik důležité pro semaforickou poetiku. Snad jen někde nás potěšilo dobré „uplácírování“ slovních vtipů, včetně některých jemných zdařilých aktualizací (viz NATO či Dostál). Pokud se týká hudební stránky - zatímco u Semaforu písně vyrůstají z příběhu, zde jsou jen jeho určitým doplňkem, který nemůže mít ani vysvětlující funkci, protože textům není rozumět. Technika prostě tentokrát poněkud „převálcovala“ pěvecký projev. Žánr inscenace se tak posouvá spíše k text-appealu, férii, besídce než aby byl muzikálem.

Výprava i kostýmy obsahují všechny charakteristické prvky Poláškovy scénografického stylu. Výprava ve vztahu k režii umožňuje ví-

ce žánr než místopis inscenace. Celý prostor i stylizované kostýmy hýří živými barvami, které rozvíjí černý horizont. Režuruje se reliéfně v prostoru mezi portály na pozadí živé kapely. Horizontem je zde vlastně prostorová koláž sestavená z různých kontrastních materiálových prvků. Variabilním prvkem scény jsou tři popelnice, které umožňují proměny a aranžmá herců.

Není právě snadné vybrat si k jevištnímu ztvárnění některou ze současných českých divadelních her. Tyto texty nelze většinou analyzovat tradičními způsoby a bývá složité nacházet cestu k jejich rozkrytí a následné realizaci. Taková je i **Pitínského hra Pokojíček**, jejíž některé inscenace prokázaly její realizovatelnost na jevišti, nicméně cesta k hledání a nalezení odpovídajících výrazových prostředků není nikterak snadná. Proto je rozhodně třeba ocenit odvahu **Divadla Luna ze Stochova** a režiséra Luboše Fleischmanna o inscenaci Pokojíčku se pokusit.

Pokojíček je modelová hra, která se v závěrečné části poněkud láme. Je třeba, aby si inscenátoři nejprve zřetelně vyložili závěr, k němuž chtějí dospět a podle toho pak budovali celek inscenace, jednotlivé situace. Je třeba najít a divákovi zřetelně nabídnout inscenační klíč. Luna se o to snaží, ale volí prostředky psychologického realismu, který se, zdá se, této hře vzpírá. Bylo by třeba hrát názor na postavy, jejich postoje k situaci, a nikoliv prožívat. Hra vyžaduje výsostně stylizovat, vytvářet umělou skutečnost, pracovat s iracionální symbolikou. Musí být zřetelný postoj všech postav k ústřední symbolické situaci, která je od počátku nastolena k tomu, že dcera Marie je pět let zavřená v pokojíčku a s nikým nemluví.

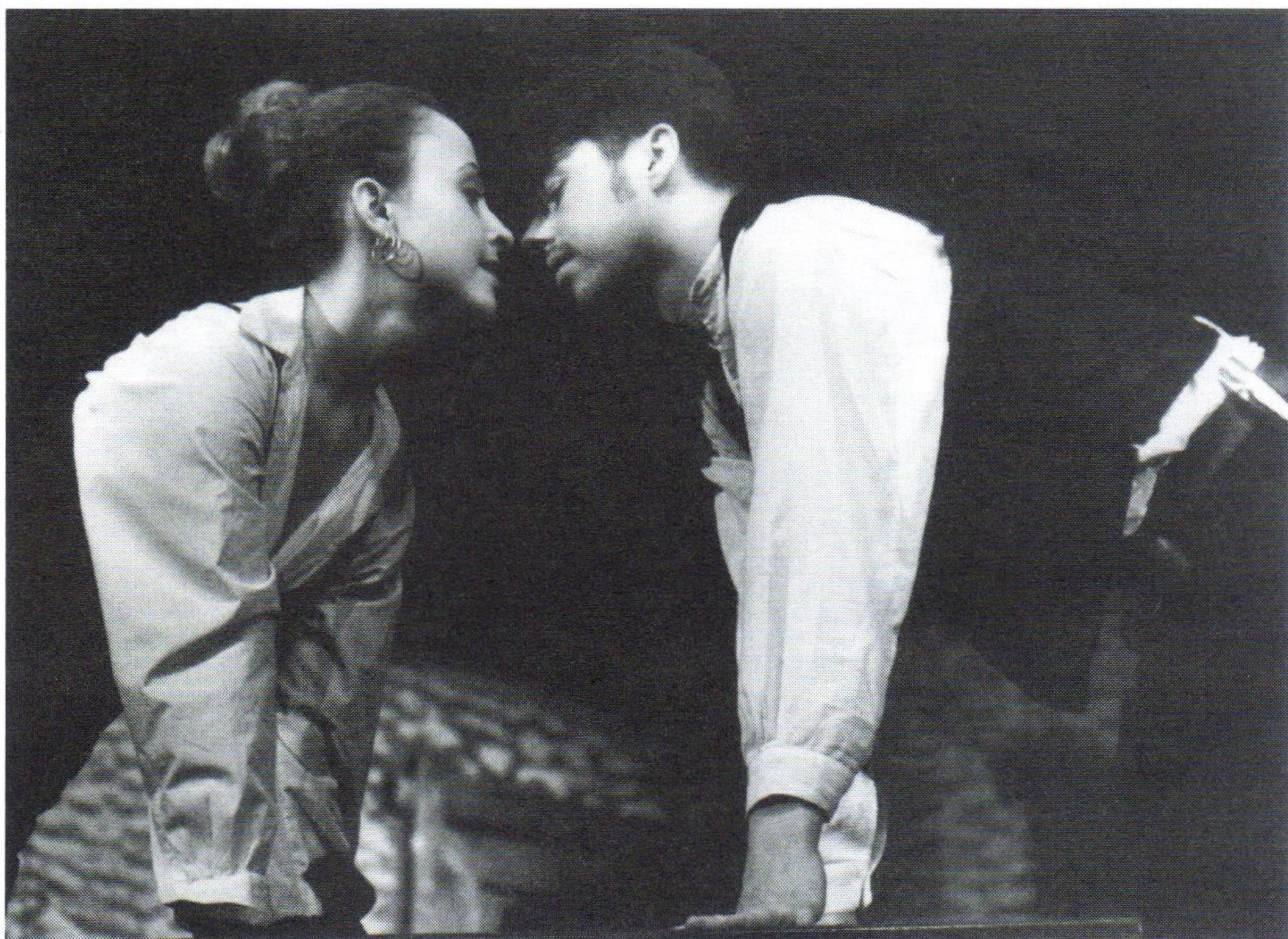
Přestože je nám v podstatě jasné, že je tato hra o nekomunikaci a prázdnotě, při použití

výše zmíněných postupů psychologického realismu pro diváka jako jevištní celek nefunguje. Nevzniká napětí, s výjimkou několika málo situací (jmenujme příchod Viktora a trapné ticho při posezení s rodiči nebo vstup Marie do pokoje). V závěru pak, kdy by nás mělo mrazit, kdy se ukazuje, že se rodiče k mrtvým dětem chovají stejně, jako se ony předtím začaly chovat k nim, při využití výše zmíněného psychologizování sledujeme pouze pokus o obranu smíchem až k jakémusi šílenství, které nás příliš nezasáhne.

Pokud se týče výtvarné stránky inscenace, tak záměrně naturalistická dekorace pokoje se nepříliš přesně kryla s výše zmíněnou režijní koncepcí.

Přes všechny nedostatky je třeba zásadně ocenit hledačské úsilí souboru, jeho snahu o cestu k pro něj novým výrazovým prostředkům.

Divadelní soubor **Dostavník z Přerova** se už delší dobu zabývá hudebním divadlem. Včerejší představení Plešákovy a posléze Kolaříkovy úpravy **Kainarova Nasredina**, uvedené pod názvem **Perly Hodži Nasredina**, s hudbou Ivana Němečka a v režii Vlasty Hartlové j.h., bylo důkazem, že je pro tento druh divadla dobře vybaven. Poslední úprava předlohu zjednodušila, aby odpovídala hereckým schopnostem souboru a mířila přímočaře a jednoduše k cíli. Náznakové dekorace s prvky orientu a rokoka (šíkový nápad s leporelem) naladily diváka do pohodové pohádkové nálady. Podobně působily mírně historické a pastelově laděné kostýmy. Vůbec nevedl exkurs do různých žánrů, neboť vše bylo sjednoceno postavou Nasredina tak, jak si s ní její představitel Zdeněk Hilbert poradil. Sledovali jsme jakousi koláž, jakési jeho listování životem, které začínalo a končilo v nebi, odkud

Rádobydivadlo Klapý / August Strindberg: O svatém Jáně, hledej sobě vránu (Slečna Julie). Veronika Týcová (Julie) a Jakub Dostál (Jean). Foto: Josef Němec.

měl možnost kdykoliv se vrátit na zem. Pokud se rýsovala přílišná vážnost poslání, dokázal se pousmát sám nad sebou a svým konáním a vrátit vše do roviny velmi příjemné komunikace s divákem. Dokázal mísit vážno se sebeironií, nepostrádal hravost a velmi dobře zpíval. Snad jen závěrečné umírání Nasredina v náručí jeho ženy je poněkud melodramatické. Naštěstí se zjevil anděl, který šťastně vrátil do hry mírný nadhled.

Zdatnými partnery na jevišti byli představiteli Nasredina Vratislav Lukeš jako Timur Veliký a Božena Weiglová v postavě Timurovy první ženy. Především mezi nimi vznikaly nádherné situace. Za všechny připomeňme tu, kdy Nasredin s Timurem pili víno, Timur zahrál nepodařeně píseň a následoval Nasredinův přípitek na umění.

Hudební, pěvecká a pohybová stránka představení byly zvládnuty a působily příjemně. Hercům i v písních bylo dobře rozumět, takže jsme si mohli vychutnat celek se vším všudy - tak jak nám byl nabízen nejen jako jednoduchý jevištní tvar, ale jako sympatické přátelské setkání členů souboru vzájemně a především s námi diváky.

Soubor **Divadelní studio z Volyně** si vybranou předlohu **Oscara Wilda Jak je důležité mítí Filipa** výrazně upravil. Patrně cítil, že konverzační komedie je mimo jeho herecké dispozice a posunul ji směrem, který mu vyhovoval daleko lépe - k frašce. Jako celek tato inscenace funguje, ale v některých jednotlivostech ne tak zcela, protože se tomuto posunu původní předloha vzpírá. Největší problémy nastávají v postavě lady Bracknellové, protože u ní v jistých momentech (především ono vyslýchání a zapisování si) hrát frašku nelze a je nucena držet si původní Wildeovskou linii. V souladu s fraškou je naopak obsazení role slečny Prismové Miloslavem Pikolonem - a ne-

bylo by nejspíš ani nutné pracovat s motivem, že jde o převlečeného muže a tuto skutečnost zdůvodňovat. Vůbec by patrně celku prospělo důslednější použití razantnějších výrazových prostředků, tak jako tomu bylo naznačeno v úvodu inscenace (situace s umyvadlem a vodou).

V jednoduché scéně (dvě interiérové stěny a nábytek) dominuje jemná koláž z dobových tapetových vzorů. Koncepce kostýmů dává přednost výraznému zdůraznění komických charakterů jednotlivých postav před dobovým koloritem. Dochází zde pochopitelně k nutnému konfliktu mezi koncepcí scény a kostýmů, autorem Wildem a koncepcí frašky. Režisér René Vápeník posouvá komedii do let sedmdesátých, ale někde se pak objevují poněkud anachronické prvky a posun se tak stává poněkud formálním. Ale téma, které hrají - o podvádění se všech navzájem - je jistě aktuální.

V podstatě lze konstatovat, že jsme viděli velmi příjemné představení, jehož hlavním cílem je, i přes výše uvedené čitelné téma, především zábavnost, a tento cíl byl naplněn.

Senior klub Divadla Jesličky z Hradce Králové přivezl inscenaci hry **Aldo Nicolaje Tamboři aneb Tři na lavičce**, kterou uvádí pod názvem **Podzimní koncert aneb Až se zima zeptá...** Režisér Alexandr Gregar Nicolajovu hru výrazně seškrtal, upravil a vytvořil si tak dobrý předpoklad pro kvalitní a působivou inscenaci. Na rozdíl od původní předlohy nenahlíží na staré lidi se sentimentem, ale naopak, nebojí se zveřejnit i věci nemilosrdné (hašteřivost, snaha druhého ranit). Nechybí odstup a sebeironie, snad jen samotný závěr příběhu (smrt Silvestra) se poněkud vymyká, stává se mírně melodramatickým a celkové vyznění je tak trochu oslabeno. Scénografické prostředky, které režisér zvolil, překvapují svojí jednoduchostí a osobitou poetikou (například sypaní

listů z popelnice na podlahu imaginárního parku). Tímto se scénografie inscenace vymyká z dosavadního průměru letošní přehlídky. Jinou otázkou ale je, zda mladá a poněkud všeobecně a s nádechem prázdné poetičnosti pojatá dívka, rozhazující listy v mezihrách, i zvolená hudba, nepodporují příliš onu zmíněnou melodramatickou strunku v závěru. Vzhledem k velmi dobrým hereckým výkonům všech tří protagonistů by patrně tyto (zřejmě původně míněné) „berličky“ nebyly třeba. Ovšem je pravda, že v začátku má dívka svou funkci, kdy z lavičky bere časopis s nahými děvami a hází jej do popelnice, odkud jej posléze Silvestr vyloví a jeho prostřednictvím se začíná odehrávat komunikace s Luigim.

Je radost sledovat, jak herci budují situace, jak si s nimi pohrávají. Zatímco Rudolf Faltejsek jako Silvestr působí autenticky, ale přitom má vybudovanou figuru, Alexandr Gregar více stylizuje, což je dáno i jeho věkem poněkud mladším, než je věk Luigiho. Zvolené výrazové prostředky obou herců však nejsou v rozporu a dobře se doplňují. Jarmila Faltejsková jako Ambra je pak ve výrazu rovněž velice přesná, příjemná i roztomilá. Podzimní koncert je tedy i koncertem hereckým.

Divadelní studio E. F. Buriana z Tanvaldu nastudovalo hru **Patricka Hamiltona Plynové lampy**. Přestože mají Plynové lampy detektivní zápletku, nelze hledat klíč k jejich inscenování v žánru detektivní hry. Ten je třeba hledat v psychologickém vztahu mezi mužem a ženou. Odtud by měly být budovány situace až k závěrečné replice paní Manninghamové („tento den je můj nejkrásnější“). Měla by být nastolena atmosféra tajemna a napětí, divák by do poslední chvíle neměl mít jasno o tom, zda paní Manninghamová je či není šílená, zda její muž je laskavý či zda ji opravdu programově deptá.

Tanvaldský soubor se v režii Vlastimila Hozdy patrně snaží hrát především detektivní příběh. Dekorace sestavená z různých typů nábytku slouží bez problémů režijnímu aranžmá. Problémem zůstává, že se nepodařilo vytvořit přesvědčivou světelnou atmosféru, která je v hrách tohoto typu nepostradatelná. Kostýmy se drží s velmi dobrým výsledkem historické předlohy.

Z počátku se souboru přeje jen daří i nastolení určité atmosféry tajemna, ale ta se poměrně záhy vytrácí. Navíc je Hamiltonova předloha pro dnešní inscenační praxi poněkud zastaralá v tom, že se v ní říkají věci, které říkat není třeba, protože je buď nepotřebujeme znát a nebo je lze zahrát. Proto by inscenaci rozhodně prospěly některé škrty (například zhutnění nepřiliš vydařené scény s otvíráním šuplíků psacího stolu). Neméně by jí ovšem prospělo budování situací, k němuž zde většinou nedochází. Postava Jacka je navíc příliš přímočaře negativní a úmyslné deptání ženy jasné téměř od počátku. Inscenace tak

DS Právě začínáme při OB Domeček Praha - Horní Počernice / G. B. Shaw: Pygmalion. Vpopředí Václav Hanák (Higgins) a Jana Keilová (Líza). Foto: Josef Němec.

postrádá napětí, protože najednou už téměř není o čem hrát.

V inscenaci **Tylova Strakonického dudáka Ořechovského divadla** (úprava, režie, scénografie a hudba Vlastimil Peška) jsme se mimo jiné setkali s inscenačními principy, jaké už známe z předchozích prací tohoto souboru. Je to metoda vrstvení nápadů ve všech složkách inscenace. V případě Strakonického dudáka se Peška se svým souborem snaží sloužit Tylově hře a zachovávat příběh i témata v ní obsažená. Hraje se o potřebě odchodu za výdělkem do ciziny, když doma si vydělat nelze, a o využití a zneužití situace jiným člověkem (výrazně je akcentována postava Vocilky - jak aktuální!), hraje se o lásce Dorotčině i matčině. Kontrapunktem k vnějším výrazovým prostředkům je pak v Peškově tvorbě nově rovina vycházející z tradice interpretačního, psychologického herectví (připomeňme si například scénu Švandy s Rosavou ve vězení nebo závěrečnou scénu Švandy s Dorotkou) - bez ní by příběh ztratil hloubku a lidskou jímavost.

Otázkou ovšem je, nakolik se záměr podařil a kde zůstávají rezervy ořechovské inscenace. V počáteční třetině jsme svědky gejzíru nápadů, které ve velké většině fungují. Dále pak už mají tendenci spíše sestupnou - prach je zřejmě vystřílen, v mnohém se začínají opakovat a nefungují už s původní silou. Nelze také nepoznamenat, že ne všechny nápady a „fóry“ mají stejnou kvalitu.

Někde pak zůstávají příliš na povrchu věci a jsou na překážku přesnosti výkladu témat - jmenujme především scénu v Tramtárii (a nejen oškřivost Zuliky), která nikterak nepomáhá zvládnout Švandovi (Jan Pavel Riedr) jeho přerod: převálcuje prostředky psychologické roviny příběhu. Oblouk vývoje postavy tak není vyklenut. Nejpresnější v hereckém projevu vzhledem k tématu je Kateřina Mendlová jako Dorotka - její postoje a vztahy k situacím jsou naprosto jasné.

Základním, nikoliv však dominantním prvkem jeviště je otočná dřevěná konstrukce, která slouží jako věšák na dekorace a rekvizity. Umožňuje nejen bleskurychlé přestavby, ale i realizaci mnoha gagů. Pokud se týká kostýmů, utkví zajisté divákovi v paměti kostýmy Tramtárie (batikované sukně) a výrazné, loutkovým divadlem inspirované řešení víl.

Přes výše uvedené problémy je třeba konstatovat, že nás ořechovští opět potěšili a pobavili.

Rádobydivadlo Klapý volilo náročný titul. Jeho hra **O svatém Jáně, hledej sobě vránu...** je inscenací Strindbergovy Slečny Julie, o souboji postojů a vztahů - mezi dvěma lidmi z různých společenských tříd, mezi mužem a ženou. Její děj se odehrává ve svatojánské noci, kdy se stírají jakékoliv rozdíly mezi lidmi, prolíná se fantazie se skutečností. Ve vztahu mezi slečnou Julií a sluhou Jeanem se hraje o dominanci a podřízenosti, která se proměňuje. Veronika Týcová hru výrazně seškrtala a upravila. Použila starého zajímavého překladu

z 20. let se zachováním koncovek na - ti a onkáním (ale místy se do inscenace mísí hovorová čeština, takže jednota je v tomto smyslu narušena). Snaha o vyrovnaní se s tematikou předlohy zůstala zachována, ale zřejmě se v realizaci vytratily některé motivy ujasňující výklad postav a celku.

Valešova inscenace je založená na výrazné rytmizaci a je působivá svou atmosférou. Ona rytmizace se však děje na úkor budování situací zevnitř a tak jednání postav působí občas nemotivovaně a nečitelně. Především představitelka Julie Veronika Týcová je ve snaze o sdělení mnoha podtextů najednou příliš obecná a nekonkrétní a místo jasně motivovaného jednání se pak ve výsledku setkáváme s pózou. Projev Jakuba Dostála j.h.(Jean) je plastičtější. Herecky nejlépe vychází Krista Jaroslavy Matákové, která je v řádu inscenace přesná, věcná, střízlivá a smysl jednání a metaforičnost vychází z konkrétností.

Scéna je v detailu zpracovaná iluzivně realisticky. Celek působí silně imaginativně a navozuje bezpečně dusivou atmosféru příběhu. Efektní rozpadání stěn místnosti není však bohužel vždy čitelně zdůvodněno. Někdy má metaforický význam, jindy je popisné - ale tak je tomu v podstatě i v ostatních složkách inscenace. Výklad celku je pak spíše výsledkem fabulačních schopností diváka a ne až tak zřetelným divadelním sdělením.

Divadlo D 111 České Budějovice se na Divadelní Třebíč vrátilo **Našimi furianty L. Stroupežnického**. Jeho inscenace se vyznačuje razantní režijní koncepcí. Toto režijní uchopení vede záměrně k zjednodušení charakterů postav a jejich důslednému vedení ve výrazné stylizaci. V této stylizaci pracuje s kontrapunktem - jednoduché charaktery jsou na jedné straně v dobrotě přetaženy (například zamilovanost až k naivitě či sentimentu), na druhé straně je kladen důraz na přehnané traktování všech kon-

fliktů. Z oscilace těchto dvou poloh je vytvořen charakter a tato oscilace jej jakoby zlidštuje. Pak i motivy hrozící sentimentem fungují silně - za všechny jmenujme starostčinu pasáž o mrtvém Josefovi a šachtách, kterou inscenátoři obvykle škrtaří. V tomto případě režisér a upravitel textu Jaromír Hruška vůbec škrtař poměrně málo, ale sympaticky nasadil v inscenaci a výše uvedené stylizaci velmi razantní tempo.

Inscenace obsahuje řadu vybudovaných situací, které fungují, více v první polovině. Nádherný je například hostinský, neustále se o-citající mezi dvěma mlýnskými kameny. Na druhé straně je řada situací, které nefungují, protože nejsou vystavěné (jako příklad jmenujme situaci se Šumbalkou okolo nákupu a placení dřevěného nádobí nebo situaci s četníkem). Navíc razantnost stylizace nasazená v první polovině pak v druhé části není zcela zvládnutá - ve snaze jít výše vede až k zahlušení diváka hlasitostí projevu a někdy až k určité křeči. V této části se pak méně setkáváme i s oním výše zmíněným kontrapunktem. Nefunguje tak docela ani samotný závěr inscenace - snad jen v okamžiku, kdy je oznámeno vzplanutí Fialova stavení. Závěrečná modlitba pak není budováním celku připravena, aby důsledně završila traktované ústřední téma.

Představení se hraje v nejnutnějším nábytku. V pozadí scény je kaplička, jejíž přestavby orientují diváka ve změně prostředí. Koncepce kostýmů by se dala nazvat jako univerzální vesnický civil. Scéna je nasvícena do večerní atmosféry a postavy přicházejí ze tmy a zase se do ní vracejí.

Můžeme konstatovat, že tato hra o české národní povaze je v provedení souboru D 111 zajímavým inscenačním tvarem, který je i přes výše uvedené problémy výsostně divadelní, ale také, že tento typ divadelnosti nemusí komunikovat s každým divákem.

Alena Exnarová

Divadlo Luna Stochov / J.A. Pitínský: Pokojíček. Radovan Doubrava (Viktor) a Nataša Gáčová (Lída). Foto: Josef Němec.

VÝSLEDKOVÁ LISTINA IX. DIVADELNÍ TŘEBÍČE 2000

Na návrh odborné poroty byla udělena tato čestná uznání:

Ireně Vrtělové za roli Consuely a další role ve hře Jiřího Suchého a Ferdinanda Havlíka Elektrická puma • **Vratislavu Lukešovi** za roli Timura Velikého ve hře Josefa Kainara a Ivana Němečka Perly Hodži Nasredina • **Jaroslavě Chánové** za roli Gvendoliny ve hře Oscara Wilda Jak je důležité mít Filipa • **Jaroslavě Matákové** za roli Kristy ve hře Augusta Strindberga O svatém Jáně, hledej sobě vránu (Slečna Julie) • **Petru Jarošovi** za roli Starosty Filipa Dubského ve hře Ladislava Stroupežnického Naši furianti • **Vladimíru Voldřichovi** za roli Ševce Josefa Habršperka ve hře Ladislava Stroupežnického Naši furianti • **Jiřímu Poláškovu** za scénografii ke hře Jiřího Suchého a Ferdinanda Havlíka Elektrická puma • **Jaromíru Hruškovi** za režii hry Ladislava Stroupežnického Naši furianti

Na návrh odborné poroty byly uděleny tyto ceny: **Terezií Palkové** za roli Niobé ve hře Daniely Fischerové Náhlé neštěstí • **Vratislavu Hadrabovi** za roli Joba ve hře Daniely Fischerové Náhlé neštěstí • **Zdeňku Hillbertovi** za roli Hodži Nasredina ve hře Josefa Kainara a Ivana Němečka Perly Hodži Nasredina • **René Vápeníkovi** za roli Algernona Moncrieffa ve hře Oscara Wilda Jak je důležité mít Filipa • **Rudolfu Faltejskovi** za roli Silvestra Boccacia ve hře Aldo Nicolaje Podzimní koncert (Tři na lavičce) • **Divadelní společnosti Rohlík ideální šipkař Teplice** za autorský přínos při tvorbě inscenace hry Váš nás nezajímá! • **Divadlu Luna Stochov** za tvůrčí dramaturgické směřování (J.A. Pitínský: Pokojíček) • **Kateřině Baranowské** za scénografii hry Augusta Strindberga O svatém Jáně, hledej sobě vránu (Slečna Julie) • **Miroslavu Pokornému** za režii a scénografii inscenace hry Daniely Fischerové Náhlé neštěstí • **Senior klubu Divadla Jesličky Hradec Králové** za inscenaci hry Aldo Nicolaje Podzimní koncert (Tři na lavičce) • **Ořechovskému divadlu Ořechov u Brna** za inscenaci hry J.K. Tyla Strakonický dudák • **Divadlu AHA! Lysá nad Labem** za inscenaci hry Daniely Fischerové Náhlé neštěstí

Odborná porota doporučuje programové radě 70. Jiráskova Hronova 2000 k výběru tyto 3 inscenace v tomto pořadí: 1. Senior klub Divadla Jesličky Hradec Králové s inscenací hry Aldo Nicolaje Podzimní koncert (Tři na lavičce) • 2. místo porota neobsadila • 3.-4. Rádobydivadlo Klapý s inscenací hry Augusta Strindberga O svatém Jáně, hledej sobě vránu (Slečna Julie) • 3.-4. Divadelní společnost D 111 České Budějovice s inscenací hry Ladislava Stroupežnického Naši furianti

Odborná porota nominuje k přímému postupu na 70. Jiráskův Hronov 2000: Divadlo AHA! Lysá nad Labem s inscenací hry Daniely Fischerové Náhlé neštěstí • Ořechovské divadlo Ořechov u Brna s inscenací hry J.K. Tyla Strakonický dudák

Divadelní společnost Rohlík ideální šipkař Teplice při DK Olympic Krupka / Jiří Zedník: Váš nás nezajímá. Vpředu Ivana Huspeková a Zdeněk Stejskal, v pozadí Jan Onufer. Foto: Josef Němec.

NEJMladší SOUBOR DIVADELNÍ TŘEBÍČE

Divadelní soubor ROHLÍK IDEÁLNÍ ŠIPKAŘ vznikl v roce 1987. O rok později se poprvé představil na národní akci. Jejich inscenace Na shledanou, pane Berkožko byla vybrána na XXVIII. Šrámkův Písek. Už tehdy byl vedoucí postavou Jiří Zedník. Prý se tenkrát o sobě dozvěděli, že jsou rohlíkem, který se dává. Představení se na Písku opravdu moc nepovedlo. Při pohledu na tehdy uvedené tituly např. Ananas Ochotnického kroužku, Edward svitavského Céčka, Mata Hari Petra Lébla, Henryk českolipských nepochybuji o tom, že to měli Zedník a spol. velmi těžké. Pak se teplický soubor odmlčel. Říkají o sobě, že jsou vesnickým divadlem španělského typu z města. Soubor často a dlouho stagnuje, často jej opouštějí členové. Když k tomu připojíme další vysvětlující poznámku, že jsou jedním z mála českých souborů, pro něž je divadlo španělskou vesnicí, je jasné, proč je Rohlík ideální šipkař divadlem právě tohoto typu. K premiéře hry J. Zedníka Moje Marie v listopadu 1989 nedošlo, neboť týden před ní provedli studenti se státní bezpečností dost složitým způsobem totéž, co měla mnohem jednodušeji rozpoutat divadelní hru. Při pohledu na tato autentická vyjádření je jasné, že jde o mladé lidi s velmi osobitým pohledem na svět.

Autorská inscenace Jiřího Zedníka s názvem Váš nás nezajímá byla na Divadelní Třebíč nominována z Děčínské brány. Teplíci, kterým zázemí poskytl KD Olympia v Krupce, byli s průměrným věkem dvacet let nejmladším souborem národní přehlídky. S výjimkou nepřítomného autora a režiséra Jiřího Zedníka to pro ostatní byla první účast na tak prestižní akci. Amatérská scéna využila příležitosti, aby se aktérů zeptala na jejich dojmy. Přestože jsem jim dala vybrat, zda chtějí rozhovor kolektivní či určití reprezentanta, dostavili se všichni, tedy přesněji řečeno tři dámy Markéta Řeháková, Alena Jechová, Ivana Huspeková a mladý muž Jan Onufer. Pouze Markéta v inscenaci nehraje, přijela fandit. Pro Honzu je Rohlík prvním setkáním s divadlem, ostatní mají za sebou divadelní studio v teplickém divadle, vedené panem Tábořským. Alena kromě v Rohlíku působí ještě v souboru Jany Urbanové. Hrála např. jednu z Duňas v Ženitbě. Markéta studovala jeden semestr herectví v USA, kde pracovala jako au pair. Děvčata většinou pomýšlejí na studium herectví na DAMU, Markéta s Ivanou dělaly nedávno zkoušky na soukromou hereckou konzervatoř Věry Kmochové v Praze-Michli. Honza je vyučený zlatníkem. K rozhovoru si dovoluji ještě jednu poznámku. Děvčata většinou odpovědi nechávala na Honzovi, a ani moje prosba, aby se více prosazovaly, na tom nic nezměnila.

Můžete prozradit ještě něco k názvu souboru?

Ke slovnímu spojení Rohlík ideální šipkař nemůžeme říci nic jiného než co píšeme v programové brožůře Třebíče. Nalezl jej překvapený teplický básník P. Rajčan v jednom ze svých textů. Zbývalo pak už jen vyloučit vhodnost názvu pro teplický výtvarný směr a několik ženských spolků a divadlo bylo na světě.

Kdo vymyslel tento styl divadla?

Autor a režisér souboru Jiří Zedník, který je Rohlíkem přímo prochnutý. Kdyby nám však tento způsob uvažování o světě nevyhovoval, tak bychom v Rohlíku nebyli.

Autorské divadlo není jen otázka textu, ale především přístupu k divadelní tvorbě. Jak vznikají vaše inscenace?

Všichni se na tom podílíme. Každý přináší sám sebe. Text je sice v zásadě pevný, což však neznamená textové změny, pokud nám nevyhovuje.

Aleno, působíte ve dvou souborech pracujících odlišným stylem. Proč?

Do Rohlíku jsem přišla jako záskok za Markétu. Chtěla jsem si zkusit něco jiného a pak řadu lidí jsem znala. Rohlík chtěl hrát dál, musela jsem pomoci.

Honzo, co pro Vás divadlo znamená?

Především je to realizace. Kdybych to velmi zjednodušil, tak pokud bych nedělal divadlo, seděl bych asi v hospodě. Divadlo je pro mě dobíječ energie.

Je nějaký důvod, proč jste se ucházeli o účast na Třebíči a nepřihlásili se na Šrámkův Písek?

Vůbec jsme o tom nepřemýšleli. Až na J. Zedníka jsme nováčci a nevíme, jak to chodí. Prostě jsme se přihlásili na přehlídku, o níž jsme se dozvěděli. Sbíráme informace, objednali jsme si AS. Zkušenost J. Zedníka se Šrámkovým Pískem v tom nehraje žádnou roli. Je to více než deset let. Vlastně až z novin jsme se dozvěděli, že děčínská porota nominovala na DT a nevybrala žádný soubor na Písek.

Děčín byla vlastně pro většinu z vás úplně první divadelní přehlídka v životě a pak přišla národní přehlídka ...

Nikdy jsme nic podobného nezažili. Ještě že jsme hráli před slavnostním zahájením přehlídky. I tak byla tréma obrovská.

Byli jste sami se sebou spokojeni?

Trochu nám všem spadl hřebínek. Více jsme hráli text a vnitřek jako by nám utekl. V Děčíně to bylo super, měli jsme tam třicet lidí ze souboru Jany Urbanové, kteří reagovali na naše představení. To nám v Třebíči strašně chybělo. Řekli jsme repliku a cítili jsme trapno. V prvních dvaceti minutách našeho představení se vždy ukáže, jak dopadne celé. Tady to bylo jasné. Počítali jsme se smíchem a on se nedostavil. Je to naše chyba, musíme se naučit s tím nějak pracovat. Tady to byla asi čtvrtá repríza. Ptal jsem se na to pana Zborníka. Řekl, že zahrát dobré představení bez publika tak, aby bylo dobré, je kumšt. V tom byla Třebíč velká zkušenost a velká zkouška.

Takže vás to od dalších pokusů neodradilo?

Vůbec ne. Musíme více pracovat na sobě. Koupili jsme si literaturu, chceme se přihlásit na dílny a semináře. Prostě učit se, učit se... Na přehlídkách je také báječné, jak snadno se navazují kontakty. Po představení se nám sešla řada nabídek. To nám řekl i Jiří Zedník.

Děkuji za rozhovor a přeji Rohlíku, ať se už nikdy nedáví.

připravila Lenka Lázňovská

INDIÁNI, DIVO, SLZY ANEB DIVADELNÍ TŘEBÍČ JINAK

Velmi nesourodou družinu přivedl na pódium náčelník Velká Huba. Malí indiáni, malé bílé paní a malí rytíři, živý osel zůstal na štěstí před pódium. Vzápětí se dostavili další náčelníci Bystré Oko a Bystrá Hlava (ten dokonce doprovázený svou milovanou Krásnou Srnou). Vyslechli zdravici indiánského lidu a poté se odebrali do vigvamu na indiánskou dýmku míru. Že netušíte, o čem mluvím? Přece o slavnostním zahájení 9. Divadelní Třebíče ve středu 17. května odpoledne. Velká Huba alias Jarda Dejl, ředitel přehlídky, Bystré Oko, alias starosta města ing. Pavel Janata, Bystrá Hlava, předseda odborné poroty prof. Jan Císař a jeho žena Mirka. Bylo to velmi působivé a velmi divadelní. K divadelní Třebíči to podle mého soudu patřilo mnohem více než dřívější reje jinak přesličných mažoretek. Starosta města v závěru přehlídky projevil mimořádnou míru tvořivosti, smyslu pro humor a styl, když při zakončení přehlídky se na jevišti zjevil v indiánském převleku a promluvil po indiánsku. Jinak indiáni, rytíři i bílé paní jsou svědectvím o projektech výchovné dramatiky na škole pana ředitele Dejla. Musím ještě poznamenat, že Císařovým to moc slušelo a dokonce byli dalšími členy odborné poroty (režisér a umělecký šéf Divadla ABC v Praze Milan Schejbal, dramaturg Vladimír Zajíc, scénograf Karel Zmrzlý, režiséři a pedagogové Aleš Bergman a František Zborník, jednodenní porotce pedagog JAMU Karel Hegner a tajemník Milan Strotzer) přemlouvání, aby se týden nemyli. Škoda, že na to nepřistoupili.

Program Divadelní Třebíče byl tak dramaturgicky zajímavý, že vyvolával otázku, zda jde skutečně o to, co se urodilo na regionálních přehlídkách. Odpověď je jednoznačná - z 12 uvedených inscenací bylo 8 nominací, 3 doporučení na I. místě, 1 návrh ředitele DT (D III České Budějovice, Naši furianti). Programová rada přehlídky stála letos před věru nelehkým úkolem. Řada pořadatelů regionálních přehlídek četla totiž propozice velmi nepozorně. Někteří si nevšimli, že členem poroty musí být odborník, který zná úroveň inscenací národní přehlídky (seznam byl součástí propozic), jiní nevzali na vědomí, že má být zároveň ochoten zúčastnit se jednání programové rady. Kdyby se programová rada přísně držela litery propozic, musela by třetinu nominací přeartovat do doporučení. Tak by se do Třebíče např. nedostaly inscenace PIKI Volyně, Právě začínáme Horní Počernice, Blanenského divadla. Neudělala to, neboť usoudila, že spíše než cestou sankcí je třeba jít cestou trpělivé osvěty. Souhlasím, neboť po-

trestány za chyby pořadatelů by byly soubory, které tyto problémy ovlivnit nemohou. Znovu se jasně ukázalo, jak je důležité, aby v porotách regionálních přehlídek byli odborníci, kteří aktuálně, tj. z vlastní empirie, znají úroveň posledních tří ročníků DT. Některé slzy zklamáných hvězd a hvězdiček jdou jednoznačně na vrub tohoto problému. Jinak souhlasím s profesorem Císařem, který při jednom rozborovém semináři řekl, že v umění neexistuje absolutní pravda a vzpomínal na svého někdejšího studenta stavebního inženýra Oldřicha Kužílka, který se na hodinách režie dožadoval jasných vzorců.

Když jsme u hvězd, pak jsme letos viděli hrající režiséry (Saša Gregar v Podzimním koncertu, René Vápeník v Jak je důležité mítí Filipa, Vlasta Peška ve Strakonickém dudákovi), režiséry, kteří jsou zároveň scénografy (Mirek Pokorný z Lysé n.L., Jiří Polášek z Blanska, Saša Gregar z Hradce Králové, Vlasta Peška z Ořechova). Titul renesančního obra festivalu právem náleží Vl. Peškovi, který byl režisérem, scénografem, autorem i interpretem scénické hudby, autorem úpravy Strakonického dudáka a ještě si zahrál roli Kalafuny. Na festivalu jsme viděli i dvě scénografie profesionálních výtvarníků Milana Čecha (Pygmalion z Horních Počernic), Petra Kolínského (volyňský O. Wilde), hostujícího profesionálního herce (Jakub Dostál, člen Divadla v Mostě v inscenaci Rádobydivadla Klapý). Asi tato spolupráce není úplně jednoduchá. Soudím tak podle poznámky volyňského režiséra a herce Rendy Vápeníka, že se pan Kolínský v souboru jen mihl, ale honorář nebyl nejmenší.

Problémem každé přehlídky je publikum. Většinou je diváků málo a někdy se nechovají tak, jak by se slušelo. Třebíčtí pořadatelé (MěKS, Divadelní spolek, Dramatický klub, IPOS-ARTAMA jako odborný partner, Městský úřad, Okresní úřad a SČDO) letos místo povinné návštěvy studentů místních škol zvolili formu nabídky. Podle mého názoru to fungovalo dobře, mladí byli vstřícní (samozřejmě za vstřícnost je třeba považovat také odchod o přestávce, jsem-li nespokojena), nemyslím si, že některé představení svou neadekvátní reakcí

Divadlo AHA! Lysá n.L. / Daniela Fischerová: Náhlé neštěstí. Vratislav Hadraba v roli Joba. Foto: Josef Němec.

poškodili, jak tomu bývalo v uplynulých letech. Za klad považuji rovněž přítomnost seminaristů z Kurzu praktické režie, jehož nový běh byl zahájen na loňském Krakonošově divadelním podzimu. Ostatních, tak říkajíc volných seminaristů však nebylo o nic více než v minulých letech a většinou tytéž tváře: Majka Kotisová z Karlových Var, Pavel Trdla a Kristina Herzinová z Ústí n.L., Zuzana Trnková z Kutné Hory, Dušan Zakopal z Ostravy, Václav Muller z Brna, Vít Závodský z Brna, tu a tam ještě někdo další. Od prvního dne do posledního byli na přehlídce nejmladší účastníci ze skupiny Rohlík ideální šipkař z Teplic, od svého vystoupení ve čtvrtek až do konce zůstali také členové divadla Luna ze Stochova. Ostatní většinou přijeli, zahráli, přišli na rozborový seminář a odjeli. Chápu, každý si musí vzít volno, zkrátit si tak dovolenou. Někdy to např. u studujících nejde zařídit ani při sebelepší vůli. Vše chápu, ale funkce přehlídky jako inspirace, poznání jiných přístupů a postupů, tedy jakési školy a školení, dnes při nedostatku vzdělávacích příležitostí vlastně nenahraditelné, je tím velmi oslabena. Nevím, co s tím, ale považuji to u každého divadelníka za nevyužitou příležitost, jež by mohla přispět k dalšímu uměleckému i osobnostnímu růstu. Při rozborovém semináři Našich furiantů vstala neznámá paní a řekla, že je z vesnického souboru a že se přijela podívat na vystoupení těch více profesionálně pracujících ochotníků a že je nadšená. Kéž by takových bylo více.

Zbývá odpovědět na otázku, kde se v mém titulku vzalo pivo. Počasí sice moc nepřálo, občas se zdálo, že bude sněžit, ale Slavnosti piva na náměstí před Národním domem v pátek a sobotu stačily pěkně přehlídku narušit. Hluk, ryk a tartas totiž pronikal až do divadelního sálu, rozborové semináře se musely překládat do jiného prostoru, vstup na přehlídku byl možný pouze s účastnickou plackou, a v sobotu se pivní ochrance nepodařilo zabránit průniku opilců přímo do budovy. Nevím co Rada města zamýšlela spojením obou akcí, tj. jejich konání ve stejném termínu a takřka na stejném místě (původní místo konání, zimní stadion, je totiž v rekonstrukci). Děsí mě vyjádření ředitele Slavností, že se mu toto spojení líbí. Mně nikoliv!!!

Porotě přehlídky (byla nazvána sedmi statečnými) se v průběhu devíti rozborových seminářů, které byly uvažováním o divadle a jeho zákonitostech, podařila řada skvostných vyjádření. Nechci o ně čtenáře AS připravit. Jenom na okraj poznamenávám, že její práci považuji za brilantní a že byli nejen moudří, ale také empatictí, dokázali o půlnoci žertovat i na svůj vrub. Klobouk dolů.

„Divadelní dílo je inscenace, ta se však zjevuje konkrétním představením, v komunikaci s konkrétním divákem tady a teď a je úkolem režiséra utáhnout šroubky tak, aby to fungovalo v různých představeních srovnatelně.“ (A. Bergman při rozboru Elektrické pumy).

„Jsem nervozní, Zborník si tady organizuje prodej své knihy a dámy přede mnou si podávají žehličku.“ (J.Čísař při nočním semináři k Perlám Hodži Nasredina).

„Představitel Viktora je neskutečně podobný autorovi hry A.J. Pitinskému.“ (M.Schejbal k Pokojíčku).

„Když jsem viděl úvodní scénu, někdo spal na pohovce přikrytý dekou, na stolku byly flašky a sluha vzal umyvadlo, tak jsem se zděsil, že nějakým omylem jsem místo na Wildovi na Gogolově Revizorovi.“ (J.Čísař, Jak je důležité mít Filipa).

„Chlapci tj. kolegové lektori, řekli o představení i o sobě o pravdu hodně.“ (F. Zborník při Podzimním koncertu).

„Jen jako úplně mladý jsem si myslel, že největší rozkoš diváka je, když může přemýšlet.“ (J.Čísař při Strakonickém dudákově).

„Scénografii považuji za standardně dobrou, takže ji extra nechválím.“ (K. Zmrzlý ke scénografii inscenace O svatém Jáně...).

„Čím víc člověk o postavě ví, tím těžší je to zahrát.“ (A. Bergman Veronice Týcové O svatém Jáně...).

„Patří k české národní povaze, že když nám teče do bot, tak jsme sentimentálně pospolití, když se nic neděje, tak se pereme. Vyburcovat nás může až skutečná katastrofa.“ (F. Zborník k Naším furiantům).

„Váš četník vypadá jako něco mezi poštákem a lidovými milicemi, červená košile dědečka Dubského připomíná jednak Garibaldiho, jednak Sokoly.“ (K. Zmrzlý ke scénografii Našich furiantů).

Lenka Lázňovská

Konec pantomimy v Čechách?

V. národní přehlídka pantomimy a pohybového divadla Otevřeno, 19. - 21. května

Již popáté se v Kolíně konala kdysi - v dobách litvínovských - pyšná přehlídka české amatérské pantomimy a (nyní i) pohybového divadla. Tytam jsou však doby, kdy se na jejím poli odehrávaly vášnivé boje o soudobou tvář tohoto divadelního žánru, jímž se Čechy mohou i ve světovém měřítku pyšnit. Tytam jsou doby, kdy na festival přijížděly osobnosti typu Turby, Polívky, Hybnera a jejich následovníků. Jakoby pantomima v Čechách dnes v podstatě vymřela...

V Kolíně poslední dobou potkáte jen trosky tohoto žánru. Zcela převládá pantomima neslyšících, která je přece jen něco trochu jiného, naprosto svébytného, s vlastními zákonitostmi. Vedle ní se už setkáváme jen s osamocenými solitéry. Rok od roku je tento stav, zdá se mi, tristnější. Na letošním ročníku se odehrálo 23 vystoupení třinácti skupin. Z toho bylo sedm skupin (14 výstupů) sluchově postižených a z ostatních snad jen Genest a Z popela se programově skutečně zabývají pantomimou. Dlužno říct, že právě tyto dvě skupiny se nejvíce potýkaly se zvládnutím základních pohybových prvků, výstavbou gagů, prací s rekvizitou. Ach jo, říkal jsem si, nemůže být hůř s českou pantomimou.

Ale vraťme se na začátek. V pátek se vlastně konala přehlídka prací dramatické výchovy se sluchově postiženými. Nejprve vystoupilo VDN - **Vlastní divadlo neslyšících z Brna** s již snad tři či více let starou **Abecedou aneb Co se zdálo Alence**. Slavná inscenace, jež má již více než sto repríz a která získala řadu ocenění na našich i zahraničních scénách, myslím si, na soutěžní přehlídku nepatřila. Ne pro své stáří, ale pro již prokázané kvality, které jsou - myslím - nepopíratelné. Chápu účast Brněnských jako snahu dostat se na celostátní naše a mezinárodní přehlídky, ale zdá se mi takováto „povinnost“ zbytečná. Inscenace, jež je v mnoha směrech naprosto špičková, by měla být pozvána do Hronova či jinam zcela samozřejmě (otázka jen zní, do jaké míry jde v případě VDN a této inscenace o amatéry) a v Kolíně, myslím si, měla být „mimo soutěž“, či - jak zde říkají - jako „inspirace“. Pro ty, co Abecedu nikdy neviděli, tedy jen poznamenávám, že jde o absolventskou práci studentů JAMU oboru výchovné dramatiky neslyšících v Brně z roku - tuším - 1997, kterou připravili se svou pedagožkou a režisérkou Zojou Mikotovou. Hravou formou klaunského divadla, s důrazem na výtvarnou složku i na vazbu s (napůl) živou hudbou, seznamují čtyři mladí herci přítomné diváky se znakovou abecedou neslyšících. Inscenace je perfektně rytmicky, výtvarně i pohybově vystavěná a v podstatě vždy jen záleží na momentální situaci, jak moc se vydaří. Viděl jsem ji vícekrát - v Brně, v Praze a jednou dokonce v Bratislavě - a vždy diváky - ať slyšící, či ne, ať mladé, či starší, a dokonce i v důchodovém věku -

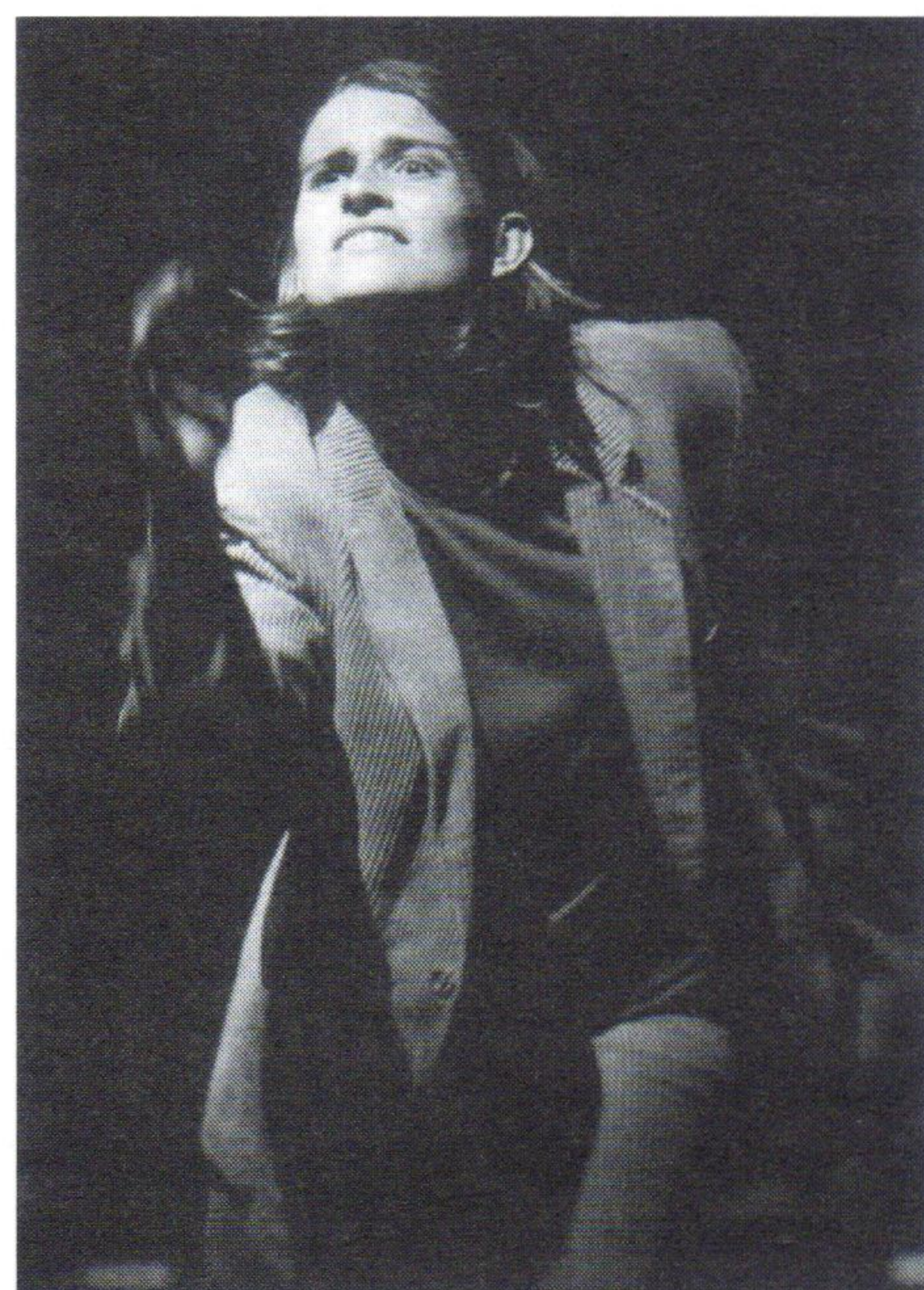
strhla. To, co se odehrálo v Kolíně, však převýšilo vše: děti z ostatních souborů neslyšících byly vtaženy přímo dožáru divadelní vášně. Seděly na zemi (hrálo se na studiové Malé scéně), komunikovaly s každou situací, reagovaly na každý gag. Vše jim bylo blízké, srozumitelné, téměř (a v jednu chvíli už zcela) hrály s sebou. Vznikalo tak jakési para-divadlo, kdy starší diváci sledovali vedle představení i tyto situace. Já byl - mohu-li to prozradit - po dlouhé době na divadle dojat: silou této inscenace, a tedy i silou divadla, v níž občas už u nás přestávám věřit. Škoda, že některé děti musely v půli odejít, aby se mohly připravit na vlastní vystoupení...

Ten den na Velké scéně vystoupily ještě tři dětské soubory - **Pantomimické kroužky při ZŠ pro sluchově postižené v Ječné a Holečkově ulici v Praze a brněnské Žirafy** (dříve Kroužek pantomimy a pohybové výchovy při MŠ a ZŠ pro SP). Předvedly více či méně vydařené krátké (tři až desetiminutové) etudy, vzniklé v rámci výchovné dramatiky. Asi nejvydařenější číslo bylo **Zvířata ve škole souboru z Ječné**, ve kterém se asi nejvíce uplatnila věku adekvátní dětská hravost a herecká spontánnost. Zvláště chlapec hrající pana učitele - sovu ukázal málokdy vídanou dávku přirozeného herectví, jež potěšilo každého milovníka divadla. Nepříliš častým využitím prvků taneční pantomimy zaujala ještě osmiminutová pohádka **Divoké labutě**. Děti tohoto souboru suverénně zvládaly základní prvky tanečního pohybu i samotné existence na scéně, a proto právem byl tento výstup (spolu s předchozím) porotou vybrán do sobotního Galavečera.

V pátek už vystoupily vedle dětských i soubory dospělých. Ač se účastnily i soubory slyšících, kvalitou vévodily i tomuto dni soubory neslyšících. Vrcholem bylo hned první číslo: zhruba půlhodinová inscenace **Sny** již téměř dvacet let existujícího **Souboru S.I.**, známého ze spousty přehlídek (mj. i z Hronova). Tato jejich poslední inscenace je jakýmsi volným pokračováním předchozích, ale svým způsobem je i je-

jich završením (byť prý i na této verzi budou dále pracovat). Jde v podstatě až o jakési metafyzické zamyšlení nad smyslem lidské existence skrze sny pasažérů letadla - sny o létání, sny o lásce, sny o touze. Kam letí? Vstříc smrti? Kdo jsou oni pasažéři? Lidé? Mrtví? Duše? Či jen představy, sny samy? Režiséru Jindřichu Zemánkovi se podařilo sestavit kompaktní celek. Jednoduchými divadelními prostředky - téměř bez rekvizit, ale zato s pomocí u nás málokdy vídaného, různě odstínovaného, promyšleného a náladu i prostor přesně vymezujícího svícení - zpracovával různé pocity - touhy a sny - jednotlivých pasažérů. Jemně rozvíjel nespočet situací a nálad, které pak herci velmi soustředěnými hereckými výkony povyšovali na silný divadelní zážitek. Musím zde zmínit i hudební složku - ambientní minimalistickou skladbu složenou ze skladeb Radima Hladíka a Kenny(ho) G., která posouvala inscenaci až kamsi do vesmírných končin již zmiňované metafyziky.

Brněnské VDN při Divadle 7 a půl (tedy již absolventi JAMU) přivezlo krátkou etudu pro dva herce **Bříza**. Opět jednoduchými prostředky, a také pomocí promyšleného výtvarného účinku světla a stínů, vyprávěli pohybem i znakovou řečí hluchoněmí herci příběh stromu, od zrození, přes jeho „dětství“ a „souboje“,

s větrem, deštěm i lidmi, po dospělosti. Jak řekl předseda poroty Petr Šmolík, šlo o svého druhu divadelní báseň, o které nelze příliš mluvit, jen ji tiše a s úctou přijímat. Byla krásná.

VDN - současní studenti prvního ročníku JAMU - pak přivezli další divadelně zajímavou práci, krátkou (cca 20 min.) inscenaci **Maxův sen**. Využili v ní prvky stínového i pohybového divadla, práci s rekvizitou, masky, zkrátka předvedli komplexní divadelní tvar, jenž dokazoval kvalitu školy a byl zřetelným příslibem vzniku dalších divadelní perel, jakými již je - v úvodu zmíněná - Abeceda. **Maxův sen** je autorským dílem všech studentů, je inspirován dětskou knihou Maurice Sendaka Tam, kde žijí divočiny, a pokud víte o nějakém festivalu divadla pro děti, neváhejte a pozvěte ji. Nechybíte. Rukopis Zoji Mikotové byl opět zřetelný.

*Pantomima S.I. Brno / Sny (režie Jindřich Zemánek). Inscenace je až jakýmsi mysteriózním, metafyzickým zamyšlením nad smyslem lidské existence...
Obě foto: Ivo Mičkal.*

Další soubor neslyšících, **pražské Nepanto**, se prezentoval třemi výstupy - **Golfistkou, Vuřty a Svobodnými volbami** - vytvořenými formou téměř vymírající němé grotesky. Svobodné volby potěšily volbou přímé politické satiry a využitím málokdy vídané sebeironie sluchově postižených. Golfistka zas zaujala poctivou (i když ne příliš zvládnutou) snahou sympatické Zlaty Kurcové, pokusit se klasické pantomimické číslo. Ovšem u diváků i poroty to vyhrály Vuřty. Dva korpulentnější herci - žena a muž - v teplákových soupravách si u lavičky vyznávali lásku pomocí dvou dlouhých provazů „vuřtů“, jež měli sebou. Naprosto přirození, autentičtí, jak z rodiny Homolkovy (mám na mysli slavné Papouškovy filmy z šedesátých let), tančili kolem sebe tance lásky s mnoha odzbrojujícími gagy (kdo zapomene ten, kdy z vuřtů sestavili velké srdce?), až se diváci za břicha popadali.

No a co dál? Slyšící...

Pražské hudebně-pohybové studio Molière přivezlo ukázky z připravované taneční inscenace **Lilofee**, kterou chystá pro svou letní sezónu v pražských zahradách (premiéra se konala následující týden v letohrádku Belveder). Pěkná taneční čísla moderního tance trpěla přílišnou akademičností, chladem, a ze strany mladých tanečníků a tanečnic (jde o dětské studio) kvalitativní nevyvážeností a jistou nesehraností, jež o celku příliš nenapověděla.

Soubor Genest, který je programově orientován směrem ke křesťanství, se uvedl čtyřmi etudami. Zatímco **Ptáčci a Lavička** byly průměrně zvládnuté, z klasických postupů čerpající pantomimické výstupy **Popelnice a Život a smrt** se pokoušely o metafyzičtější přesah. Byly ve svém obsahu a poslání silné, působivé, avšak až příliš technicky nepropracované, nedotažené. A to jak po pohybové, tak i výtvarné a hudební stránce. Škoda.

Pantomimická sekce Divadla pod popelnicí z Řevnic, Z popela, se prezentovala výborným nápadem: pantomimickým **průvodcem světovou dobrodružnou literaturou**. Inscenace však skomírala na jeho nenápaditým zpracování oběma protagonisty. Vlastně šlo jen o divadelní (obsahové, pohybové i výtvarné) nahození tématu (zloděj-čtenář se v cizí knihovně začte do dobrodružných knih, až je do jedné z nich vtažen a už zní neuteče), jež stačilo pro kdysi tak proslavenou etudu Kolo (jízda krajinou), ne však pro toto, již ze své podstaty košatější, dramatičtější téma.

Jediná avantgarda ve Velkém sále - **pražský soubor Alternativa Híší - Šuplík** - se tentokrát pokusila o čistou improvizaci. Na tak velkém jevišti ji však Vladimír Franče, Luděk Svoboda a Gabriela Angelová nezvládli. Prvotní zajímavý nápad setkání dvou staříků u hospodského stolku, obs-

Výchovná dramatika neslyšících JAMU Brno / Abeceda aneb Co se zdálo Alence (režie Zoja Mikotová). Slavná inscenace, jež má více jak sto repríz... Foto: Ivo Mičkal.

luhovaného přitažlivou šenkýřkou, nedokázali dějově ani situačně rozehrávat, a tak po chvíli rozumně z jeviště „utekli“. Mně se líbily - kromě jejich odvahy - jen jejich červeně blikající stařecké hole.

Z experimentální tvorby byla zajímavější dvě vystoupení umístěná do Malého sálu. Absolvent Ježkovy konzervatoře **Miloš Samek** se přihlásil k odkazu výtvarného Divadla Kolotoč a pokusil se o ryze **výtvarné divadlo**. Špatným nasvícením (nešlo dobře využít nezbytný diapojektor) a částečně i nezvládnutím práce s použitým materiálem (alobal) se však z jeho **Aluminiového divadla** výtvarno „vypařilo“ (viděl jsem jiné představení, kde vše fungovalo) a na povrch vyplula malá pohybová propracovanost tohoto ojedinělého pokusu o autorské výtvarně-pohybové divadlo.

Na závěr vystoupila **Holandanka Rianne Kooiman** se sólovým představením **Anička**. Konečně jsme byli svědky autentického, odvážného, osobnostního přístupu i divadelního tvaru. V podstatě jednoduché zamyšlení nad životem staré ženy bylo zpracováno formou jakési drsné, nekultivované výtvarně pohybové performance. Mladá herečka šokovala využitím výtvarné „ošklivosti“, hraničící až s jistou formální obhroublostí, syrovostí. Do představení šla s vrchovatou mírou nasazení sebe samé (od stříkání mléka na zem, po sobě i po divácích, přes rozpatlávání mouky a vajíček rukama, po odhalování spodního prádla) tak, že divák byl nucen buď utéct anebo přijmout tento „zoufalý divadelní křik“. Jako by herečka volala: „Tady jsem a bojím se smrti. Oškliví se mi staří lidé a současně je miluji, soucítím s nimi. Hraju zde sebe i svou maminku, svou babičku, své předky.“ Je to představení ženy o ženách, vytvořené v Praze žijící Holandankou, ale platné kdekoli. Je v mnoha ohledech cenné, vážím si jej a rád bych je pozval na festival ...příští vlna/next wave... Kde však jsi ty, soudobá česká pantomimo?

Vladimír Hulec

Žít divadlem

V posledním desetiletí přibýlo divadelních souborů, pro něž je amatérské divadlo příjemným zpestřením života, hrou, na niž si čas od času najdou čas a ocenění na ní především to, že je bude bavit. **Jarka Mikešová** je z jiné generace, divadlem žila od svých čtrnácti let, kdy začala v dětském souboru, přes Sokol Vyšehrad a soubor Nuselských pekáren až po DS Máj ÚKDŽ, který pro ni vedle rodiny znamenal středobod vesmíru, naplnění života. Však ho také zažívala v době jeho výsluní, největších uměleckých vrcholů v 60. letech a zůstala mu věrná. Byl jejím největším štěstím a uspokojením, které nutně potřebovala jako protiváhu k až neúnosné odpovědnosti, s níž každou roli a každé představení prožívala. Divadlo jí dalo prožít desítky rolí charakterních i komediálních. Ale myslím, že měla nejradši ty trochu bláznivé, které měly moudrost i humor v jednom uzlíčku s lehkou a laskavou potřeštností. Nejspíš jsem jí tímto tvrzením dost ubrala, promíchala jsem bytí na divadle s bytím v životě. Nebyla herečkou jednoho výrazu, naopak škála jejích výrazových prostředků byla velice široká, jak přesvědčivě dokazovala v monologích a dialogích připravovaných pro soutěže SČDO, z nichž si odnesla nejedno ocenění. Myslím, že Jarku velmi charakterizuje, jak ráda hrála v pohádkách pro děti. „Děti divadlo víc potřebují než dospělí. Naučí se chodit do divadla, stane se to pro ně potřebou“, říkala, a dobře přitom věděla, že to jsou role, v nichž je nejméně možné získat uznání a obdiv kritiky.

Jubilantka Jarka Mikešová s Pavlem Kolbanem v inscenaci *Pinokia* pražského souboru Máj. Foto: Petr Hanek.

Směs moudrosti a humoru k ní patřila hlavně v každodenním životě, tak jsme ji znali jako kolegyni, i když na druhé straně nebylo možné nepostřehnout její velikou a někdy až sebezraňující citlivost. V každém případě uměla vzít za práci a byla děvče do party. Však se jí vůbec z práce nechtělo odcházet do důchodu, a byť už si ho mohla užívat několik let, odešla, až když už ji skutečně nepříjemně začalo zlobit zdraví. Ale pořád nám, Jarko, v Artamě chybíš. Těšíme se, že Tě zase přivítáme na Vánočníčku. A protože se blíží 25. červen a s ním Tvé narozeniny kulatější než jindy, přejeme Ti zdraví, zdraví a dlouhá léta. ŽIVIJÓ!

Slávka Šrámková
za všechny ARTAMANY

I ODRAŽENÍ OD DNA JE ŘEŠENÍ

Jiří Hraše si pořídil šediny na skráně v poměrně mladém věku, a protože má pořád plno práce - tu v rozhlasu nebo na novinářské fakultě, kde vyučuje problematice rozhlasové tvorby, tu v porotách divadelních a recitačních přehlídek či ve výboru SČDO, zdá se, že nemá čas stárnout. Ale já to prozradím, neboť by se to beztoho rozkřiklo: je to letošní jubilant! 16. července oslaví sedmdesátiny.

Přiznám se, že nevím, jak jsi vlastně přišel k divadlu, proč jsi začal studovat režii... Začalo to ochotnickým souborem ?

Já jsem byl dětský recitátor, už v obecné škole jsem recitoval: „Náš tatíčku Masaryku, tady na obrázku...“, což pokračovalo i na gymnáziu, dokonce jsem soutěžil už ne-li v první, tak v druhé STM. Odchovaly mě návštěvy pražského Divadla pro mládež Míly Mellanové a na počátku protektorátu malého „d“ E. F. Buriana a V. Vaňátka. Zamanul jsem si, že budu dělat divadlo a usoudil jsem, že na herectví nemám, tak jsem se rozhodl, že to zkusím na režii.

Počkej, v rozhlasovém Kdo je kdo na tebe prozrazují, že jsi hrál v někdejším Vesnickém divadle.

Když jsem při přijímání na DAMU absolvoval téměř všechny testy, zkoušky a pohovory a byl jsem asi ve třetině užšího kola, vstoupil do dveří posluchárny Antonín Dvořák a pravil: „Ale tohle jsou režiséři a ti dělají zkoušky až po prázdninách. A přineste k nim režijní knihu“. Řekl jsem si, že asi nepřinesu, to jsem se přece chtěl na DAMU naučit. Ale protože jsem zvládl takové ty evidenční herecké zkoušky, šel jsem na sezónu do Vesnického divadla, abych se mohl připravit a tu požadovanou režijní knihu přinést. Herectví jsem se poté poctivě vyhýbal. V 70. letech, kdy jsem už byl „odejit“ z rozhlasu, začal jsem na volné noze dělat scénáře a režie pro různé agentury. Ovšem zjistil jsem, že se neuživím, protože scénáře se neplatily a honorář za režii byl nejen malý, ale i jednorázový. Musel jsem se tedy obsadit. Tak jsem se znovu stal hercem.

A jak sis začal s amatérským divadlem?

To jsem po krátkém období osvětové činnosti v Praze odejel na Slovensko jako konferenciér kouzelnického pořadu a tam mě jeden vesnický soubor pozval na zkoušku Chudáka manžela. Bylo před Vánoci, kdy mohli zkoušet ve vyklizené školní třídě, v níž od stropu visela jediná žárovka. Nejdřív jsem jim pro světelné proměny poradil takový téměř požár zakládající systém ze starého loutkového divadla, který s nadšením realizovali. Pak jsem při zkoušce chvíli napovídal učiteli, který byl režisérem souboru, co dělat, aby na scéně herci své role jen neodmluvili. Oba jsme ale získali pocit, že je to poněkud zdoluhavé, tak jsem se dal do režirování sám. Povzbudilo mě, jak je to začalo bavit, a posléze jsem se dověděl, že uspěli v soutěži. Zopakoval jsem si to ještě za svého působení v Domažlicích, kde si jeden kapitán usmyslel, že by se měla hrát Maškaráda, protože si chtěl stříhnout Arbenina. Musel jsem k němu sehnat obsazení pro ty zbývající role. Docela slušně to dopad-

lo, pak jsem sem tam něco konzultoval, později i porotoval.

Vždycky jsem ovšem byla přesvědčena, že nejvíc jsi byl „ukotven“ v uměleckém přednesu. Už mohu prozradit, že tě považuju za vůdčího ducha ústředního poradního sboru, skupiny lidí, kteří od 60. let vytvářeli něco, co by se dalo z odstupu času nazvat teorií uměleckého přednesu.

Děsíš mě tou terminologií, ale asi to tak nějak bylo. Počátkem všeho byl Jan Šrámek, který mě do ÚPS pozval a vymýšlel si koncepcie práce. Nejen to, chtěl je taky realizovat. Vymysleli jsme sešity Umělecký přednes, které jsem naplánoval jako cyklus, téměř diderotovskou řadu pokrývající celou problematiku oboru. Realizovaly se pocho-pitelně zlomky, ale přece jen to byla řada ne-li monograficky a teoreticky, tak aspoň metodicky uzavřených titulů reagujících na aktuální potřeby.

Byly to neobyčejně bouřlivé diskuse v poradním sboru, na nichž se rodila kritéria hodnocení uměleckého přednesu.

Tady někde začala taky hezká a dlouholetá spolupráce s Danou Musilovou, pokračující řadou dalších titulů. Já jsem vytvářel teorie a hypotézy, které Dana posadila do konkrétna. Podařilo se cosi, co pojmenovávalo věci dost přesně a nebylo nepodnětné. Ve Slovníčku uměleckého přednesu se pak se svou vědeckou erudiicí připojila Jiřinka Hůrková.

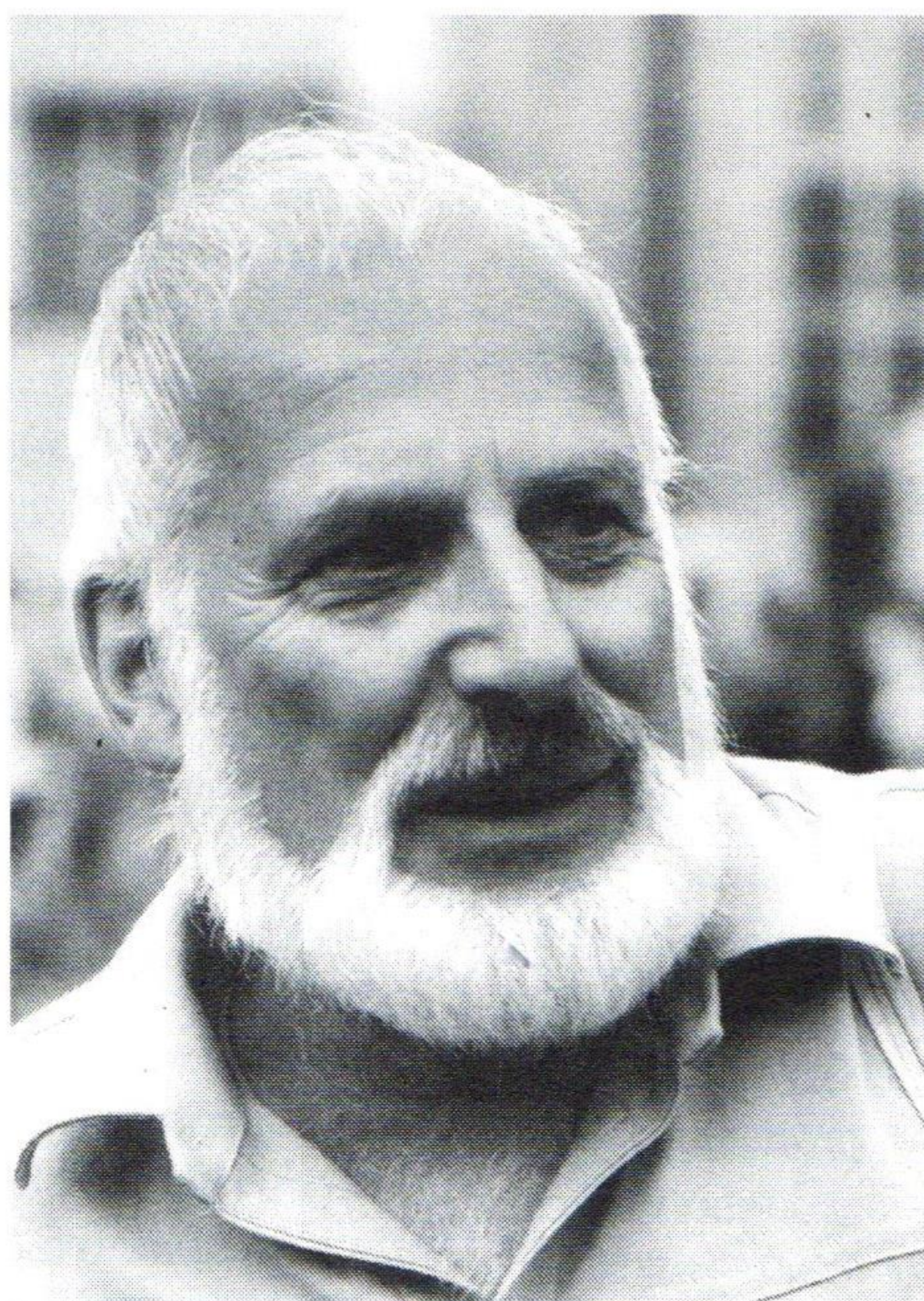
To už jsi u jádra skupiny, která téměř po čtvrtstoletí spoluvytvářela také profil Šrámkovy Sobotky.

To mě asi v roce 1963 poslal Honza Šrámek do Sobotky na výzvědy, protože zveřejněné téma napovídalo obdobné zájmy. Zkontaktoval jsem se s manžely Hejnovými, na radnici pohovořil o tom, jak by se daly spojit síly ŠS a ÚDLUT. A do toho přišel Josef Vavříčka, tehdy východočeský metodik, se záměrem realizovat tříleté studium uměleckého přednesu pro vedoucí ze všech okresů Východočeského kraje. Opatrně jsme mu oponovali, že všude nejsou stejné podmínky, jenže on řekl, že to má schválené a bude to ze všech. Připravili jsme osnovy, získali lektory a kurz pro vedoucí se realizoval v Sobotce a v Hradci Králové. A k naší radosti i údivu začaly v okresech vznikat nové soubory vedené frekventanty kurzu, a tak začal ten velký východočeský boom v uměleckém přednesu, který pak pokračoval přes celé desetiletí.

V 70. letech na tuto zkušenost pak navazovaly kluby uměleckého přednesu v několika krajích, součástí Sobotky se od roku 1968 stala soutěž a dílna uměleckého přednesu studentů pedagogických fakult - na tvé semináře k analýze textu a přípravě výkonu jistě nejen já vzpomínám jako na velikou školu. Umělecký přednes prostě profitoval z toho, že jsi musel odejít z rozhlasu a byl jsi osobou politicky nevhodnou. Leccos jsi také musel publikovat pod cizími jmény mnohých z nás a muselo se bruslit v podivné zkonitosti toho, co můžeš dělat a co už ne.

Bylo to vskutku těžko vypočitatelné. Spolupracoval jsem tenkrát často s Lyrou Pragensis, na Hradě mě ovšem v programech nesměli u-

vádět. Pracovat v porotě jsem mohl v pražském městském kole, ale už ne na Praze 3. Tehdy pro mě byla velmi příjemná spolupráce s čelákovickým souborem, která začala právě v tom nejtěžším období první polovi-

Mgr. Jiří Hraše na fotografii Pavla Štolla.

ny 70. let. Vytknul jsem jim nějaké problémy v pásmu veršů o lásce a oni opáčili, ať jim tedy předvedu, jak by to měli dělat. A společně jsme připravili premiéry, na něž dodnes rád vzpomínám - Annu Sněginu, Nikolu Šuhaje loupežníka, Bílé noci a Neohroženého Mikeše.

Do té doby také spadají tvé první kontakty s SČDO ?

S čelákovickými jsem jel na Cyranův kord, soutěž monologů, pak mě pozvali do poroty, potom jsem v Hlinsku působil v porotě Pohárku SČDO, který už zahrnul i dialogy, a teď vedle Pohárku pravidelně působím v lektorských sborech Krakonošova divadelního podzimu ve Vysokém, přehlídky jednoaktovek v Želči a často i na přehlídkách regionálních. A v roce 1990 mě oslovil přítel Bedřich Čapek, zda bych nebyl ochoten kandidovat do výboru SČDO a nakonec jsem byl zvolen nejen do výboru, ale i do sekretariátu a rady Klubu režisérů.

Zdá se, že řada celostátně působících občanských sdružení má společné problémy - stárnoucí funkcionářský aktiv, který za sebe

jen těžko shání náhradu, nedostatek finančních prostředků k rozvíjení aktivit, ale i jen k provozu sdružení a taky jistou lhostejnost či vlažnost souborů k vlastní organizaci. Jak to vidíš v SČDO a co může přispět k jejich regeneraci ?

Vážnou chybou bylo v roce 1990 rozkulačení SČDO na 3 svazy, které probíhalo za asistence ÚKVČ. Možná by to tolik nevadilo, kdyby spolupracovaly, ale ony nespolupracují, dělají separátní akce a komunikují spolu pouze, když je dá dohromady ARTAMA. Nedostatek lidí mladších, ochotných pracovat pro organizaci, je určitě problém, ale souborů není málo a je jen otázkou času, kdy pochopí, že je potřeba něco udělat společně. Tak jako se z těžké krize počátku 90. let zvedlo ochotnické divadlo, zvedne se i hnutí, organizace. Myslím, že v tom funguje jistý samopohyb. I odražení od dna je řešení.

Rozhovor připravila Vítězslava Šrámková

Obdivuhodná posedlost divadlem

Většina těch, kdo se už nějaký čas věnují amatérskému divadelnictví, zná z různých příležitostí zasloužilého pracovníka kultury **Václava Müllera**, nositele Zlatého harlekýna (1999) a čestného člena SČDO, dlouholetého vedoucího osvětlovačského pracoviště v nynějším Městském divadle Brno (dříve Divadle bratří Mrštíků) a nejnověji též oslavence - sedmdesátníka.

Košatá osobnost V. Müllera je příkladem divadelníka, u něhož je věru obtížné rozhodnout, zda patří více scéně profesionální, či amatérské (vždy totiž dělil svou aktivitu mezi obě tyto oblasti), stejně jako lze kolem jevištních prken jen těžko najít takovou činnost, kterou by se při své zvědavé všestrannosti nebyl zabýval. Jako brněnský rodák načichl jubilant Thálií už v dětství: otec byl autorem úspěšných komedií a Václav sám odmala hrával v několika souborech. Po působení v brněnském mládežnickém Divadle Julia Fučíka a Východočeském divadle od poloviny 50. let spolupracoval coby nepostradatelný technikář i příležitostný režisér s Divadelním studiem Josefa Skřivana. Počínajíc rokem 1963 působí Müller nepřetržitě u Mrštíků - mj. také jako vedoucí výroby dekorací a kostýmů a dnes v zodpovědné funkci bezpečnostního technika. Uplatňuje se nejen jako na slovo vzatý precizní odborník na široce pojímané technické dotváření scénografické složky jednotlivých nastudování, ale (vzhledem ke své nepřehlédnutelné marciální postavě) též jako občasný herec - mj. v Páskově pojetí Dürrenmattovy Návštěvy staré dámy nebo nejnověji v několika epizodních postavách Polákovy ambiciózní premiéry Ibsenovy dramatické básně Peer Gynt.

Bohaté zkušenosti z každodenního divadelního provozu předurčily

ROZHOVOR

Bohaté zkušenosti z každodenního divadelního provozu předurčily další pole jubilantovy aktivity - externí přednášky na filozofické fakultě Masarykovy univerzity, na JAMU a posléze na Vysokém učení technickém v Brně v předmětu nazvaném Technologie světla. Oblasti divadelní techniky týká se také Müllerova soustavná lektorská, přednášková (srov. semináře pro ochotníky v Děčíně nebo v Němčicích nad Hanou) a publicistická činnost: KKS Ostrava svého času vydala materiál Světlo v rukou režiséra, VUT česko-německý text Popis divadelní budovy a zákulisí, vyšla mu Abeceda jevištní techniky aj. Netřeba jistě vypočítávat desítky fundovaných i živě koncipovaných článků v odborném a denním tisku, instruktivních seriálů v Amatérské scéně a v posledních letech celou řadu obsažných a vzápětí rozebraných skript (nová verze jeho Divadelně technického slovníku má 1300 hesel!), abychom si uvědomili, že tu své znalosti nepředává dál jen ostřílený praktik, nýbrž i člověk s bohatým zázemím teoretickým.

Podstatnou část Müllerova úsilí odjakživa váže spolupráce s amatérskými divadly. Netoliko z titulu rozličných funkcí v SČDO (krajský i ústřední výbor a předsednictvo, v období 1990-1999 předseda oblastního výboru Brno a nyní jeho tajemník, Klub režisérů atd.) nebo v důsledku členství v poradním sboru pro slovesné odbory při někdejším MěKS S.K. Neumanna v Brně, ale zkrátka z důvodů své divadelnické posedlosti absolvuje tento zkušený organizátor rozličné postupové soutěže, festivaly a poroty (O pohárek SČDO - Memoriál Tomáše Dosedly, Brněnský divadelní kandrásek, Blanenská dílna, Vysočinská buchta, žďárský Pohádkový mlýnek apod.), kde nesedává v pythickém mlčení, nýbrž se zápalem sobě vlastním hodnotí, polemizuje a radí nebo si prostě vyhrne rukávy a jde pomoci „na plac“.

Také souborů, které V. Müller metodicky vedl a povětšinou s nimi spolupracoval jako režisér, výtvarník nebo také herec, našla by se pěk-

ná řádka: Letovice, Lomnice u Tišnova, Prace, Rájec-Jestřebí, Soběšice, Březová-Brněnec, Moravský Krumlov, Městečko Trnávka, Boleradice, Divadlo ZK Metra Blansko, Dělnické divadlo v Brně... Více let koncentrovala se Müllerova režisérská, dramaturgická i scénografická aktivita do brněnského Svatoboje (Arbuzovova Romance ve třech - cena za režii v krajské soutěži, Molièrův Zdravý nemocný; Stiebrovy Poslední prázdniny - vítězství na festivalu v Napajedlích a opět ocenění za režii; Bajdžijevův Duel; Stonišovo drama Sem padají hvězdy; Koenigsmarkovy Ostrovy zdánlivé; Calderon de la Barca: Velké divadlo světa aj.), který rovněž několik roků vedl. A když se tu nedávno utvořila speciální seniorská skupina, ve hře Lubomíra Krupici Podzim vytvořil postavu souseda Ferdy.

Nové rozšíření kulturní aktivity přinesla V. Müllerovi autorská spolupráce s katolicky orientovanou brněnskou stanicí Radio Proglas, kde uplatnil jak pokusy o rozhlasovou hru (Obraz jedné noci) nebo životopisné či vzpomínkové scénáře (řeholnice Helena Marie Restituta Kafková, spisovatel Jaroslav Marcha), tak svěží dojmy ze zahraničních cest (USA, Izrael, Francie, Itálie).

V případě Václava Müllera, zkušeného „profesionála“ s upřímným srdcem zapáleného ochotníka, není ani v sedmdesátce žádné bilancování - beztak jen neúplné - na místě. Přejme si jen, aby jeho dosavadní elán vydržel co nejdéle, a poděkujme mu za všechny, jimž usnadnil cestu k jevištnímu umění. Zároveň si budme vědomi toho, že v dnešní zkomercializované, po hmotných statcích se pachtící době jsou právě lidé jako Vašek Müller onou příslovečnou solí naší divadelní liché.

Vít Závodský

JARO V CHVALSKÉ TVRZI

O víkendu 13. a 14. května 2000 pořádal amatérský divadelní soubor Divadlo bez dozoru již 3. ročník festivalu amatérského umění pod názvem Jaro v Chvalské tvrzi. Festival se konal v areálu Chvalského zámku v Praze 9 - Horních Počernicích. Letos byl poprvé podporován hlavním městem Prahou. Vedle představení divadelních souborů Kuklík Tyjáter, Excelsior, Cassiopeia a Bez dozoru proběhly doprovodné akce - výstava fotografií, módní přehlídka a koncert skupiny BB-Q Smoke Style. Velké oblibě se těšila divácká anketa o nejlepšího účinkujícího, která byla vyhodnocena na konci sobotního večera a v níž zvítězil Luboš Kotalík, představitel Strýce Konráda ze hry Dokonalý blázinec souboru Bez dozoru. Festivalu se celkem zúčastnilo devět souborů. Desátý, divadlo DaŽ z Prahy nepřišlo a ztenčilo tak program o dvě představení.

Pořádající divadelní soubor **Divadlo Bez dozoru** existuje bezmála pět let, ale jako občanské sdružení se zaregistrovalo až v lednu 1999. Za dobu svého působení uvedl čtyři hry (řazeno chronologicky - Svatba v Andrthalii, Bublíbab, Limonádový Joe a Dokonalý blázinec aneb Strejda v akci). Nyní chystá premiéru hry Čokoládový hrdina. Po roce svého působení získalo prostor v objektu zvaném Špejchar. Svépomocí a za pomoci Místního úřadu v Horních Počernicích vzniklo malé divadlo. Souborů a amatérských umělců je hodně, ale scén a výstavních síní málo, a proto pořádá soubor Bez dozoru festival Jaro ve Chvalské tvrzi, aby dal dalším amatérům možnost zveřejnit jejich umění.

V průběhu festivalu se uskutečnila výstava fotografických prací dvojice amatérských fotografů a cestovatelských nadšenců L. Sojkové a L. Kotalíka Strípký z Blízkého východu, z loňské měsíční cesty po Turecku, Sýrii a Jordánsku. Příznivci divadla zhlédli autorské představení dobříšského souboru **Kuklík Tyjáter** Tři mušketýři, kabaret Žvahlavárium divadla **Excelsior** a na závěr se představil pořádající soubor **Bez dozoru** shrou Dokonalý blázinec aneb Strejda v akci. Pro milovníky recese nachystalo Divadlo Bez dozoru módní přehlídku pod názvem Styl 2000 aneb I jetý věci jsou někdy IN. Nezapomělo se ani na příznivce bigbítu, a tak si návštěvníci mohli poslechnout kapelu **BB-Q Smoke Style**. Nedělní dopoledne bylo věnováno zejména dětem, jimž se v úvodu představil dětský taneční soubor **Cassiopeia** a poté Divadlo Bez dozoru v pásmu pohádek, písniček a soutěží pro děti. **MS**

Jubilant Václav Müller na fotografii z archivu autora článku.

Divadelní idylka

Divadelní představení amatérů může mít řadu tvarů, od ryze naivního až po to co vidáme na přehlídkách. Jsou však i jisté zvláštnosti, které jakoby už nepasovaly do této doby. Vesnice Křídla u Nového Města na Moravě má sotva 270 obyvatel a je jako každá jiná. Má ale svůj útulný kulturní dům a v něm rozmanité kulturní aktivity, kde čelné místo zaujímá ochotnické divadlo, hrané zde už hezkou řádku let. Navštívit jejich představení znamená vrátit se o několik desetiletí zpět jak ve výběru hry, tak i provedení, včetně scény. Každoročně se zde urodí představení nadšených ochotníků, kde to tu a tam skřípe a jde to ztěžka, ale sděluje se příběh minula, kde většinou nechybí idylky venkova s lesníky, hospodskými, sedláky i podruhy, barony i služebními, nešťastně zamilovanými apod. Řeklo by se - idylka minulé doby, koho to vůbec může oslovovat? Můžeme se divit. Na čtyřech domácích představeních se vystříдалo 825 diváků z místa a širokého okolí. Ano, čtete dobře. A to jsou diváci, kteří zde byli loni a předloni, letos, a přijdou i příště vyslechnout si a shlédnout příběh dávnější minulosti. Žádná klasika, jen prostá románová hříčka, a ejhle takový zájem. A to je nesmírná motivace pro aktéry představení, když o výsledek jejich snažení je tak velký zájem. Hraje se zde s vervou, také se někdy trochu zpívá, jak to komu jde. Hrají tak jak dovedou a nic nevadí, že všechno není akorát, vždyť hrají pro své. Co na tom, že se jim před týdnem vdávala jedna představitelka a za týden se vdává další, to není žádná překážka, protože představení se nedá odkládat či rušit. I tohle oceňuje většinou spokojený divák a často aplauduje jednotlivé výstupy. Všichni si přišli na své a příště přijdou zase.

A mohla by zde být otázka pro divadelní odborníky, sociology či psychology, co si tak často lámou hlavu nad dramatickým uměním a ochotnickým divadlem vůbec. Co je to, co dokáže skoro strhnout všechny aktéry až naivního ochotnického představení někde na venkově ke společnému citění. Je to sousedská pospolitost, je to touha žít v kulturním dění spolu, anebo touha vytrhnout se ze všednosti dnů nebo uniknout všemu tísnivému kolem? To je otázka.

J. Bílek

VYBRÁNO Z DATABÁZE IPOS

AŠ (12 tis. obyv., okres Cheb): Od 2. do 6. 5. 2000 se v Aši uskutečnil divadelní a filmový festival Ašlerky 2000 (studenti divadelní fakulty JAMU z Brna, pohybové Divadlo z Blanska, studenti ašského gymnázia a ZUŠ, děti z dětského domova atd.). V r. 2000 získal Divadelní soubor Podividlo ažažAš z rozpočtu

města částku 10 tis. Kč na rekvizity, kostýmy a kulisy. Na kulturní akci Ašlerky 2000 město přispělo částkou 20 tis. Kč. (*Ašské noviny*, č.9, 2000)

BRNO (386 tis. obyv.): V polovině března probíhal v Brně-Lužánkách festival Dětská scéna 2000. Věk účinkujících se pohyboval mezi 10-15 lety. Pořadatelem bylo Středisko dramatické výchovy Centra volného času. (*Rovnost - Deník pro okresy Brno-město, Brno-venkov, Blansko, Vyškov, Prostějov a Kroměříž*, 18.3.2000)

ČESKÁ TŘEBOVÁ (17 tis. obyv., okres Ústí nad Orlicí): Při zahájení 2. ročníku hudebního festivalu Antonína Bennewitze byly v České Třebové vyhlášeny ceny města za r. 1999. Cenu pro nejlepšího umělce roku získal Jiří Jireš za režii 2 divadelních představení. Cena pro nejlepší umělecký kolektiv roku byla udělena pěveckému souboru Bendl. (*Česko-třebovský zpravodaj*, č.4, 2000)

HAVÍŘOV (88 tis. obyv., okres Karviná): KD Petra Bezruče v Havířově pořádal ve dnech 20. a 21. 5. 2000 1. ročník přehlídky pouličních divadel pod názvem Pouliční festival (např. Divadlo Vincena z Ústí nad Orlicí, Malé divadlo z Prahy). (*Kultura Havířov*, č.5, 2000)

HAVLÍČKŮV BROD (25 tis. obyv.): Ve dnech 1. a 2. 3. 2000 se konala v KD Ostrov v Havlíčkově Brodě okresní přehlídka dětských divadelních, loutkářských a recitačních kolektivů z regionu pod názvem Náš pohádkový strom, na kterou se přihlásilo 11 souborů se 17 představeními (celkem 170 dětí a 25 dospělých). (*Havlíčkovský zpravodaj*, č.4, 2000)

JAROMĚŘ (13 tis. obyv., okres Náchod): Koncem března 2000 byla po ničivé povodni obnovena kulturní činnost v prostorách budovy jaroměřského divadla klavírním recitálem. (*Noviny Náchodská*, 3.4.2000)

JIRKOV (20 tis. obyv., okres Chomutov): Koncem března 2000 se v Kulturním domě v Ervěnicích představilo Ervěnické národní divadlo - nově vzniklý soubor, který po letech navázal na poválečnou bohatou historii ochotníků v Jirkově. (*Deník Chomutovska*, 1.4.2000)

KARLOVY VARY (55 tis. obyv.): Druhá divadelní scéna v Karlových Varech vznikne v bývalé škole na Husově náměstí. Po rekonstrukci bude původní tělocvična využívat karlovarské divadlo i amatérské soubory. (*Karlovarské noviny*, 22.3.2000)

LOMNICE NAD POPELKOU (6000 obyv., okres Semily): Ochotníci v Lomnici nad Popelkou mají již 70 let své kamenné Tylovo divadlo. Je jediným klasickým divadlem v širokém okolí a spolu se sousedící spořitelnou tvoří nejkrásnější celek meziválečné architektury ve městě. Před 70 lety tehdejší divadelní spolek stavbu vlastního divadla inicioval, zařídil a po 10 let splácel. Lomnický ochotnický soubor vznikl již před 175 lety - patří k nejstarším v Čechách. V současnosti patří budova divadla městu, s nímž se spolek podílí na financování údržby a oprav, vypomáhají i sponzoři. Současný soubor má 50 členů ve věku mezi 15 a 80 lety, kteří pečují o budovu věnují mnoho hodin. (*MF Dnes*, 1.3.2000)

NAPAJEDLA (8000 obyv., okres

Zlín): Od 8.4. 2000 se v Napajedlích koná 43. ročník nejstaršího moravského festivalu ochotnických divadel. Dosavadní ročníky zhlédlo 62 tis. diváků. Nejvíce z cen, které jsou tu udělovány (nejlepší soubor, režisér, scénárista, ženský a mužský herecký výkon), získali ochotníci z Kroměříže, nejčastěji byly uváděny hry současného ministra kultury P. Dostála (3x zvítězily). V Napajedlích učinila své první divadelní kroky H. Maciuchová, dále B. Polívka či P. Zedníček. (*Rovnost-Deník pro okresy Brno-město, Brno-venkov, Blansko, Vyškov, Prostějov a Kroměříž*, 12.2.2000)

OLOMOUC (106 tis. obyv.): Katedra teorie a dějin dramatických umění FF UP v Olomouci uspořádala v rámci akce Academia film Olomouc 2000 ve dnech 3. - 5. 5. 2000 doprovodnou akci nazvanou Divadlo ve filmu a televizi. Vedle projekcí záznamů divadelních představení se její návštěvníci zúčastnili celodenního semináře na téma Dokument, nebo adaptace? Ten byl setkáním divadelních a televizních tvůrců, divadelních historiků, teoretiků a studentů divadelní a filmové vědy, věnovaným problematice divadla a jeho zachycení audiovizuálními prostředky. Úvodní vystoupení připravili PhDr. Jan Roubal, Ph.D. a PhDr. Vladimír Suchánek, Ph.D. (*MS*)

PARDUBICE (93 tis. obyv.): Od r. 1997 existuje v Pardubicích Divadýlko z pytlíčku, které tvoří 2 mladé herečky. Vystupují po celém východočeském regionu s pohádkami pro děti, a to jak v mateřských a základních školách, tak i v divadlech. V pohádkách jsou kombinovány loutky (např. z košťat) s činohrou. Divadélko působí bez jakýchkoliv dotací. (*Noviny Náchodská*, 21.3.2000)

PRAHA, BRNO (386 tis. obyv.): Benefiční festival Mezi ploty se uskutečnil 20.5. 2000 v areálu Psychiatrické léčebny Brno-Černovice a ve dnech 27. a 28.5. v areálu Psychiatrické léčebny Bohnice v Praze. K vystoupení byla přizvána řada profesionálních i amatérských umělců - např. z Prahy Žižkovské divadlo, Divadlo v Reznické, Laurychovo divadlo, Buchty a loutky, R.S. Vpřed, Divadlo na tahu, Lucerna MB, Divadlo Jazzklubu v Železně, z Brna to budou Hadivadlo, Divadlo Husa na provázku, Vlastní divadlo neslyšících JAMU, Divadlo v 7 a půl, Divadlo Bolka Polívky, dále Klicperovo divadlo Hradec Králové, DS Vicena Ústí nad Orlicí, L. Skořepová, E. Brikcius, studentská divadla, taneční i hudební soubory a mnoho dalších. Tradičním pořadatelem festivalu bylo sdružení NedomYsleno. (*Informační servis Divadelního ústavu*, č.5, 2000)

ŠTRAMBERK (3400 obyv., okres Nový Jičín): Od 7. 4. do 19. 5. 2000 pořádal vždy v pátek DS Kotouč Štramberk 3. Štramborskou divadelní přehlídku amatérských divadelních souborů v místním Kulturním domě. K vystoupení byly pozvány např. DS Tisovjáček Tísek, DS Tyl Drahotuše, DS Starojičan Starý Jičín. (*Štramborské novinky*, č.4, 2000)

ZÁLUŽICE (60 obyv., okres Louny): Koncem dubna 2000 se konala na hradě Stekníku v Zálužicích divadelní dílna nazvaná Le Theatre Steknitz. K účasti byly přizvány např. Bohnická divadelní společnost, Bojová skupina Ursus, D.I. Lebedung. (*Deník Lučan*, 13. 04. 2000)

ZNOJMO (36 tis. obyv.): Maňáskový dětský amatérský soubor Cililink ve Znojmě působí od září 1998 pod Znojenskou Besedou. V současnosti má 10 členů, do dubna 2000 uskutečnil již 8 vystoupení. (*Znojenské listy*, č.7, 2000)

ČERVENEC - SRPEN 2000

- 30.6. - 8.7. Sobotka - Šrámkova Sobotka**, celostátní dílna uměleckého přednesu pro studenty filozofických a pedagogických fakult
- 1. - 6.7. Chrudim - Loutkářská Chrudim**, celostátní přehlídka amatérského loutkářství stematickými, rodinnými a dětskými semináři
- 1. - 6.7. Chrudim - Dílna 49.** Loutkářské Chrudimi
- 24. - 30.7. Bechyně**, Seminář o vztahu prostředí a divadla
- 27.7. - 6.8. Šumperk - Národní dílna mladého divadla**
- 28. - 30.7. Bechyně - Divadlo v trávě**, přehlídka divadla pod širým nebem
- 10. - 19.8. Hronov - Klub (nejen) mladých divadelníků**, semináře a dílny v rámci Jiráskova Hronova
- 10. - 19.8. Hronov - Kurz praktické režie**
- 11. - 19.8. HRONOV - 70. JIRÁSKŮV HRONOV, MEZINÁRODNÍ FESTIVAL CEC AITA/IATA A CELOSTÁTNÍ MEZIDRUHOVÁ PŘEHLÍDKA AMATÉRSKÉHO DIVADLA**